

UNIVERZITA PARDUBICE

Fakulta ekonomicko-správní

Ústav veřejné správy a práva

Analýza migrace obyvatelstva na Trutnovsku

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR PRÁCE: Zuzana Trávníčková

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.

2007

UNIVERSITY OF PARDUBICE
Faculty of Economics and Administration
Institute of Public Administration and Law

**ANALYSE OF MIGRATION
OF POPULATION IN TRUTNOV**

THESIS

AUTHOR: Zuzana Trávníčková

SUPERVISOR: doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.

2007

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

V Trutnově dne 15. 4. 2006

Zuzana Trávníčková

Tímto bych chtěla poděkovat doc. Ing. arch. Vladimíře Šilhánkové, Ph.D. za odborné vedení při psaní diplomové práce, za cenné rady a připomínky. Také děkuji rodičům za jejich podporu při psaní.

SOUHRN

Tato práce se zabývá migrací v České republice, migrací v Královeshradeckém kraji a migrací na Trutnovsku. V práci je popsána jak vnitřní, tak vnější migrace. V teoretické části jsou vysvětleny základní typy prostorového pohybu obyvatelstva, vývoj migrace v ČR, způsoby zjišťování migrace a azylová politika České republiky. Dále je zde popsána struktura vnitřní a vnější migrace v ČR. Na tuto část práce plynule navazuje analýza migrace v Královeshradeckém kraji.

Druhá část práce je pak zaměřena na analýzu obyvatel Trutnovska z důvodu vylidňování tohoto okresu.

SUMMARY

This thesis is engaged in migration in the Czech Republic, migration in Královehradecký region and migration of population in Trutnov. There are described both internal migration and external migration in this thesis. In the theoretic part there are explained main types of area population's movement, development migration in the Czech Republic, ways of finding migration and acylum policy. There is included structure of internal and external migration in the Czech Republic too. The analyse of migration of population in Královehradecký region fluently connects on the first part of this thesis.

Next part is deals with an in analyse of population in Trutnov. The main problem of this region is its depopulation.

OBSAH

SEZNAM TABULEK	10
SEZNAM GRAFŮ.....	11
MAPA.....	11
ÚVOD.....	12
1 Migrace a její charakteristika.....	13
1.1 Migrace dle trvalé změny.....	15
1.1.1 Vnitřní migrace	15
1.1.2 Vnější migrace	15
1.2 Migrace dle dobrovolnosti	16
1.2.1 Dobrovolná migrace.....	16
1.2.2 Nedobrovolná migrace.....	16
1.3 Migrace dle legality	16
1.3.1 Legální migrace	16
1.3.2 Nelegální migrace	17
1.4 Migrace dočasné změny.....	18
1.4.1 Sezónní migrace.....	18
1.4.2 Kyvadlová migrace	18
1.4.3 Nepravidelná migrace	18
2 Vývoj migrace v ČR	18
2.1 První etapa Středověk – Do počátku 20. století.....	18
2.2 Druhá etapa – Období po roce 1918	19
2.3 Třetí etapa - Období II. Světové války.....	20
2.4 Čtvrtá etapa – Období komunismu	21
2.5 Pátá etapa – ČR po roce 1989.....	21
3 Důvody migrace.....	22
4 Moderní migrační trendy ve světě	22
5 Způsoby zjišťování migrace	22
5.1 Sčítání lidu	23
5.2 Běžná evidence migrace	25
5.3 Populační registr	25
6 Druhy pobytu	25
6.1 Trvalý pobyt.....	26
6.2 Přechodný pobyt	26
7 Azyl.....	28
7.1 Azylová politika ČR	29
7.2 Žadatelé o azyl.....	29
8 Současná situace v České republice.....	33
8.1 Vnitřní migrace v České republice	33
8.2 Vnější migrace v České republice.....	34
8.3 Migrace z pohledu krajů	37
8.3.1 Mezikrajské stěhování v letech 1991 - 2004.....	37
8.3.2 Mezikrajské stěhování v roce 2005.....	40
8.3.3 Migrace zahraničního obyvatelstva z pohledu krajů.	41
8.4 Závěr	42
9 Stručná charakteristika Královehradeckého kraje	44
9.1 Administrativní členění kraje.....	45
9.2 Obyvatelstvo	46
9.3 Vývoj obyvatelstva	46

9.4	Obyvatelstvo na Královéhradecku v 1. čtvrtletí 2006	48
9.5	Migrace z pohledu Královehradeckého kraje	49
9.5.1	Mezikrajská migrace	49
9.6	Meziokresní migrace	51
9.6.1	Okres Hradec Králové	51
9.6.2	Jičín	52
9.6.3	Náchod	52
9.6.4	Rychnov nad Kněžnou	53
9.6.5	Trutnov	53
9.6.6	Shrnutí	54
10	Trutnovsko aneb popis místa šetření	55
10.1	Stručná charakteristika okresu Trutnov	55
10.2	Vývoj obyvatelstva na Trutnovsku	56
10.3	Bilance pohybu obyvatelstva v okrese Trutnov	57
11	Vlastní šetření	58
11.1	Výzkumné hypotézy	58
11.2	Přípravná etapa	58
11.2.1	Typ výzkumné metody	58
11.2.2	Charakteristika dotazníků	60
11.3	Realizační etapa	63
11.3.1	Ústní šetření	63
11.3.2	Identifikace respondentů	63
11.4	Výsledky výzkumných hypotéz	75
11.4.1	Závěr šetření	90
12	Závěr	93
	POUŽITÁ LITERATURA	95

SEZNAM TABULEK

tabulka 1: Počet přistěhovaných a vystěhovaných občanů v letech 1920 – 1934	20
tabulka 2: Rozdělení žadatelů o azyl dle státní příslušnosti v září 2006	30
tabulka 3: Počet žadatelů o azyl dle kontinentu v září 2006.....	32
tabulka 4: Objem vnitřního stěhování v letech 1992 až 2004.....	33
tabulka 5: Zahraniční stěhování v letech 1992 až 2005	34
tabulka 6: Zahraniční stěhování podle státního občanství v roce 2005	35
tabulka 7: Struktura stěhování mezi kraji podle důvodu stěhování a pohlaví v souhrnu za roky 1991-2004	39
tabulka 8: Mezikrajské stěhování v souhrnu za roky 1991 – 2004.....	40
tabulka 9: Vnitřní stěhování podle krajů v roce 2005.....	41
tabulka 10: Vnitřní migrace zahraničního obyvatelstva z kraje do kraje.....	42
tabulka 11: Základní údaje o okresech Královehradeckého kraje	45
tabulka 12: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v kraji a ve vybraných městech.....	47
tabulka 13: Počet obyvatel v Královehradeckém kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2006.....	48
tabulka 14: Pohyb obyvatelstva v Královehradeckém kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2006 ..	49
tabulka 15: Mezikrajské stěhování Královehradeckého kraje za roky 1991 – 2004	50
tabulka 16 Vývoj počtu obyvatelstva ve městech a v ostatních obcích v letech 1961 – 2001 podle správního vymezení obcí k 1. 3. 2001	57
tabulka 17: Zastoupení jednotlivých pohlaví mezi dotazovanými	64
tabulka 18: Prostorová identifikace respondenta	65
tabulka 19: Věková struktura respondentů	67
tabulka 20: Sociální postavení respondentů.....	69
tabulka 21: Respondenti dle oboru práce nebo studia	71
tabulka 22: Rodinný stav respondentů	73
tabulka 23: výsledky šetření hypotézy č.1	75
tabulka 24: Výsledky hypotézy č.2	77
tabulka 25: Výsledky šetření hypotézy č.3	79
tabulka 26: Výsledky hypotézy č. 4	81
tabulka 27: Shrnutí dat hypotézy č. 4 (pomocná tabulka)	81
tabulka 28: Výsledky hypotézy č. 5	83
tabulka 29: Výsledky hypotézy č. 6.....	86
tabulka 30: Výsledky hypotézy č. 7	88

SEZNAM GRAFŮ

graf 1: Grafické znázornění žadatelů o azyl dle státní příslušnosti v září 2006	31
graf 2: Grafické znázornění žadatelů o azyl dle kontinentu v září 2006	32
graf 3: Přistěhovalí ze zahraničí – dle státního občanství.....	36
graf 4: Vystěhovalí do zahraničí – dle státního občanství	37
graf 5: Stěhování mezi kraji v letech 1991 – 2004	38
graf 6: Mezikrajské stěhování Královeshradeckého kraje za roky 1991 - 2004	50
graf 7: Objem migrace okres x okres v Královeshradeckém kraji	51
graf 8: Prostorová identifikace respondentů	65
graf 9: Prostorová identifikace respondentů dle pohlaví	66
graf 10: Věková struktura respondentů.....	67
graf 11: Věková struktura respondentů dle pohlaví a věku	68
graf 12: Sociální postavení respondentů	69
graf 13: Sociální postavení respondentů dle pohlaví.....	70
graf 14: Respondenti dle oboru práce nebo studia.....	72
graf 15: Respondenti dle oboru práce nebo studia a dle pohlaví.....	72
graf 16: Rodinný stav respondentů	74
graf 17: Rodinný stav respondentů dle pohlaví	74
graf 18: Vlastní zkušenosti respondentů se stěhováním respondentů 2.....	75
graf 19: Stěhující se respondenti dle rozdělení na nižší a vyšší ročníky	77
graf 20: Stěhující se respondenti dle věku a pohlaví	78
graf 21: Četnost stěhování dle pohlaví.....	80
graf 22: Stěhující se respondenti dle výše vzdělání	82
graf 23: Stěhující se respondenti dle výše vzdělání a pohlaví	82
graf 24: Rozsah stěhování respondentů	84
graf 25: Rozsah stěhování respondentů na základě pohlaví	84
graf 26: Prioritní důvody stěhování respondentů.....	86
graf 27: Prioritní důvody respondentů dle pohlaví	87
graf 28: Spokojenost respondentů se situací po přestěhování	88
graf 29: Spokojenost respondentů se situací po přestěhování dle pohlaví.....	89

MAPA

mapa 1: Královeshradecký kraj	44
-------------------------------------	----

ÚVOD

Migrace obyvatelstva je důležitým aspektem celé lidské historie a pokračující proces modernizace ekonomiky, informační revoluce, ale i zvyšování globální dopravní propojenosti významně napomáhají k jejímu zintenzivnění. Tímto jevem se zabývá mnoho vědeckých disciplín: ekonomie, sociologie i psychologie, statistika, demografie, veřejná správa a v neposlední řadě prostorová geografie. Z této skutečnosti logicky vyplývá existence mnoha rozdílných názorů.

V současné době nedochází pouze k migraci jednotlivců, ale i celých rodin s dětmi, často se špatnými životními zkušenostmi. Velkým problémem jak u vnitřní, tak vnější migrace je zabezpečení těchto migrantů a to z hlediska sociálních aspektů. Dalším problémem je vlastní integrace do společnosti. Záleží vždy na národnosti, zvycích ale také na výši dosaženého vzdělání, na schopnosti adaptovat se do jiné společnosti, důležitou roli hraje také společenská situace v regionu ve kterém migranti žijí.

Znalost příčin migrace je pro Českou republiku důležitá především pro její polohu ve střední Evropě a pro možnost využití strategického místa velkým počtem migrantů. Cílem této práce je analyzovat migraci obecně v České republice. Na základě teoretických zjištění práce bude dále zkoumat migrační chování obyvatelstva v Královehradeckém kraji a praktická část, resp. analýza šetření bude provedena na obyvatelstvu Trutnovska z důvodu vyliďňování tohoto okresu. Analýza bude realizována pomocí dotazníkového šetření, analýzou dostupných písemných dokumentů a rozborem údajů z provedeného šetření. Pojem Trutnovsko je chápan správní okres Trutnov.

1 Migrace a její charakteristika

Migrace je komplexně podmíněný proces studovaný badateli nejen z oblasti sociálních věd: geografie, sociologie, ekonomie, historie a v neposlední řadě demografie. Díky své složitosti a šířce nemá dosud vybudovanou jednotnou teorii, a tudíž ani neexistuje v rámci samostatného vědního oboru, který by mohl být nazýván „migraciologií“.

Migrace je jak příčinou, tak i důsledkem prostorových změn v organizaci společnosti. Je to fenomén, jev, děj, motor, hrozba, řešení, cíl, komplikace i výhoda. Pro studium tohoto procesu lze použít optiku jedince i společnosti, vidět v něm ekonomické, sociální, kulturní či politické příčiny a důsledky¹.

Migrace spoluutvářela dějiny lidstva od prvopočátků až do dnešních dnů. Jestliže vystávají v dnešní moderní Evropě otázky přistěhovalectví a národní identity jako témata velice zneklidňující, není to tedy proto, že by migrace a otázky s ní spojené byly novým fenoménem. Někteří vědci jsou přesvědčeni o tom a své teorie i dokládají, že z kvantitativního hlediska současný pohyb osob nijak nepředstihuje míru migrace obvyklou v jiných obdobích moderního světa. Za tuto dobu se však změnila pouze povaha migrace a její vnímání západními společnostmi².

Migrace je jako jedna z mnoha složek také součástí procesů, které tvoří reprodukci obyvatelstva. Pouze s tou výjimkou, že je chápána jako „Popelka“, důvod pro to je jednoduchý, zdá se, že nevykazuje žádné tak výrazné zákonitosti, jako je např. úmrtnost a plodnost. Stručně shrnuto to znamená, že migrace poskytuje málo možností pro zkoumání a pro predikci.

Roubíček definuje migraci takto: *„Hlavní formou mechanického pohybu (měny) obyvatelstva je migrace (stěhování obyvatelstva). Tato forma prostorové mobility mezi dvěma územními jednotkami znamená obvykle trvalou změnu pobytu, tj. změnu (stálého, obvyklého) bydliště. Jen taková změna je skutečnou migrací, a je třeba ji proto odlišovat od ostatních forem prostorového pohybu, jež nevedou k trvalé změně bydliště, ale jen k dočasné: dojíždka i vyjíždka a cestování“*³

¹ <http://www.socioweb.cz/index.php3?disp=teorie&shw=231&lst=106>

² Šotkovský I. Úvod do studia demografie. VŠB-TU, Ostrava 1998

³ Roubíček, V. Úvod do demografie. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997. str. 257

Tato definice považuje za migraci pouze takový pohyb, který vede k trvalé změně pobytu. Pouze toto je považováno za skutečnou migraci, která je odlišována od ostatních forem prostorového pohybu, jež nevedou k trvalé, ale jen k dočasné změně bydliště.

Podle směru migrace se rozeznává vystěhování (emigrace) a přistěhování (imigrace). Jevy samotné se pak označují jako vystěhovalectví a přistěhovalectví. Každý individuální pohyb nabývá ovšem obou těchto forem – pro oblast vystěhování je emigrací, pro oblast přistěhování je imigrací⁴.

Dnešní demografie rozeznává několik typů migrace.

Migraci můžeme rozdělit⁵:

1) v rámci trvalé změny pobytu

- ✓ migraci vnitřní (pohyb mezi obcemi, okresy, kraji, republikami, ale i uvnitř obcí)
- ✓ migraci vnější (přistěhování – imigrace, vystěhování – emigrace)

2) v rámci dobrovolnosti

- ✓ migraci dobrovolnou
- ✓ migraci nedobrovolnou

3) v rámci legality migrace

- ✓ migraci legální
- ✓ migraci nelegální

4) v rámci dočasné změny

- ✓ sezónní migrace
- ✓ tzv. kyvadlová migrace
- ✓ nepravidelná migrace

⁴ Šotkovský I. Úvod do studia demografie. VŠB-TU, Ostrava 1998

⁵ Veselá, J. Pohyb obyvatelstva – demografická dynamika. Univerzita Pardubice FES, Pardubice 2004

1.1 Migrace dle trvalé změny

1.1.1 Vnitřní migrace⁶

Vnitřní migrace je proces, při němž se lidé stěhují mezi územními celky v rámci jednoho státu či federace. Lidé mění místa obvyklého pobytu s cílem založení nového života. Tím založením nového života se míní vybudování nových společenských vazeb a tato douška je tam z jednoduchého důvodu – abychom mezi migranty nemuseli počítat kočovníky, kteří místo obvyklého pobytu neustále mění; přitom však žijí stále v prakticky stejné komunitě, tedy jako by se nikam nestěhovali. Tím se také vyloučí krátkodobé přesuny a krátké přesuny v rámci lokality. Při takových přesunech také lidé neruší dosavadní společenské vazby a nebudují jiné. Údaje o této prostorové mobilitě jsou sledovány v téměř každé zemi příslušným statistickým úřadem. Vnitřní migrace lze porovnávat také na mezinárodní úrovni avšak mezinárodní srovnání vnitřní migrace naráží na mnohá úskalí, neboť neexistuje mezinárodní konsensus, který by harmonizoval způsob měření vnitřní migrace. Každé mezinárodní srovnání se tedy musí vyrovnávat s různou metodikou a kvalitou sběru i zpracování dat, stejně jako s různým územním rozdělením jednotlivých zemí či odlišnou definicí migranta.

1.1.2 Vnější migrace

Vnější migrace by se v mnoha hlediskách dala ztotožnit s vnitřní migrací pouze s tím rozdílem, že vnější migrací se rozumí změna trvalého pobytu přes hranice vymezeného území.

Roubíček definuje vnější nebo-li zahraniční migraci takto: „*Vnější migrace zahrnuje pohyby přes hranice vymezené oblasti. Je-li tato oblast územím svrchovaného státu, mluví se také o zahraniční migraci.*“⁷

⁶ <http://migraceonline.cz/abc.shtml#1>

⁷ Roubíček, V. Úvod do demografie. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997. str. 265

1.2 Migrace dle dobrovolnosti

1.2.1 Dobrovolná migrace

Dobrovolnou migrací je chápáno takové stěhování, které vyplývá z vlastní iniciativy migranta s cílem změnit trvalý pobyt.

1.2.2 Nedobrovolná migrace

Nedobrovolná migrace znamená, že jednotlivci jsou donucováni ke stěhování veřejnou mocí ať přímo či nepřímo.

1.3 Migrace dle legality

1.3.1 Legální migrace

Přesný pojem legální migrace není nikde přesně vymezen. Podle zjištěných faktů se tento pojem dá charakterizovat jako státem povolená migrace přes hranice státu, neboli taková migrace, která je v souladu s migrační politikou daného státu.

„Migrační politika je jedním z aspektů celkové populační politiky. Mnohé státy omezují přistěhovalectví cizích příslušníků svými přistěhovaleckými zákony, které obsahují opatření pro výběrovou (selektivní) imigraci, tj. pro přistěhování pouze osob žádoucích z hlediska imigrační politiky. Některé státy zavedly systém kvót (systém kontingentů), kterým je určen pro každý stát počet osob, které se z něho mohou ročně přistěhovat. Tyto kontingenty jsou stanoveny podle země původu.“⁸

Na základě zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění zákona č. 140/2001 ČR upravuje tuto problematiku. Je pochopitelné, že stát nemůže nechat pohyb osob přes své státní hranice bez jakékoliv kontroly. Stát musí chránit vlastní území před nelegálními migranty a k tomuto účelu je vydán již výše uvedený zákon, a spousta dalších nařízení a vyhlášek, které tuto oblast právně upravují. Na druhou stranu stát musí umožnit vstup na své území těm osobám, které jím stanovené podmínky pro vstup

⁸ Rolný, I., Lacina L. Globalizace – Etika – Ekonomika. 1. vyd. Boskovice: nakladatelství Albert, 2001. str 234

splňují. V souladu se všemi těmito důvody stát se také musí řídit mezinárodními smlouvami, úmluvami a dohodami, které se svým podpisem zaváže dodržovat⁹.

Již výše zmiňovaný zákon je základním právním dokumentem upravující podmínky vstupu a pobytu cizinců na území České republiky. Tato nová právní úprava ve své koncepci vycházela z ustanovení Smlouvy o založení evropských společenství, Smlouvy o Evropské unii a z Schengenských dohod. Vedle zákona o pobytu cizinců, který představuje vlastní jádro migrační legislativy, ovlivňuje podmínky příchodu a pobytu cizinců řada dalších právních předpisů. Tyto normy buď přímo regulují určité specifické aspekty migrace, nebo přímo či nepřímo spoluurčují širší ekonomické a sociální podmínky života cizinců na území České republiky.

1.3.2 Nelegální migrace¹⁰

Za nelegální migraci můžeme považovat ty případy, kdy došlo k nelegálnímu vstupu osob přes státní hranice na území daného státu z různých důvodů, případy nedovoleného způsobu opuštění státu, ale i případy nelegálního pobytu – porušení zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince.

Za nelegální migraci přes státní hranice se rozumí nedovolené překročení státní hranice České republiky z různých důvodů a to jak cizinci tak českými občany. Zahrnují se sem zjištěné případy neoprávněných vstupů cizinců na území České republiky i případy, kdy cizí příslušníci území nedovoleným způsobem opouštějí nebo se o neoprávněný přechod státních hranic prokazatelně pokoušejí. Patří sem případy použití neregulérních cestovních dokladů, případy kdy se cizinec pokusí vstoupit na území České republiky, ačkoli mu nemůže být umožněn vstup na území, protože trvá trest vyhoštění uložený soudem nebo trvá pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění.

⁹ zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění zákona č. 140/2001 ČR

¹⁰ Rolný, I., Lacina L. Globalizace – Etika – Ekonomika. 1. vyd. Boskovice: nakladatelství Albert, 2001

1.4 Migrace dočasné změny

1.4.1 Sezónní migrace

Za sezónní migraci můžeme považovat dočasnou změnu pobytu.

1.4.2 Kyvadlová migrace

Jednoduše můžeme říci, že za kyvadlovou migraci se považuje prostorový přesun mezi pracovištěm a trvalým bydlištěm, který se uskutečňuje v pravidelných intervalech

1.4.3 Nepravidelná migrace

Za nepravidelnou migraci považujeme každodenní pohyb obyvatelstva např. cesty za nákupem, kulturou, sportem, rekreací apod. opakující aktivity

2 Vývoj migrace v ČR¹¹

Tato kapitola je uvedena z důvodu přiblížení historického vývoje migrace. Dle dostupné literatury jsou období rozdělena do následujících 5 etap.

- první etapa – Do počátku 20. století
- druhá etapa – Období po roce 1918
- třetí etapa - Období II. světové války
- čtvrtá etapa - Komunistický režim
- pátá etapa – Česká republika po r. 1989

2.1 První etapa Středověk – Do počátku 20. století

Území dnešní České republiky prošlo v historickém čase různými etapami, které přinesly četné vlny migrací. Geopoliticky atraktivní a strategická poloha české kotliny ve střední Evropě s důležitými obchodními i kulturními spojnici mezi germánským a slovanským světem, s katolickými protestantskými, ortodoxními a židovskými prvky, přitahovala mocnosti ze

¹¹ Gabal, I. A Helšusová, L. Ohrozí Česká republika Evropskou unií migrací? In Migrace v rozšířené Evropě. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2002, str. 10 - 12

západu, východu a jihu. Ty obyvatelstvu vnucovaly svou státnost, jazyk, víru či ideologii. Z počátku docházelo k větší obměně etnik, která přicházela do české kotliny, usídlovala se a mísila. Přibližně od 6.st. byl základ obyvatelstva již stabilně slovanský. V průběhu 12. a 13.st., tedy v období vrcholného středověku, přicházeli Němci, kteří osídlovali s podporou českých panovníků příhraniční oblasti a dali tak základ velké německé populaci na našem území. Na českém území postupně přišli také Židé a přibližně od 15.st. sem v různých vlnách proudili v malých počtech i Rómové.

Fluktuace národní a státní identity bez pohybu z místa je jedním z typických středoevropských jevů. Jen v průběhu 20.st. mohl obyvatel některé z českých obcí změnit pětkrát svou státní příslušnost a někdy i národnost, aniž by se pohnul z místa. Těmto změnám samozřejmě odpovídaly i hluboké změny v obsahu vzdělávacího systému.

2.2 Druhá etapa – Období po roce 1918

Většina migrací v české historii měly etnický charakter a byly výsledkem národnostních konfliktů a česká politika je nezvládla a nebo je řešila zkratově. Rok 1918, vznik Československé republiky byl výsledek českých národnostních, politických a hospodářských emancipačních snah uvnitř habsburské monarchie. ČSR vzniklo také rozhodnutím vítězných mocností po 1. světové válce. Jejich zájmem bylo oslabit Německo a podřadit okrajové části německého osídlení nově ustaveným státům ve střední Evropě. Většina Čechů chápala vznik Československa jako definitivní vyřešení otázky svého sebeurčení. Česká politika jej podpořila pokusem o politické ustavení umělé československé národnosti. Češi se již nevymezovali vůči německému státnímu celku. Zaměřili se především na celkové povznesení zaostalého a národnostně silně maďarizovaného Slovenska, kam také mnozí Češi migrovali. Kromě necelých 10 milionů Čechů, žilo na území Československa 3 miliony Němců a asi 2 miliony Slováků, kteří byli tzv. státotvorným národem, jakkoli méně početným ve srovnání s Němci. Na území 1.Československé republiky bylo dále 800 tisíc Maďarů, 500 tisíc Rusínů, 300 tisíc Židů a několik desítek Poláků.

Objem vystěhování se po světové válce výrazně snížil z důvodů zpřísněných přistěhovaleckých zákonů především Spojených států severoamerických. Mezi přistěhovalými do českých zemí ze zahraničí byli v té době mj. reemigranti ze západoevropských zemí, kteří se vrátili do ČSR na výzvy k návratu do původní vlasti. V bilanci zahraničního stěhování se

v průběhu let snižoval jak počet přistěhovalých, tak počet vystěhovalých. Můžeme však považovat za fakt, že jak imigrační, tak emigrační pohyby obyvatelstva byly ve skutečnosti daleko vyšší, než uvádějí statistiky. Pro přehled je uvedena následující tabulka o počtu přistěhovalých, tak vystěhovalých občanů¹².

Období	Přistěhovalí ze zahraničí	Vystěhovalí do zahraničí	Saldo
1920 – 1934	69 515	173 065	-103 550

tabulka 1: Počet přistěhovalých a vystěhovalých občanů v letech 1920 – 1934

ZDROJ: Vlastní konstrukce z dat ČSÚ

2.3 Třetí etapa - Období II. Světové války

Jak je z historie notoricky známo Československo zaniklo (1938 – 1939) pod tlakem vnitřních národnostních rozporů vyvolaných Hitlerem. Tento rozpor byl v souladu s hitlerovskou radikalizovanou německou menšinou a pod vnějším nátlakem Německa i dalších evropských mocností. Nejprve došlo ke ztrátě území pohraničních Sudet, odkud byli ihned vyhnáni Češi, posléze vznikl Německem ovládaný protektorát Čechy a Morava, ve kterém německá moc vyhladila židovskou a rómskou menšinu. V tomto období bylo popraveno velké množství českých vlastenců.

Po 2. světové válce nastalo tzv. období obnovy Československa (již bez nejvýchodnější části Podkarpatské Rusi, kterou si odebral SSSR) s cílem definitivně vyřešit národnostní otázku, považovanou za klíčovou pro další stabilitu a bezpečnost země. Za státotvorné byly uznány pouze dva národy – český a slovenský, a naopak nejsilnější národnostní menšiny byly v důsledku válečných událostí v podstatě úplně (Němci) nebo částečně (Maďaři) násilně vysídleni¹³.

K velké vnitřní migraci došlo v období odsunu Němců. Opuštěné oblasti v pohraničí byly znovu postupně osídlovány lidmi z vnitrozemí a ze Slovenska, vč. části slovenských Romů, kteří se stali základem nové rómské populace v ČR a po její válečném vyvraždění.

¹² Srb, V. 1000 let obyvatelstva českých zemí. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004. ISBN 80-246-0712-3, str 211

¹³ Odsun Němců a části Maďarů byl legalizován tzv. Benešovými dekrety XII. Článkem Protokolu postupimské konference.

2.4 Čtvrtá etapa – Období komunismu

V období kdy se dostal komunismus k moci následovala další násilná politická a sociální homogenizace české společnosti, podpořena několika vlnami emigrace a uskutečněná politickou a násilnou represí oponentů, likvidací soukromého sektoru vyvlastněním a kolektivizací, uzavřením hranic, zákazem cestování a importu zahraniční kulturní, politické a intelektuální produkce.

Co se týče územní mobility v socialistickém Československu ta byla na velmi nízké úrovni. Tzv. trvalé místo bydliště s povinností policejní registrace se stalo s bytovou nouzí skutečným rezidenčním ukotvením, které bylo trvalé a často vynucené. Obyvatelé některých průmyslových regionů měli v období socialistického režimu omezenou možnost přesunu trvalého bydliště do jiných částí republiky. Životní styl vedoucí k nízké mobilitě si v mnoha ohladech do dnešní doby obyvatelstvo ČR zachovalo.

2.5 Pátá etapa – ČR po roce 1989¹⁴

Jak z nedávné historie víme, tak do roku 1989 z České republiky emigrovali její vlastní občané bez budoucího možného návratu zpět do vlasti. Zlom v této éře nastal v roce 1990, kdy začal být migrační proces dvousměrný. Výraznou migrací této doby byl odchod sovětských okupačních sil v období 1990 – 1991 z tehdejšího Československa. Počet těchto migrantů dosáhl až 100 tisíc lidí včetně rodinných příslušníků. Později odešla citelná část mladších občanů německé národnosti zpět do Německa.

V 90. letech dochází k cyklické letní migraci části rómské menšiny. Devadesátá léta byla také typická tím, že se do obnovené demokracie začali vracet ti, kteří v minulosti v několika vlnách emigrovali před komunismem. Do ČR také směřovali váleční uprchlíci ze zemí postižených válkou a to zejména ze států bývalé Jugoslávie

¹⁴ Gabal, I. A Helšusová, L. Ohrozí Česká republika Evropskou unii migrací? In Migrace v rozšířené Evropě. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2002, str. 14

3 Důvody migrace¹⁵

Demografie se z velké části zabývá hlavně motivy migrace, resp. emigrací a dopadům migrace na lokální sociální a profesní strukturu, na požadavky bydlení, pracovních příležitostí, vzdělávacích zařízení, zdravotnických služeb. Spolu se sociologií, demografií a kulturní antropologií studuje též vliv migrace na životní styl, uchování či narušování tradic a obyčejů, intervenci příbuzenských svazků do migrace apod. Zabývá se také možnostmi a účinností regulace migrace a jejím vztahem k sociologické politice, populační politice.

4 Moderní migrační trendy ve světě¹⁶

Ve dvacátém století totalitní politické režimy přinesly nový typ masové migrace v Evropě. Ve 2. světové válce bylo vysídleno nebo zlikvidováno přes třicet milionů lidí, v poválečném období následovalo další vysídlování asi deseti milionům Němců a jejich potomků z Východní Evropy. Co se týče Asijského kontinentu tam masová nucená migrace následovala při rozdělení Indie a Pákistánu, které si vyžádalo přesun téměř 18 milionů lidí. Podobné následky měla i vietnamská válka, sovětská invaze vedla miliony Afghánců k útěku do Iráku a Pákistánu.

V 80. a 90. letech 20. století „trend“ migrace pokračoval v mnoha dalších částech světa. Na Somálském poloostrově a Etiopii se k občanské válce přidala sucha, takže se miliony lidí přesouvaly z vesnic do měst a zároveň do sousedních států. Stovky tisíc Kurdů emigrovaly z Iráku do Turecka a Iránu, rozdělení Jugoslávie vedlo v první polovině devadesátých let k migračním vlnám nejenom v rámci etnického sjednocování uvnitř státu, ale také k mezinárodní migraci.

5 Způsoby zjišťování migrace

Historie evidence přirozené změny obyvatelstva také spadá do nejstarších období. Důležitý v tomto případě byl vliv církve, jednotlivé svátosti tedy křest, poslední pomazání a svátost manželství byly zpravidla placené a církve chtěla mít přehled o jednotlivých farnostech. V

¹⁵ Veselá, J. Úvod do demografie I. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002

¹⁶ <http://migraceonline.cz/abc.shtml#5>

matrikách většinou nebyla zaznamenávána data demografických událostí, křest a pohřeb však následovaly zpravidla záhy po narození či úmrtí, takže tyto údaje lze použít k demografické analýze.

Kvalita těchto dat se velmi odlišuje, záleželo na konkrétním faráři a farnosti. Z těchto statistik vypadávali všichni lidé jiného než katolického vyznání. Nejstarší dochovaná matrika na českém území pochází z Jáchymova (1531). Velká část matrik byla zničena během válek, zejména ve třicetileté. České matriky byly zpravidla tripartitní – byla tedy zvláště kniha křtů, pohřbů a sňatků. V roce 1780 prohlásil Josef II matriky za veřejné listiny a o tři roky později vydal matriční patent. Na vedení matrik od této chvíle dohlížela kromě církve i světská vrchnost.

V roce 1868 byly zavedeny civilní matriky, týkaly se nejprve sňatků a později i dalších demografických událostí. Údaje z jednotlivých matrik byly jedenkrát ročně zasílány k centrálnímu zpracování. Od roku 1919 začaly být data o přirozené změně obyvatelstva publikovány v tzv. Pohybech obyvatelstva, tato řada vychází dodnes. V roce 1925 začaly být události tříděny podle místa trvalého bydliště, nikoli podle místa, kde k události došlo. V roce 1950 byl zaveden systém státních matrik.

Jak již bylo zmíněno, v současné době jsou údaje přirozené změně publikovány v Pohybech obyvatelstva. Od roku 1992 mají jednotnou podobu a jsou dostupné i v elektronické podobě. Kromě absolutních čísel je zde spočítána i řada analytických ukazatelů.¹⁷

5.1 Sčítání lidu¹⁸

Tato technika je považována za nejstarší statistickou akci vůbec. Sčítání ve starověku měla charakter spíše různých soupisů, kterým podléhali pouze svobodní občané, často pouze dospělí muži. Co se týče středověku nebylo toto období příliš nakloněno k soupisům, které by nějakým způsobem legitimovali občany. Zlom nastal až na počátku 16. st., kdy v evropském měřítku jisté zdokonalení soupisů obyvatelstva nastalo. Je to spojeno s rozvojem kapitalistických výrobních vztahů, s rozvojem správního aparátu státní a církevní administrativy.

¹⁷ <http://www.socioweb.cz/index.php3?disp=teorie&shw=186&lst=111>

¹⁸ <http://www.socioweb.cz/index.php3?disp=teorie&shw=185&lst=111>

První sčítání lidu, které zahrnovalo všechno obyvatelstvo bez ohledu na věk, pohlaví či sociální postavení bylo provedeno v Evropě teprve kolem poloviny 18. st. – ve Švédsku, Prusku a Finsku. V tehdejší Rakousku však první sčítání lidu však bylo provedeno již za Marie Terezie v roce 1754.

Důležitým mezníkem v historii sčítání lidu je polovina 19. st., kdy lze hovořit o moderním sčítání, které má většinu sčítacích rysů stejných s těmi dnešními tzn.

- je určený rozhodný okamžik, ke kterému se obyvatelstvo sčítá
- obyvatelstvo se sčítá podle – trvalého bydliště
- nebo přítomnosti

Zabrousíme-li do historie, tak první sčítání na našem území bylo provedeno roku 1857, od té doby jsou sčítání prováděna u nás v pravidelných intervalech. Po první světové válce to bylo v letech 1921, 1930, 1950, 1961, 1970, 1980, 1991 a konečně poslední v roce 2001.

Sčítání lidu je celkový proces sběru, uspořádání, zhodnocení, analýzy a publikace demografických, ekonomických a sociálních údajů, týkajících se v určené době všech osob v zemi nebo v dobře vymezené části země. Každá osoba musí být sečtena odděleně, neboť jen takový způsob umožňuje třídění.

Shromažďovat data za celé skupiny souhrnně nelze považovat za sčítání lidu. Jako prvotní účel tohoto sčítání bylo poskytovat statistická data pro potřeby vlastního státu, avšak neméně významné je použití mezinárodní, a proto se metodice sčítání lidu věnuje značná pozornost na mezinárodních setkáních se snahou o unifikaci jeho obsahu nebo publikování.

Základní otázky, které se při sčítání zjišťují jsou příjmení a jméno, datum narození, místo bydliště a místo přítomnosti, rodinný stav, státní občanství, národnost, zaměstnání hlavní a vedlejší, zaměstnavatel a místo pracoviště, v řadě sčítání se zjišťuje dále místo narození, náboženství, místo pobytu při minulém sčítání nebo přesně vymezenou dobu minulosti apod.

Význam posledního sčítání je posílen také tím, že poprvé v historii České republiky poskytuje obraz o struktuře společnosti v metodice srovnatelné se standardy Evropské unie.

5.2 Běžná evidence migrace¹⁹

V ČSR byla zahraniční migrace sledována již po první světové válce, ale až do roku 1954 v ní byli evidováni pouze českoslovenští státní občané. Co se týče evidence vystěhovalců, tak tu prováděl od roku 1950 – 1968 ČEDOK a od roku 1968 ji provádí okresní oddělení pasů a víz. Evidence vnitřní migrace byla zavedena 1. 5. 1949 na základě povinného hlášení trvalého pobytu. Přejížděné pobyty a migrace s nimi spojené se statisticky neevidují. Avšak při novém přihlášení k trvalému pobytu se vyplňují hlášení o stěhování, které se hromadně zasílá ke zpracování jedno měsíčně okresní službě statistického úřadu.

Evidence migrace zachycuje vlastně počet přestěhování a nikoliv počet migrantů. Oba údaje se od sebe citelně liší. Informaci o výsledném efektu migračních pohybů může poskytnout také vyřízení některých otázek sčítání lidu (místo narození, bydliště při minulém sčítání apod.), pokud se ovšem ve sčítání zjišťují.

5.3 Populační registr²⁰

Tento způsob zjišťování migrace je uveden pouze ve stručnosti. Podstata registru tkví v tom, že se základní informace o všech obyvatelích daného státu sledují a průběžně doplňují. Do populačního registru se občané dostávají při narození a opouštějí ho v den smrti nebo emigrací. V ČR existuje Centrální rejstřík občanů (CRO) v souvislosti se sčítáním lidu r. 1980. Každý občan této země je v něm evidován prostřednictvím svého rodného čísla.

6 Druhy pobytu²¹

Tyto informace jsou pojaty v souladu s legislativou České republiky, zdroje jsou uvedeny v poznámce pod čarou.

Podle zákona č. 326/1999 o pobytu cizinců na území České republiky může cizinec na území ČR pobývat **trvale a přechodně**.

¹⁹ <http://www.socioweb.cz/index.php3?disp=teorie&shw=185&lst=111>

²⁰ <http://www.socioweb.cz/index.php3?disp=teorie&shw=185&lst=111>

²¹ Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů a novel.

6.1 Trvalý pobyt

Na území ČR je oprávněn cizinec trvale pobývat na základě povolení k trvalému pobytu, které je udělováno podle podmínek stanovených v hlavě IV zákona o pobytu cizinců, zejména za účelem společného soužití se státním občanem České republiky, z humanitárních důvodů nebo pokud je pobyt cizince v zahraničně politickém zájmu ČR. Tento zákon na sebe váže podmínky k podání žádosti o povolení pobytu na osobní a rodinné postavení cizince ve vztahu ke státnímu občanovi České republiky, bývalému státnímu občanovi České republiky nebo na osobní a rodinné postavení cizince ve vztahu k cizinci s povolením k pobytu a k účelu pobytu. Podle těchto kritérií stanoví dobu předchozího nepřetržitého pobytu cizince na území na vízum nad 90 dnů nebo na vízum za účelem dočasné ochrany pro oprávnění k podání žádosti o povolení pobytu. V první skupině jsou cizinci, kteří jsou ve vztahu k občanovi České republiky, ti jsou oprávněni žádat o povolení bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území, ve druhé skupině jsou cizinci s rodinnými vztahy k cizinci s povolením k pobytu na území, kteří jsou oprávněni k podání o povolení pobytu po osmi letech nepřetržitého pobytu na území. Po deseti letech nepřetržitého pobytu na vízum nad 90 dnů nebo na vízum za účelem dočasné ochrany je oprávněn k podání žádosti o povolení pobytu každý cizinec²².

6.2 Přechodný pobyt²³

Přechodně pobývá cizinec na území za podmínek § 16 a § 17, bez víza za podmínek § 18, stanoví-li tak mezinárodní smlouva o zrušení vízové povinnosti, nebo stanoví-li tak vláda svým nařízením nebo na základě udělení krátkodobé víza (§ 20 až § 29) nebo na základě dlouhodobého víza k přechodnému pobytu na území. K přechodnému pobytu na krátkodobá víza opravňuje cizince platné výjezdní vízum (pro cizince, který pobýval na území bez víza podle § 18 písm. a nebo b), průjezdní vízum letištní vízum nebo vízum k pobytu do 90 dnů. K přechodnému pobytu na území na dlouhodobá víza opravňuje cizince vízum k pobytu na 90 dnů, vízum za účelem strpění pobytu nebo vízum za účelem dočasné ochrany. Doba platnosti víza k pobytu nad 90 dnů je 365 dnů. Policie dobu platnosti víza na dobu 90 dnů opakovaně prodlouží o 365 dnů za podmínky, že trvá stejný účel, pro který bylo vízum uděleno.

²² Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů a novel.

²³ Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů a novel.

Krátkodobá víza:

- průjezdní vízum – toto vízum je vydáváno k průjezdu a pobytu na území České republiky do 5 dnů při každé cestě; na hraničním přechodu ho lze vydat pouze v souvislosti s leteckou přepravou cizince, například nelze-li uskutečnit let pro nepříznivé povětrnostní podmínky
- letištní vízum – vydává se pro cizince, kteří budou z důvodu čekání na letecký spoj nuceni pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území ČR; toto vízum nelze vydat na hraničním přechodu; okruh států, od jejichž občanů bude letištní vízum vyžadováno, stanoví vyhláška Ministerstva vnitra; letištní vízum nebude požadováno od držitelů diplomatických, služebních, úředních nebo zvláštních pasů a od členů posádek letadel.
- vízum k pobytu do 90 dnů – toto vízum opravňuje k pobytu na území ČR zejména za účelem turistiky, návštěvy příbuzných, krátkodobého zaměstnání, léčení, studia apod. Po dobu v něm uvedenou – maximálně 90 dnů; vízum se uděluje na diplomatické misi nebo konzulárním úřadu v zahraničí, na hraničním přechodu může být vydáno pouze za účelem účasti na řízení u orgánu státu, účasti na pohřbu osoby blízké, likvidace živelné pohromy nebo zvlášť závažné havárie na území, nebo pobytu ve veřejném zájmu ČR – pouze s dobou platnosti do 5 dnů
- výjezdní vízum – vízum je vydáváno orgány služby cizinecké a pohraniční policie například na žádost cizince pobývajících na území České republiky bez víza, pokud zde hodlá pobývat po dobu delší než stanoví příslušná dohoda o zrušení vízové povinnosti

Dlouhodobá víza:

- vízum k pobytu nad 90 dní - opravňuje k pobytu na území České republiky a účelem vyžadujícím pobyt delší než 90 dní; zejména vydáváno za účelem sloučení rodiny, zaměstnání, podnikání, studia, léčení apod.; toto vízum nelze vydat na hraničním přechodu
- vízum za účelem strpění pobytu – je to specifické vízum udělované příslušným orgánem služby cizinecké a pohraniční policie na žádost cizince, brání-li jeho vycestování z území ČR překážka na jeho vůli nezávislá, nebo cizinci, jehož vycestování není z důvodu zákonných překážek možné

- vízum za účelem dočasné ochrany – toto vízum je specifický druh udělovaný příslušným orgánem služby cizinecké a pohraniční policie na žádost cizince na základě rozhodnutí vlád o poskytnutí dočasné ochrany cizincům – občanům konkrétního státu
- diplomatické vízum, zvláštní vízum – víza vydává zastupitelský úřad České republiky nebo Ministerstvo zahraničních věcí na základě oficiální žádosti – nóty s platností na dobu výkonu diplomatické nebo konzulární funkce anebo na dobu trvání pobytu za služebním účelem, odpovídá-li to zásadě vzájemnosti

7 Azyl²⁴

Problematika migrace a azylu je komplexním fenoménem mezinárodního významu, který má zásadní dopady na nejrůznější oblasti společenského, hospodářského a politického života země.

Tyto dopady mohou být dvojího druhu a to:

- jak negativního charakteru, v souvislosti s bezpečnostními riziky a nelegální migrací,
- tak mohou mít i pozitivní přínos, jako jeden z nástrojů řešení nepříznivého společensko-ekonomického vývoje poznamenaného stárnutím populace.

Gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu v České republice, a to jak na úrovni legislativně - koncepční (to znamená v oblasti mezinárodní migrace a azylu), tak i realizační (azyl, zčásti mezinárodní migrace) je **ministerstvo vnitra**. Úsekem ministerstva vnitra, který zodpovídá za výkon úkolů v oblasti azylu, uprchlictví, koncepce imigrační politiky, v otázkách vstupu a pobytu cizinců, integrace cizinců a schengenské spolupráce, je odbor azylové a migrační politiky.

Základním cílem odboru v oblasti azylové problematiky je poskytnout účinnou ochranu a pomoc cizincům v těžké životní situaci v souladu s podmínkami vymezenými v zákoně o azylu a zároveň zabránit účelovému zneužívání institutu azylu. Prioritou v oblasti imigrace je v souladu se Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců formulovat účinná opatření, která budou podporovat řízenou legální migraci a zároveň minimalizovat nelegální migraci. S tímto

²⁴ <http://www.mvcr.cz/azyl/index.html>

cílem také souvisí snaha zajistit účinnou ochranu státních hranic a plné zapojení České republiky do schengenského prostoru.

Vzhledem k tomu, že azyl a migrace jsou fenoménem nadnárodního významu, odbor azylové a migrační politiky také považuje za významnou co nejužší mezinárodní spolupráci na bilaterální i multilaterální úrovni a aktivní zapojení se do formulování azylové a migrační politiky v rámci Evropské unie.

7.1 Azylová politika ČR²⁵

Azylová politika je z velké části harmonizovaná s platným právem Evropské unie stanovícím standardy pro azylové řízení. Stále je aktuální novelizace zákona o azylu, která by měla dále prohlubovat a harmonizovat český právní řád s právem EU. Výjimkami je stále nedostatek nezávislosti v přezkoumávání rozhodnutí vydaných v rámci azylového řízení. Problém nedostatku nezávislosti v rámci přezkoumávání rozhodnutí vydaných ministerstvem vnitra v rámci azylového řízení by měl být odstraněn zmíněnou novelizací zákona o azylu. Do budoucna lze očekávat možnost další novelizace zákona o azylu dále harmonizující český právní řád s nově přijímanými normami EU.

7.2 Žadatelé o azyl²⁶

Pro představu je uvedena následující tabulka a graf, který vypovídá o počtu žadatelů o azyl v České republice dle státní příslušnosti.

Jak je vidět, tak nejvíc žadatelů o azyl jsou Ukrajinci, kteří tvoří 15% všech žadatelů. Na druhém místě jsou Egyptané s 11% a ostatní příslušnosti nedosahují ani 10%.

²⁵ <http://www.mvcr.cz/azyl/index.html>

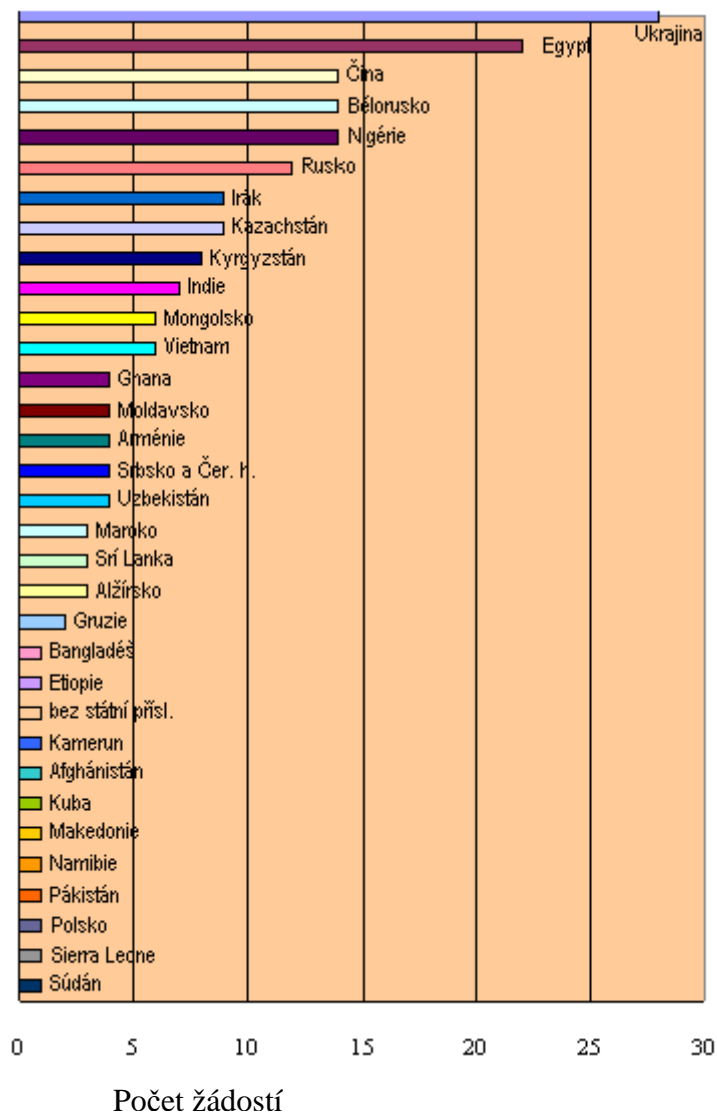
²⁶ http://www.mvcr.cz/statistiky/2006/uprch09/2nz_09.html

Rozdělení žadatelů o azyl podle státní příslušnosti září 2006

Státní příslušnost	Počet žádostí	%
Ukrajina	28	15%
Egypt	22	11%
Čína	14	7%
Bělorusko	14	7%
Nigérie	14	7%
Rusko	12	6%
Irák	9	5%
Kazachstán	9	5%
Kyrgyzstán	8	4%
Indie	7	4%
Mongolsko	6	3%
Vietnam	6	3%
Ghana	4	2%
Moldavsko	4	2%
Arménie	4	2%
Srbsko a Černá hora	4	2%
Uzbekistán	4	2%
Maroko	3	2%
Srí Lanka	3	2%
Alžírsko	3	2%
Gruzie	2	1%
Bangladéš	1	1%
Etiopie	1	1%
bez státní příslušnosti	1	1%
Kamerun	1	1%
Afghánistán	1	1%
Kuba	1	1%
Makedonie	1	1%
Namibie	1	1%
Pákistán	1	1%
Polsko	1	1%
Sierra Leone	1	1%
Súdán	1	1%
Konžská dem. rep.	1	1%
Celkem	193	100%

tabulka 2: Rozdělení žadatelů o azyl dle státní příslušnosti v září 2006

ZDROJ: www.mvcr.cz

graf 1: Grafické znázornění žadatelů o azyl dle státní příslušnosti v září 2006

ZDROJ: www.mvcr.cz

Pro úplnost je uvedeno ještě rozdělení žádostí o azyl na území České republiky dle kontinentu. Jak je vidět buď v tabulce či z grafického znázornění největší počet žádostí tvoří Asiaté, poté Evropané a Afričané.

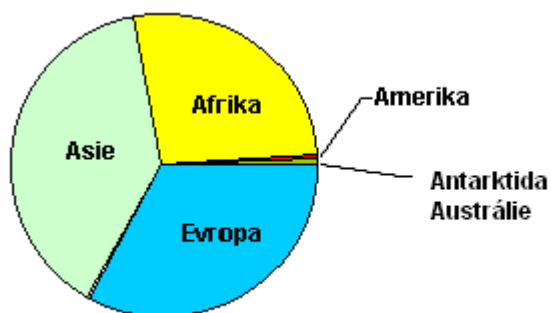
Počet žadatelů o azyl dle kontinentu v září 2006

Kontinent	Zahájení řízení	%
Evropa	64	33%
Asie	75	29%
Afrika	52	27%
Amerika	1	1%
Antarktida, Austrálie	1	1%
Celkem	193	100%

tabulka 3: Počet žadatelů o azyl dle kontinentu v září 2006

ZDROJ: www.mvcr.cz

Grafické znázornění žadatelů o azyl dle kontinentu v září 2006

graf 2: Grafické znázornění žadatelů o azyl dle kontinentu v září 2006

ZDROJ: www.mvcr.cz

Následující část diplomové práce se bude zabývat současnou situací v České republice a plynule přejde na Královehradecký kraj do kterého spadá i Trutnovsko. Na začátku každé kapitoly je stručně charakterizována oblast.

8 Současná situace v České republice²⁷

8.1 Vnitřní migrace v České republice

Celkový objem vnitřního stěhování v ČR do roku 2002 se v porovnání s několika předchozími roky poněkud zvyšoval. Příčinou vykázaného růstu je však jen změna metodiky: od roku 2001 jsou do celkového počtu zahrnuta i stěhování cizinců s dlouhodobým pobytem, zatímco do roku 2000 to byla pouze stěhování občanů ČR a cizinců s oprávněním k trvalému pobytu v ČR. Data z předchozích let nejsou proto s údajem za rok 2001 a dále přímo srovnatelná. Po roce 2002 začínají absolutní počty stěhování mírně kolísat. V roce 2003 se počet stěhování oproti předcházejícímu roku o něco snížil a v roce 2004 má opět rostoucí tendenci.

Objem vnitřního stěhování v letech 1992 až 2004

Rok	Počet stěhování případů	
	Absolutně	na 1 000 obyvatel
1992	247 930	24
1993	241 261	23,4
1994	210 207	20,3
1995	203 877	19,7
1996	195 554	19
1997	197 226	19,1
1998	203 719	19,8
1999	201 476	19,6
2000	199 716	19,4
2001	204 622	20
2002	223 103	21,9
2003	211 487	20,7
2004	216 831	21,2

tabulka 4: Objem vnitřního stěhování v letech 1992 až 2004

ZDROJ: Vlastní konstrukce z dat ČSÚ

Z výše uvedené tabulky lze vyčíst, že na 1000 obyvatel připadá přibližně 20 případů stěhování. To znamená, že obyvatel České republiky mění místo svého bydliště v průměru jednou za 50 let. Pokud tuto hodnotu porovnáme s jinými zeměmi, které vnitřní migraci statisticky sledují, je intenzita stěhování v ČR velmi nízká. Tato situace vyplývá z tradic, je to

²⁷ www.czso.cz

však způsobeno i sociálně ekonomickými faktory, z nichž nejvýraznější je nedostatečně rozvinutý nebo vůbec chybějící trh s byty.

8.2 Vnější migrace v České republice

V zahraniční migraci byla ČR od svého vzniku až do roku 2000 každoročně mírně zisková. To znamená, že počet osob, které se do ČR stěhovaly ze zahraničí, byl pravidelně vyšší než počet osob, kteří se z České republiky do zahraničí stěhovali. Avšak rok 2001 byl zlomový. V tom to roce se počet vystěhovalých obyvatel podstatně zvýšil oproti počtu přistěhovalých. Tento stav je vidět v následující tabulce.

Zahraniční stěhování v letech 1992 až 2005

Rok	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Saldo
1992	19 072	7 291	11 781
1993	12 900	7 424	5 476
1994	10 207	265	9 942
1995	10 540	541	9 999
1996	10 857	728	10 129
1997	12 880	805	12 075
1998	10 729	1 241	9 488
1999	9 910	1 136	8 774
2000	7 802	1 263	6 539
2001	12 918	21 469	-8 551
2002	44 679	32 389	12 290
2003	60 015	34 226	25 789
2004	53 453	34 818	18 635
2005	60 294	24 065	36 229

tabulka 5: Zahraniční stěhování v letech 1992 až 2005

ZDROJ: Vlastní konstrukce z dat ČSÚ

Jak je již uvedeno výše, tak ztrátové migrační saldo v roce 2001 je z větší části důsledkem změny metodiky statistiky zahraničního stěhování. Pro upřesnění znovu uvedu, že v roce 2001 byli do statistiky poprvé zahrnuti nejen státní občané ČR s cizinci s oprávněním k trvalému pobytu v ČR, ale i cizinci s oprávněním k dlouhodobému pobytu. Tato změna vlastně zapříčinila rozšíření počtu osob, jejichž pohyb přes hranice je v rámci statistiky migrace sledován. Evidence přistěhovalých cizinců je zatím komplikována tím, že přistěhovalý je zařazen do databáze stěhování teprve k datu, v němž délka jeho pobytu v ČR přesáhla 1 rok. Proto mezi

statistikou přistěhovalých a vystěhovalých vznikl časový posun a tím byly zřejmě ovlivněny i získané číselné údaje. Frekvence zahraničního stěhování je však zatím malá a případné nepřesnosti nemohou její celkový obraz významněji zkreslit.

Na rozdíl od roku 2004 měla Česká republika v roce 2005 kladné saldo se všemi nejčetněji zastoupenými skupinami cizinců podle státního občanství (Ukrajina, Slovensko, Vietnam, Polsko, Rusko). V roce 2004 totiž bylo zaregistrováno více vystěhovalých než přistěhovalých občanů Slovenské republiky, a to dokonce ve výši 6,1 tisíce, zatímco v loňském roce naopak 8,2 tisíce Slováků přibylo.

Již tradičně však nejvíce přibývá osob s ukrajinským státním občanstvím. Pozitivní saldo je také už stabilně registrováno s občany Vietnamu (včetně roku 2001, kdy bylo celkově registrováno záporné saldo zahraničního stěhování), i když je řádově nižší než v případě Ukrajinců, např. v loňském roce bylo nižší 3,6krát. Dalšími zeměmi, s jejichž občany dosahuje Česká republika pozitivní migrační bilanci (od roku 2002) je např. Ruská federace, Německo, Polsko, Moldavsko, Mongolsko či Spojené státy.

Zahraníční stěhování podle státního občanství v roce 2005

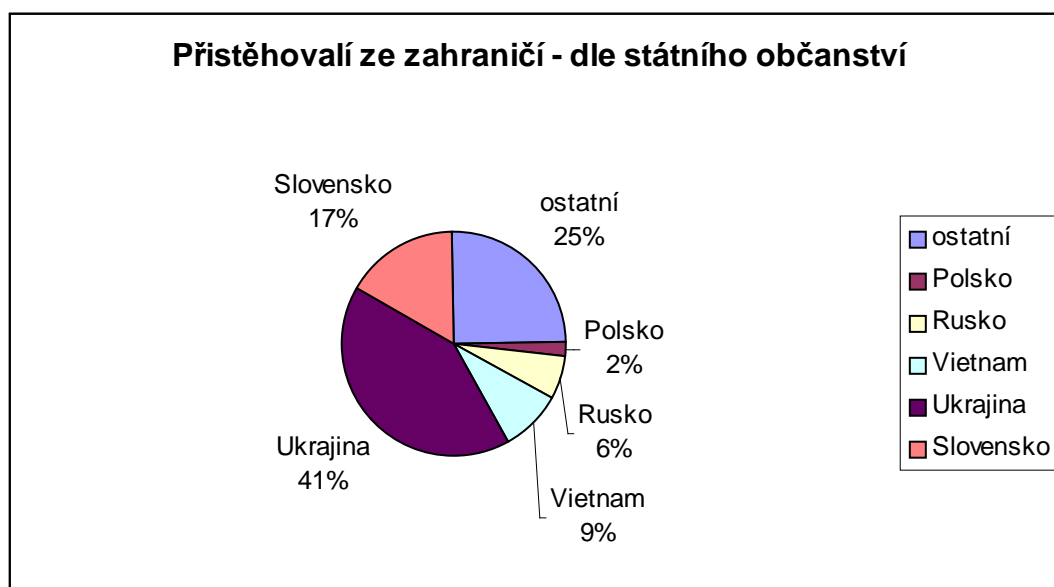
Státní občanství	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Saldo migrace
Ukrajina	23 875	11 392	12 483
Slovensko	10 107	1 946	8 161
Vietnam	4 906	1 417	3 489
Rusko	3 300	1 306	1 994
Německo	1 431	99	1 332
Polsko	1 259	140	1 119
Moldavsko	1 672	781	891
Mongolsko	911	257	654
USA	1 374	746	628
Bělorusko	732	306	426
Ostatní	9 009	3 406	5 603
Celkem: cizí národnost	58 576	21 796	36 780
Česká republika	1 718	2 269	-551
Celkem	60 294	24 065	36 229

tabulka 6: Zahraníční stěhování podle státního občanství v roce 2005

ZDROJ: www.czso.cz

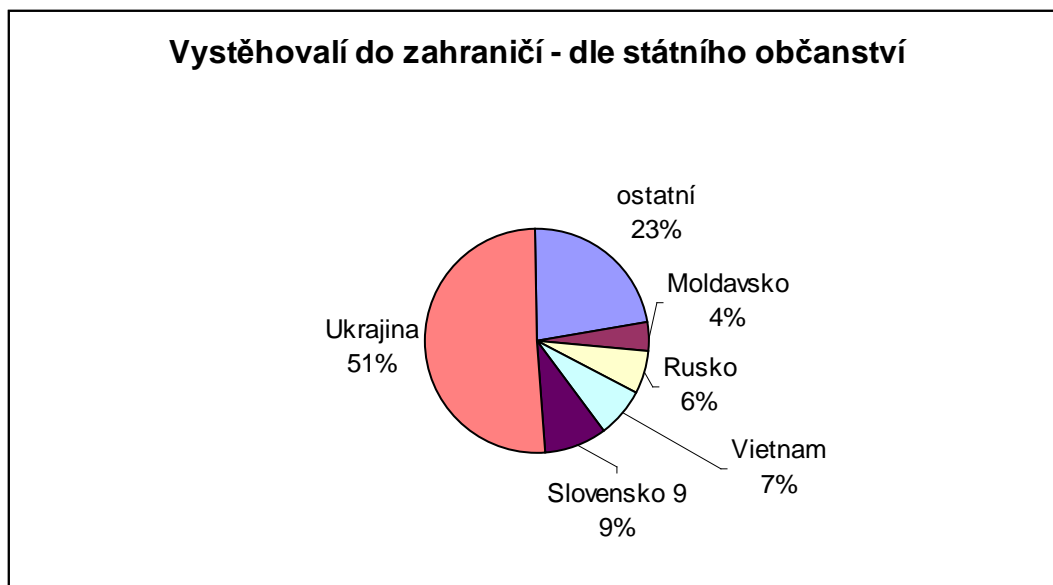
Na závěr této kapitoly je uvedeno krátké shrnutí. V současné době má Česká republika 10,3 milionů obyvatel, z toho se hlásí k české, moravské nebo slezské národnosti téměř 94% lidí. Z toho vyplývá, že patří k majoritní populaci hovořící českým jazykem. Zbytek obyvatel tvoří Slováci, Rusové, Němci, Poláci, Moldavané, Mongoly či občané Spojených států amerických. K často diskutované romské národnosti se oficiálně hlásí pouze 0,1% (tj. 12 tisíc občanů). Kvalifikované odhady hovoří o méně než 200 tis.obyvateľ romského etnika, z něhož se ale většina hlásí k české národnosti.

V roce 2005 se do České republiky ze zahraničí přistěhovalo 58 576 cizinců a naopak, z ČR se do zahraničí vystěhovalo 21 796 cizích státních příslušníků. Migrační saldo (rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob) bylo 36 780 osob. Celkový obrát migrace (přistěhovalí plus vystěhovalí cizinci) činil 80 372 osob.

graf 3: Přistěhovalí ze zahraničí – dle státního občanství

ZDROJ: Vlastní konstrukce z dat ČSÚ

graf 4: Vystěhovalí do zahraničí – dle státního občanství

ZDROJ: Vlastní konstrukce z dat ČSÚ

8.3 Migrace z pohledu krajů

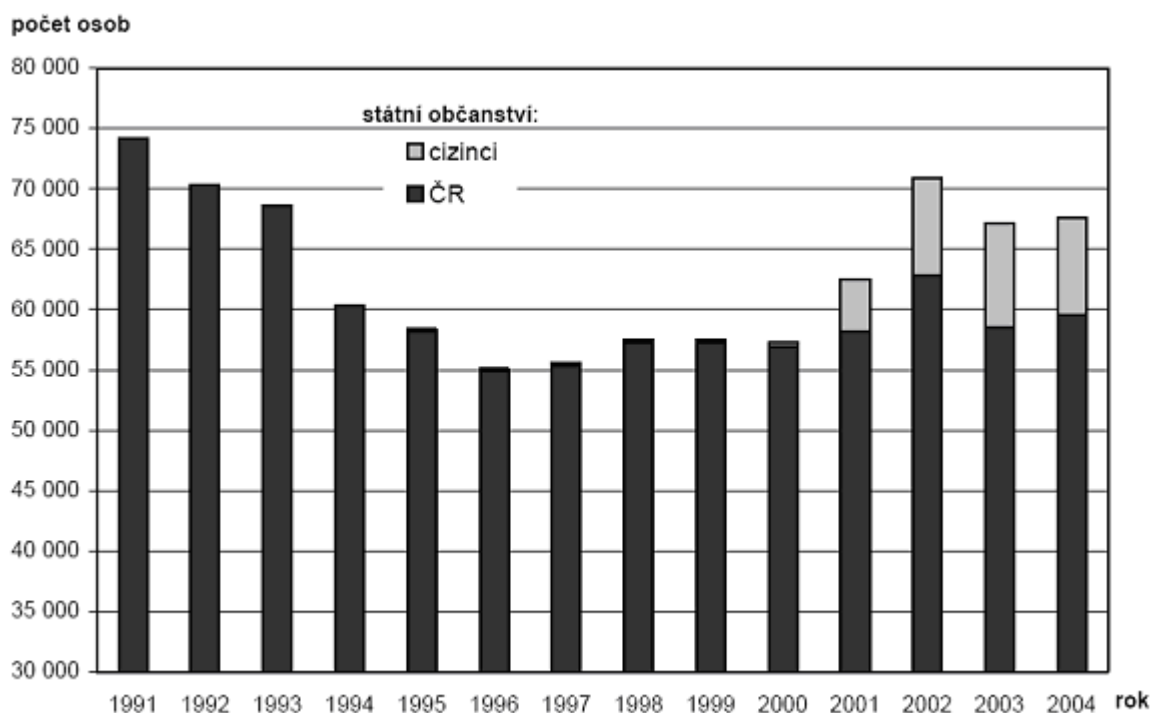
V tomto odstavci pro představu je uvedeno a popsáno vnitřní stěhování podle krajů. Všechna tato data jsou získána ze serveru Českého statistického úřadu (www.czso.cz)

8.3.1 Mezikrajské stěhování v letech 1991 - 2004²⁸

Za sledovaných 14 roků bylo zaregistrováno 883 tis. přestěhování přes hranice kraje, maximum bylo v roce 1991, minimum v roce 1996, což lze vyčíst z následujícího grafu. Z údajů nevyplývá jednoznačný dlouhodobý trend, střídají se období vzestupu a poklesu. Celé období je možno rozdělit do tří dílčích částí: počáteční nejvyšší hodnoty klesly k minimu v polovině 90. let, pak následuje nevelké kolísání a od roku 2001 vzestup s vysokou hodnotou v roce 2002. Hlavní podíl na nárůstu od roku 2001 má metodická změna sledování cizinců. Při vyloučení tohoto vlivu počty zůstaly na nízkých hodnotách předchozích let. Nárůst v roce 2002 by byl podstatně menší.

²⁸ [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/5A00312930/\\$File/402905a2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/5A00312930/$File/402905a2.pdf)

Stěhování mezi kraji v letech 1991 – 2004

graf 5: Stěhování mezi kraji v letech 1991 – 2004

ZDROJ: www.czso.cz

Změny podílu mezikrajského stěhování na celkové vnitřní migraci nejsou výrazné – mírné zvýšení je patrné od roku 2001. V letech 2003 i 2004 došlo proti předchozímu roku k poklesu. I v tomto ukazateli se projevuje metodická změna. Na počtu stěhování měly ženy ve všech letech nadpoloviční podíl. Věk migrantů se téměř každoročně zvyšoval. Průměrný věk stěhujících se vzrostl z 27,7 roků na 31,8 roků. Nárůst v zásadě odpovídá stárnutí celkové populace. V souhrnu za obě pohlaví platí, že polovina migrací připadá na osoby do 26 roků.

8.3.1.1 Mezikrajské stěhování dle důvodu

Složení mezikrajského stěhování podle důvodu se během sledovaného období v některých položkách výrazněji měnilo. Největší změnou je trvalý nárůst podílu „jiných“ důvodů a to z 18,2 % v roce 1991 na maximum činící 33,8 % v roce 2003. Pokud v roce 2004 připočteme k „jiným“ důvodům dříve se nevyskytující položku „nezjištěno“, pak je podíl jen o málo menší než v roce 2003. Zvýšil se hlavně podíl stěhování z bytových důvodů, zmenšilo se zastoupení migrace vyvolané změnou pracoviště a sňatky. Muži mají proti ženám větší

zastoupení migrace z důvodů pracovních, u žen naproti tomu převyšuje podíl následování manžela nebo jiného rodinného příslušníka.

Struktura stěhování mezi kraji podle důvodu stěhování a pohlaví v souhrnu za roky 1991 - 2004

Důvod stěhování	Celkem	Muži	Ženy	Rozdíl muži-ženy
Změna pracoviště	6,7%	9,2%	4,4%	4,8%
Přiblížení k pracovišti	4,8%	6,2%	3,5%	2,7%
Učení, studium	1,3%	1,3%	1,3%	0,0%
Zdravotní důvody	4,2%	2,8%	5,5%	-2,7%
Sňatek	7,4%	6,1%	8,7%	-2,5%
Rozvod	2,6%	2,6%	2,6%	0,0%
Bytové důvody	20,3%	20,0%	20,6%	-0,6%
Následování rodinného příslušníka	27,4%	26,4%	28,4%	-2,1%
Jiné důvody	24,9%	25,0%	24,8%	0,2%
Nezjištěno	0,3%	0,4%	0,3%	0,2%
Celkem	100,0%	100,0%	100,0%	x

tabulka 7: Struktura stěhování mezi kraji podle důvodu stěhování a pohlaví v souhrnu za roky 1991-2004

ZDROJ: www.czso.cz

Více jak třetina mezikrajského stěhování za roky 1991-2004 se týká Prahy a Středočeského kraje, přičemž na Prahu připadá 18,9 %, na Středočeský kraj 16,8 %. Oba výše uvedené dominující kraje převyšují ostatní i v relativním vyjádření k počtu obyvatel. Praha má za celé období 280 stěhujících se na 1 000 obyvatel, Středočeský kraj 268. Další dva následující kraje mají hodnoty již zřetelně menší (těsně pod 200) a to Liberecký a Karlovarský. Jednoznačně nejmenší intenzitu této migrace má Moravskoslezský kraj (87), následuje kraj Jihomoravský (116) a další moravský kraj – Zlínský (128).

Podle salda mezikrajské migrace se ostatním zcela vymyká Středočeský kraj s úhrnným ziskem přes 48 tis. osob. Dále měl svým rozsahem zřetelný dopad na počet obyvatel již jen přírůstek v kraji Jihočeském a Plzeňském. Největší ztrátu obyvatelstva měl Moravskoslezský kraj (24 tis.) a Praha (16 tis.) Ve třech krajích byla ztráta „středně“ velká – v Karlovarském (8 tis.), Ústeckém a Vysočina (po 4 tis.). Ve zbývajících pěti krajích nebyl výsledek mezikrajské migrace pro počet obyvatel kraje příliš významný – ve čtyřech krajích bylo saldo kladné, v jednom záporné – viz. následující tabulka. Královehradecký kraj vykazuje počet přistěhovalých

ve výši 45 059 obyvatel, počet vystěhovalých činí 46 461 obyvatel saldo je v tomto kraji záporné a to ve výši 1 402. Celkový obrat činil v letech 1991 – 2004 91 520.

Mezikrajské stěhování v souhrnu za roky 1991-2004

Ukazatel	Hlavní město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královehradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přistěhovalí	159 077	172 750	51 011	40 255	26 071	66 238	42 917	45 059	43 603	40 133	66 771	46 454	38 603	43 916
Vystěhovalí	174 982	124 288	46 119	37 035	34 216	70 517	41 476	46 461	43 284	44 522	65 563	48 267	38 133	67 995
Obrat	334 059	297 038	97 130	77 290	60 287	136 755	84 393	91 520	86 887	84 655	132 334	94 721	76 736	111 911
Saldo	-15 905	48 462	4 892	3 220	-8 145	-4 279	1 441	-1 402	319	-4 389	1 208	-1 813	470	-24 079

tabulka 8: Mezikrajské stěhování v souhrnu za roky 1991 – 2004

ZDROJ: www.czso.cz

Z jednotlivých mezikrajských stěhování je to právě migrační pohyb mezi Prahou a Středočeským krajem (159 tis.osob), který tvoří výrazně největší podíl na úhrnu. Za celé období připadá na tento přesun téměř každé páté mezikrajské stěhování. Další největší migrace jsou již v počtech značně menších a byly mezi Prahou a Ústeckým krajem, mezi krajem Středočeským a Ústeckým (v obou případech po 29 tis. osob), mezi krajem Olomouckým a Moravskoslezským (27 tis. osob), Prahou a Jihočeským krajem (25 tis. osob), Vysočinou a Jihomoravským krajem (24 tis. osob), atd. Naproti tomu nejmenší počty migrantů (ve všech třech případech pod 1 200 osob) jsou mezi Zlínským krajem a kraji Plzeňským, Karlovarským a Libereckým. Do Královehradeckého kraje se přistěhovalo 45 059 obyvatel, vystěhovalo 46 461 obyvatel, saldo bylo záporné a to 1 402 obyvatel

8.3.2 Mezikrajské stěhování v roce 2005

Již z tohoto přehledu jsou patrné hlavní migrační proudy uvnitř České republiky: odliv obyvatelstva z Moravskoslezského kraje a migrační výměna mezi Prahou a Středočeským krajem. Co se týče Královehradeckého kraje, tak v r. 2005 bylo kladné saldo ve výši 1 375 obyvatel. Přistěhovalých bylo 6 100 a vystěhovalo se 4 725 obyvatel.

Vnitřní stěhování podle krajů v roce 2005

Kraj, okres	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Saldo vnitřní migrace
Hl.m. Praha	40 482	28 713	11 769
Středočeský kraj	27 387	12 613	14 774
Jihočeský kraj	6 350	4 034	2 316
Plzeňský kraj	5 708	3 397	2 311
Karlovarský kraj	3 211	3 556	-345
Ústecký kraj	9 236	7 970	1 266
Liberecký kraj	5 354	3 930	1 424
Královéhradecký kraj	6 100	4 725	1 375
Pardubický kraj	4 996	3 998	998
Vysočina	4 681	3 759	922
Jihomoravský kraj	9 494	8 466	1 028
Olomoucký kraj	4 471	4 437	34
Zlínský kraj	3 510	3 479	31
Moravskoslezský kraj	4 983	6 657	-1 674
Česká republika	60 294	24 065	36 229

tabulka 9: Vnitřní stěhování podle krajů v roce 2005

ZDROJ: www.czso.cz

8.3.3 Migrace zahraničního obyvatelstva z pohledu krajů²⁹.

Při stěhování cizinců mezi kraji se projevila tendence stěhovat se převážně do Prahy – Praha měla nejvýrazněji kladné saldo vnitřního stěhování (přistěhovalo se 4 124 osob a vystěhovalo 2 078 osob). Mírně kladné saldo zaznamenaly ještě kraje Plzeňský, Královéhradecký a Jihočeský. Ostatní kraje vykazovaly v rámci vnitřního stěhování vyšší počty vystěhovalých než přistěhovalých cizinců. Nejvíce cizinců se vystěhovalo z kraje Středočeského a Jihomoravského, přičemž část těchto cizinců migrovala do Prahy, část změnila bydliště v rámci příslušného kraje.

²⁹ http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/popis_aktualniho_vyvoje_vnitri_a_zahranicni_migraceZahranicní stěhování

Vnitřní migrace zahraničního obyvatelstva z kraje do kraje

Kraj, okres	Vnitřní stěhování		
	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek (úbytek)
Region	Celkem	Celkem	Celkem
Praha	4124	2078	2046
Středočeský kraj	3335	3763	-428
Jihočeský kraj	839	817	22
Plzeňský kraj	1265	1063	202
Karlovarský kraj	698	1062	-364
Ústecký kraj	1566	1830	-264
Liberecký kraj	689	735	-46
Královohradecký kraj	1028	962	66
Pardubický kraj	618	793	-175
Vysočina	591	712	-121
Jihomoravský kraj	1754	2423	-669
Olomoucký kraj	539	632	-93
Zlínský kraj	290	381	-91
Moravskoslezský kraj	597	682	-85

tabulka 10: Vnitřní migrace zahraničního obyvatelstva z kraje do kraje

ZDROJ: www.czso.cz

8.4 Závěr

Z této kapitoly vyplývá, že v současné době, resp. v roce 2005 je situace z pohledu stěhování v České republice příznivá, protože ČR vykazuje kladné saldo ve výši 36 780 osob. Nejvíce přistěhovalých bylo z Ukrajiny, z kategorie ostatní a Slovenska. Obecně lze tedy říci, že na 1000 obyvatel připadá cca. 20 případů stěhování a lidé mění své bydliště pouze jednou za 50 let. Tato situace se velice liší např. od USA, kde je se lidé stěhují například i čtyřikrát, pětkrát za život.

Více jak třetinu mezikrajské migrace v letech 1991 – 2004 se týká Prahy a Středočeského kraje. V Praze na 1000 obyvatel připadá 280 stěhování a ve Středočeském kraji 268 obyvatel. Královohradecký kraj si s určitými výkyvy drží pozici kolem pátého místa. Mezikrajské stěhování v souhrnu v letech 1991 – 2004 největší kladné saldo vykázal Středočeský kraj. Největší záporné saldo vykazuje Moravskoslezský kraj a hlavní město Praha. Královohradecký kraj vykazuje nejmenší záporné saldo ze všech 14 krajů. Tento trend může být spojen se sociálně-ekonomickými podmínkami a také s tím, že trh s byty je zde příliš finančně náročný.

Mezikrajské stěhování v roce 2005 pokračovalo ve stejném trendu jako v předchozích letech, tzn. odliv obyvatel z Moravskoslezského kraje a příliv obyvatel do Středočeského kraje. Královehradecký kraj v tomto roce vykázal kladné saldo a to ve výši 1 375. Počet přistěhovalých byl 6 100 a vystěhovalých 4 725. Do Královehradeckého kraje se přistěhovalo 1 028 cizinců, vystěhovalo 962 cizinců, tudíž saldo činí 66 cizinců. Největší saldo vykazuje hlavní město a to ve výši 2 046 cizinců.

9 Stručná charakteristika Královehradeckého kraje³⁰

V následující části diplomové práce je popsán kraj ve kterém se obec Trutnov nachází a jednotlivé migrace v tomto kraji.

Královehradecký kraj, který vznikl k 1. lednu 2000 podle ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb. (Ústava České republiky) je jedním ze 14 krajů České republiky.

Královehradecký kraj je vyšší územní samosprávný celek České republiky a leží na severovýchodě Čech. Na jihu sousedí s Pardubickým krajem, na jihozápadě se Středočeským krajem a na západě s Libereckým krajem. Na severu sousedí s polským Dolnoslezským vojvodstvím. Rozsáhlé roviny křídové tabule Polabí silně kontrastují s e nejvyšším pohořím Čech, Krkonošemi a jejich „menším bratrem“ Orlickými horami. Oblast je protkaná říčkami a řekami povodí Labe.

mapa 1: Královehradecký kraj

ZDROJ: <http://cs.wikipedia.org>

Svou **rozlohou** 4 757 km² je Královehradecký kraj devátým krajem České republiky a představuje 6,0 % území státu. Počtem **cca. 550 000 bydlících obyvatel** je rovněž devátým krajem v pořadí a uvedený počet představuje podíl 5,4 % na populaci republiky. **Hustota zalidnění** 116 osob na 1 km² je nižší než celostátních 130 osob na tuto plochu.

³⁰ http://cs.wikipedia.org/wiki/Kr%C3%A1lov%C3%A9hradeck%C3%BD_kraj

9.1 Administrativní členění kraje

Území kraje je vymezeno územími okresů Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. K 1. lednu 2003 zanikly okresní úřady a kraje se od té doby pro účely státní správy dělí na správní obvody obcí s rozšířenou působností. Kromě okresních měst Hradec Králové, Jičina, Náchoda, Rychnova nad Kněžnou a Trutnova mají rozšířenou působnost státní správy také Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Jaroměř, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov a Vrchlabí.

V následující tabulce je vidět, že okres Trutnov má největší rozlohu ze všech zmiňovaných pěti okresů. Nejvíce obyvatel však bydlí v okrese Hradec Králové, kde je i nejvyšší hustota zalidnění. Nejvíce obcí má okres Jičín a to konkrétně 111.

Základní údaje o okresech Královehradeckého kraje

Okres	Rozloha		Počet obyvatel		Hustota zalidnění	Počet obcí
	km ²	%	absolutní	%		
Trutnov	1147	24,10%	119 780	21,88%	104,43	75
Rychnov nad Kněžnou	998	20,97%	79 010	14,43%	79,17	83
Jičín	887	18,64%	77 066	14,07%	86,88	111
Hradec Králové	875	18,39%	159 284	29,09%	182,04	101
Náchod	852	17,90%	112 423	20,53%	131,95	78
Celkem	4759	100,00%	547 563	100,00%	X	448

tabulka 11: Základní údaje o okresech Královehradeckého kraje

ZDROJ: Vlastní konstrukce z dat ČSÚ

Území těchto správních obvodů se dále člení na 35 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, jejichž funkci vedle 15 výše uvedených obcí s rozšířenou působností mají také Červený Kostelec, Česká Skalice, Hostinné, Hronov, Chlumeck nad Cidlinou, Kopidlno, Lázně Bělohrad, Nechanice, Opočno, Police nad Metují, Třebechovice pod Orebem, Týniště nad Orlicí, Úpice, Vamberk a Žacléř.

9.2 Obyvatelstvo

Ke dni sčítání lidu, domů a bytů 2001 měl kraj **448 obcí** o průměrné rozloze 10,6 km², což je méně, než má průměrná obec v České republice (12,6km²). Také počet 1 237 obyvatel v jedné obci je nižší než průměr republikový (1 637 obyvatel). V kraji je **9 měst** s více než 10 tis. obyvateli: Hradec Králové, Jičín, Jaroměř, Náchod, Nové Město nad Metují, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Dvůr Králové nad Labem a Vrchlabí.

Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje má vyšší **prostorovou mobilitu** než obyvatelstvo většiny ostatních krajů v tom smyslu, že v roce 1991 bylo v obcích svého narození sečteno v okrese Hradec Králové 48,3 % osob tam narozených (tzv. »rodáků«), v okrese Náchod 47,8 %, v okrese Rychnov nad Kněžnou 46,2 %, na Jičínsku 45,7 % a na Trutnovsku 43,4 % při celostátním podílu 49,9 % »rodáků«, tedy osob, kdy obec narození a obec sečtení byla totožná.

9.3 Vývoj obyvatelstva³¹

V roce 1869, při prvním moderním sčítání obyvatelstva, bylo v Královéhradeckém kraji v přepočtu na dnešní území sečteno 581 238 obyvatel. Počet obyvatel kraje kulminoval v roce 1910, kdy bylo sečteno celkem 681 402 osob. V průběhu první světové války došlo k prudkému poklesu porodnosti a také k vysoké dětské úmrtnosti, takže v roce 1921 bylo sečteno o 42,5 tisíc obyvatel méně. K dalšímu rapidnímu snížení počtu obyvatel došlo mezi sčítáními 1930 - 1950, a to o více než 123 tisíc osob, v důsledku druhé světové války a po roce 1945 pak odsunem obyvatel německé národnosti v pohraničních okresech. V roce 1950 bylo sečteno na území současného kraje 531 533 osob, tj. nejnižší počet, jaký byl při jednotlivých sčítáních zjištěn. Poté se počet obyvatel mírně zvyšoval, k výraznějšímu přírůstku došlo v období 1970 – 1980 způsobeného natalitní vlnou sedmdesátých let, do stavu obyvatel z roku 1910 však přesto chybělo 120 tisíc osob. V posledních dvaceti letech se počet obyvatel Královéhradeckého kraje stále postupně snižoval až na stav k 1. 3. 2001, kdy bylo v kraji sečteno 550 724, tj. o 2 085 osob méně než při sčítání 1991.

³¹ http://www.czso.cz/kraje/hk/stat_publ/r2003/slodb/13-5219-03/data/cz/3.htm

Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v kraji a ve vybraných městech

Rok	Počet obyvatel kraje	Počet obyvatel				
		Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
1869	581 238	18 884	7 944	6 757	6 548	10 289
1880	617 817	24 230	9 611	7 057	6 493	22 391
1890	633 558	25 236	9 935	10 481	6 449	25 407
1900	650 777	29 310	11 328	15 138	6 882	27 561
1910	601 402	35 675	11 099	10 002	6 900	29 700
1921	633 906	39 151	12 101	16 807	6 365	26 412
1930	654 763	50 137	12 664	18 649	6 425	28 329
1950	531 533	57 116	12 615	18 562	7 207	21 012
1961	540 838	66 606	13 176	18 846	7 248	25 214
1970	540 337	80 463	13 414	19 729	7 936	26 046
1980	561 385	96 145	16 182	20 713	10 069	29 506
1991	552 809	99 917	16 803	20 712	11 552	31 999
2001	550 724	97 155	16 489	21 400	11 736	31 997

tabulka 12: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v kraji a ve vybraných městech

ZDROJ: www.czso.cz

Charakteristickým rysem populačního vývoje 90. let je stálý úbytek obyvatelstva. Podle bilance obyvatelstva za sledovaných deset let měla na tento úbytek rozhodující vliv především záporná přirozená měna obyvatelstva, když s výjimkou tří počátečních let byl počet zemřelých každoročně vyšší než počet narozených dětí. Nejvyšší úbytek přirozenou měnou byl zaznamenán v roce 1997, kdy jeho výše překročila jeden tisíc osob. Zatímco se v roce 1991 narodilo 7 072 dětí, tj. 12,8 narozených dětí na 1 000 obyvatel středního stavu, v roce 2000 to bylo o téměř 30 % méně, pouze 4 969 dětí, tj. 9,0 promile. Klesající tendenci, ale podstatně pomalejší, měla podle bilance obyvatel i úmrtnost. V roce 1991 zemřely z 1 000 obyvatel středního stavu 12,2 osoby, v roce 2000 to bylo 10,5 osob. Celkem se na území kraje za deset let narodilo 56 240 dětí, ale 61 657 osob zemřelo, takže přirozenou měnou celkem ubylo 5,4 tisíce obyvatel.

Demografický vývoj obyvatelstva je dále ovlivňován migrací obyvatelstva. Tato problematika je řešena v následujícím textu.

9.4 Obyvatelstvo na Královéhradecku v 1. čtvrtletí 2006³²

Podle předběžných výsledků bilance obyvatelstva žilo k 31. 3. 2006 v Královéhradeckém kraji **548 617 obyvatel**, z toho 267 721 mužů a 280 896 žen. Ve srovnání se stejným obdobím loňského roku došlo k nárůstu o 1 291 osob, proti konci roku 2005 o 249 osob.

Úbytek přirozenou měnou činil v kraji v 1. čtvrtletí 2006 136 osob a saldo migrace obyvatelstva kraje představovalo přírůstek 385 osob, takže **celkově** došlo k **nárůstu obyvatelstva** o 249 osob díky přírůstkům ze stěhování.

Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2006

	Stav na počátku období 1. ledna 2006			Střední stav obyvatelstva			Stav na konci období 31. března 2006		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj celkem	548 368	267 522	280 846	548 477	267 616	280 861	548 617	267 721	280 896
v tom okresy:									
Hradec Králové	159 502	77 121	82 381	159 481	77 128	82 353	159 516	77 161	82 355
Jičín	77 306	37 937	39 369	77 388	37 993	39 395	77 441	38 023	39 418
Náchod	112 293	54 753	57 540	112 261	54 742	57 519	112 256	54 748	57 508
Rychnov nad Kněžnou	79 245	38 904	40 341	79 271	38 923	40 348	79 298	38 951	40 347
Trutnov	120 022	58 807	61 215	120 076	58 830	61 246	120 106	58 838	61 268

tabulka 13: Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2006

ZDROJ: www.czso.cz

V okresním pohledu došlo v průběhu 1. čtvrtletí k celkovému přírůstku obyvatel ve všech okresech kromě okresu Náchod, kde se počet obyvatel za čtvrt roku snížil o 37 osob vlivem stěhování i přirozeného úbytku. V ostatních okresech celkový přírůstek obyvatel ovlivnil jen přírůstek stěhování. Výraznější nárůst v počtu i pohybu obyvatel (absolutně o 135 a relativně o 7,1 osob na 1000 obyvatel) zaznamenal okres Jičín.

³²

[http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/f1c35fd1e4767623c12571a00038eca9/\\$FILE/Obyv_1Q2006.doc](http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/f1c35fd1e4767623c12571a00038eca9/$FILE/Obyv_1Q2006.doc)

Pohyb obyvatelstva v Královéhradeckém kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2006

	Sňatky	Rozvody	Živě narození	Potraty	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
Absolutní údaje										
Kraj celkem	220	426	1 305	578	1 441	-136	1 522	1 137	385	249
v tom okresy:										
Hradec Králové	56	125	372	213	403	-31	620	575	45	14
Jičín	28	80	181	67	228	-47	407	225	182	135
Náchod	58	74	293	102	307	-14	269	292	-23	-37
Rychnov nad Kněžnou	26	33	179	64	210	-31	267	183	84	53
Trutnov	52	114	280	132	293	-13	397	300	97	84
Relativní údaje (na 1000 obyvatel středního stavu)										
Kraj celkem	1,6	3,1	9,6	4,3	10,7	-1,0	11,3	8,4	2,8	1,8
v tom okresy:										
Hradec Králové	1,4	3,2	9,5	5,4	10,2	-0,8	15,8	14,6	1,1	0,4
Jičín	1,5	4,2	9,5	3,5	11,9	-2,5	21,3	11,8	9,5	7,1
Náchod	2,1	2,7	10,6	3,7	11,1	-0,5	9,7	10,5	-0,8	-1,3
Rychnov nad Kněžnou	1,3	1,7	9,2	3,3	10,7	-1,6	13,7	9,4	4,3	2,7
Trutnov	1,8	3,9	9,5	4,5	9,9	-0,4	13,4	10,1	3,3	2,8

tabulka 14: Pohyb obyvatelstva v Královéhradeckém kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2006

ZDROJ: www.czso.cz

9.5 Migrace z pohledu Královéhradeckého kraje³³

Počet přistěhovalých byl v desetileté časové řadě, s výjimkou roku 2000, každoročně vyšší než počty vystěhovalých osob. Výsledné kladné migrační saldo mělo však od poloviny 90. let klesající tendenci, až na úbytek 41 osoby v roce 2000. Na území Královéhradeckého kraje se přistěhovalo za deset let celkem 52 750 osob, vystěhovalo se 49 558 obyvatel, takže výsledné kladné saldo migrace činilo 3,2 tisíce osob.

9.5.1 Mezikrajská migrace

Vývoj obratu mezikrajské migrace je obdobný jako v řadě jiných krajů, po nejvyšších hodnotách na počátku období následuje pokles, od roku 2002 zvýšené počty, ale ne na výchozí úroveň. Bilance byla nejdříve mírně ztrátová, v 2. polovině 90. let zisková, ale pak znovu a výrazněji ztrátová, což vedlo k úhrnnému migračnímu úbytku. Největší je ztráta s Prahou a Pardubickým krajem, největší přírůstek s Moravskoslezským krajem.

³³ [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/5A00312930/\\$File/402905a2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/5A00312930/$File/402905a2.pdf)

Kraj měl významnou migrační ztrátu osob 22-34 letých. Aktivní saldo ostatních věkových skupin, zejména 50 letých a starších, ji zcela nevyrovnalo. Migrací ubyly osoby s maturitou a vysokoškoláci, v souhrnu přes 2 tis. osob. Obcí s výraznějším saldem z mimokrajské migrace je velmi málo. V kladných hodnotách pouze Sobotka a Špindlerův Mlýn mají zisk nad 100 osob. Ztrátu nad 100 osob měly Valdice, Nové Město nad Metují a Jaroměř, nad 200 osob Broumov a Rychnov nad Kněžnou. Trutnovu ubylo 385 osob a krajskému městu 1 184, což je desátá největší hodnota v republice.

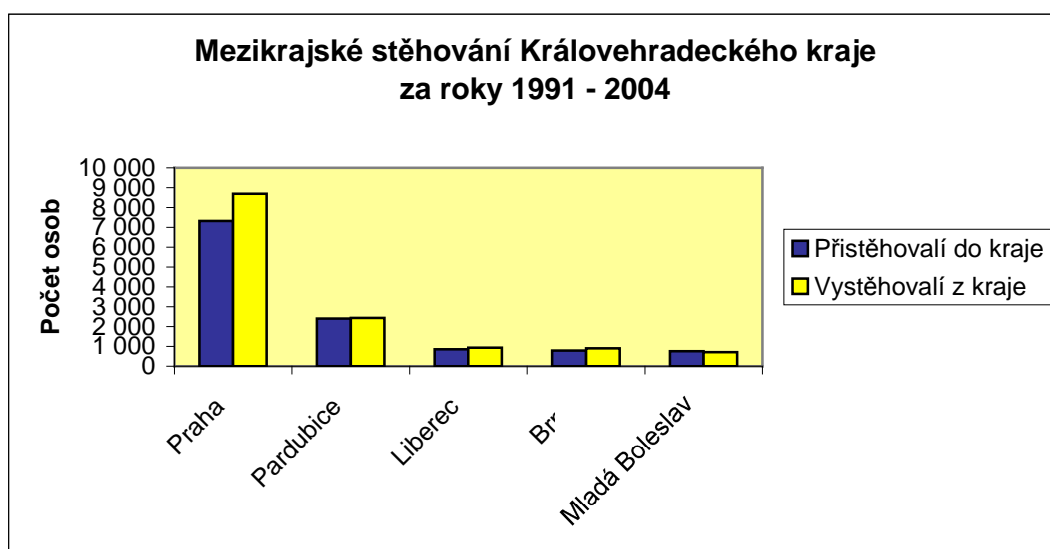
Mezikrajské stěhování Královehradeckého kraje za roky 1991 – 2004

Obce	Přistěhovalí do kraje z obce	Vystěhovalí z kraje do obce
Praha	7 324	8 691
Pardubice	2 407	2 428
Liberec	847	938
Brno	798	896
Mladá Boleslav	751	709

tabulka 15: Mezikrajské stěhování Královehradeckého kraje za roky 1991 – 2004

ZDROJ: www.czso.cz

Následující graf slouží k porovnání přistěhovalých a vystěhovalých občanů v Královehradeckém kraji. Můžeme vidět, že hlavní město je nejčastější cílovou stanicí pro občany Královehradeckého kraje a to téměř v 9 000 případech. Tato čísla jsou v souhrnu za roky 1991 až 2004.

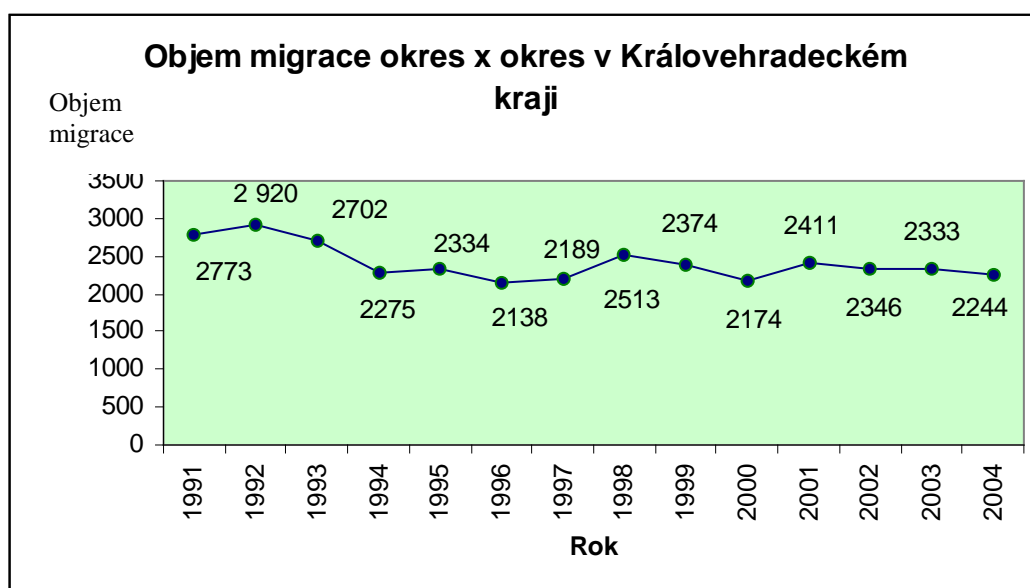

graf 6: Mezikrajské stěhování Královehradeckého kraje za roky 1991 - 2004

ZDROJ: www.czso.cz

9.6 Meziokresní migrace³⁴

Jak je vidět z následujícího grafu, tak objem migrace typu okres x okres v Královeshradeckém kraji v devadesátých letech 20. století klesal. Na konci 90. let došlo k mírnému růstu migrace mezi okresy v kraji. Roky 1999 a 2000 zaznamenaly opětový pokles. Na počátku 21. století se dá hovořit o stagnaci meziokresní migrace v Královeshradeckém kraji s nepatrnou klesající tendencí.

graf 7: Objem migrace okres x okres v Královeshradeckém kraji

ZDROJ: LUKEŠOVÁ, H.: *Analýza migrace v Královeshradeckém kraji*(diplomová práce), Univerzita Pardubice, 2006, z dat ČSÚ

9.6.1 Okres Hradec Králové

Následující subkapitoly budou v krátkosti charakterizovat jednotlivé migrační procesy v okresech Královeshradeckého kraje.

Objem migrace v okrese Hradec Králové měl klesající tendenci od roku 1991 až do roku 1996. Rok 1997 byl zlomový a migrace v okrese začala postupně růst, výjimkou byl pouze rok 2000. V roce 2004 počet stěhování opět poklesl na 3 166. Saldo v okrese je po celé sledované období záporné, pouze rok 1992 vykazoval zisk. Všechny migrační proudy probíhaly spíše ven z okrese. Dlouhodobě vykazuje hradecký okres migrační ztrátu s okresem Rychnov nad

³⁴ LUKEŠOVÁ, H.: *Analýza migrace v Královeshradeckém kraji*(diplomová práce), Univerzita Pardubice, 2006, z dat ČSÚ

Kněžnou. Pouze v letech 1993 a 2002 se z rychnovského okresu do královéhradeckého okresu přistěhovalo více lidí než se z něho vystěhovalo. S okresem Náchod je situace obdobná. Nejvyššího kladného salda dosáhl okres Hradec Králové s náchodským okresem v r. 2004. Zbylé dva okresy během sledovaného období vykazovaly kolísavou tendenci, přičemž opět převyšovalo spíše záporné saldo.

Důvody stěhování lidí z okresu Hradec Králové jsou různé. Průměrná měsíční hrubá mzda v jednotlivých okresech se vyrovnává, počet volných pracovních míst klesá, náklady na bydlení jsou podstatně vyšší a jejich počet klesá.

9.6.2 Jičín

Nejintenzivnější migrace okresu Jičín probíhala v rámci kraje s okresem Hradec Králové a to v celém sledovaném období. Druhý největší obrat měl okres se sousedícím okresem Trutnov. S ostatními okresy (Náchod, Rychnov nad Kněžnou) byl objem migrace oproti dvěma předchozím okresům zanedbatelný. Objem migrace byl v průběhu let se všemi okresy značně kolísavý, téměř každoročně docházelo k poklesu a následnému růstu migrujících osob.

Nejvýznamnější z hlediska migračních zisků a ztrát je opět migrace mezi jičínským okresem a okresy Hradec Králové a Trutnov. Vývoj salda je též značně kolísavý, přičemž mírně převažují migrační zisky okresu Jičín. S okresem Rychnov nad Kněžnou měl jičínský okres téměř po celou dobu záporné saldo, které je však velmi nízké.

9.6.3 Náchod

Okres Náchod je jedním ze dvou okresů, který neměl po celé sledované období nejintenzivnější migraci s okresem Hradec Králové. Největší objem migrace směřoval do okresu Trutnov, kromě roků 1992 a 2001. Na třetím místě podle obrátu stěhování je okres Rychnov nad Kněžnou. Jedná se opět o sousedící okresy. S okresem Jičín, což je okres, se kterým náchodský okres nemá hranici byla migrace nevýznamná.

Z hlediska migračního salda vykazoval okres Náchod v 90. letech 20.st. největší migrační zisky s okresy Hradec Králové a Trutnov. Od roku 2000 však tyto zisky klesají především s hradeckým okresem. U okresu Trutnov se kladné saldo od roku 1999 kolísavě zvětšuje a

zmenšuje. V roce 2004 měl okres Náchod poprvé od roku 1991 záporné migrační saldo se všemi ostatními okresy.

9.6.4 Rychnov nad Kněžnou

I zde se projevuje stejný trend v objemu migrace jako téměř u všech okresů v Královehradeckého kraje. Největší obrat vykazuje okres Rychnov nad Kněžnou s okresem Hradec Králové a na druhém místě je sousedící okres Náchod. Trutnov a Jičín jako nesousedící okresy mají malý podíl na celkovém objemu migrace v kraji.

Okres Rychnov nad Kněžnou měl nejvíce migračních zisků vůči okresu Hradec Králové. Vůbec nejvyššího migračního zisku (89 stěhování) s Hradeckým okresem dosáhl v roce 2003. S okresem Náchod bylo saldo kolísavé, od roku 2000 je kladné.

9.6.5 Trutnov

V okrese Trutnov byl vývoj objemu migrace dynamičtější než v ostatních okresech. Do roku 1994 jde o pokles, od roku 1995 docházelo k pravidelnému ročnímu střídání růstu a poklesu objemu migrace.

Co se týče salda migrace tak se u trutnovského okresu v 90. letech 20. století vyvíjelo též střídavě. Od roku 2000 je však saldo záporné. Největší hodnoty (-257) bylo dosaženo v roce 2002.

Salda trutnovského okresu se všemi ostatními okresy jsou nejvíce kolísavá. Nejvýraznější migrační zisky vykazoval okres se sousedícím okresem Jičín. Častěji ve sledovaném období však dochází k migračním ztrátám okresu, nejvíce s okresem Náchod.

9.6.6 Shrnutí

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že nejvíce lidí v Královeshradeckém kraji se stěhuje mezi okresem Hradec Králové a ostatními okresy. Tato migrace je zřejmě zapříčiněna sídlem krajského města v tomto okrese. Výjimku tvoří okresy Náchod a Trutnov, mezi nimiž probíhala téměř po celém sledované období ještě intenzivnější migrace než mezi ostatními okresy a hradeckým krajem.

Meziokresní migrace v Královeshradeckém kraji závisí na vzdálenosti jednotlivých okresů. Nejintenzivnější migrační proudy probíhají mezi okresy, které spolu bezprostředně sousedí, tj. Náchod – Trutnov (nejdelší hranice), Jičín – Trutnov, Náchod – Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové se všemi okresy. Naopak nejméně se lidé stěhují mezi okresy Jičín – Rychnov nad Kněžnou, které od sebe leží nejdále.

Dlouhodobým trendem zůstává spíše odliv obyvatel z královeshradeckého okresu a to nejen do okresů v kraji ale i do ostatních okresů v ČR.

10 Trutnovsko aneb popis místa šetření

10.1 Stručná charakteristika okresu Trutnov³⁵

Okres Trutnov se rozprostírá v severní části kraje, kde přechází z podhorského pásma v horský masiv Krkonoš. Severní hranici tvoří v celé délce státní hranice s Polskem, na východě a v části jižní hranice sousedí s okresem Náchod. Západní hranici okresu tvoří okres Semily z Libereckého kraje, zbývající část jižní hranice okres Jičín a z malé části okres Hradec Králové. K 31. 12. 2005 se **rozlohou** 1 147 km² na celkové ploše Královéhradeckého kraje podílí 24,1 % a je největším okresem v kraji. Z hlediska **počtu obyvatel** se trutnovský okres řadí na druhé místo v kraji za okres Hradec Králové, k 31. 12. 2005 jich zde žilo 120 022, tj. 21,9 % z celkového počtu obyvatel kraje. Hustota zalidnění je třetí největší v kraji (za okresem Náchod a Hradec Králové). Na 1 km² připadá cca. 105 obyvatel.

Ve struktuře obcí patří víc jak čtvrtina z celkového počtu obcí do velikostní skupiny s počtem obyvatel 200 – 499. Z celkového počtu 75 samostatných obcí jich má 11 statut města. Ve čtyřech městech nad pět tisíc obyvatel žilo 55,2 % trvale bydlícího obyvatelstva okresu. V sídelní struktuře zaujímá první místo okresní město Trutnov s 31 195 obyvateli a je po Hradci Králové druhým největším městem v kraji.

Na základě zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností bylo na území okresu vytvořeno **sedm správních obvodů pověřených obecních úřadů** - Trutnov, Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Svoboda nad Úpou, Úpice, Vrchlabí a Žacléř a **tři správní obvody obcí s rozšířenou působností** - Trutnov, Dvůr Králové nad Labem a Vrchlabí. Tyto obce jsou pověřeny výkonem vybraných funkcí státní správy pro všechny obce, které do jejich správního obvodu přísluší.

³⁵ http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_trutnov

10.2 Vývoj obyvatelstva na Trutnovsku³⁶

Následující oddíl popisuje vývoj obyvatelstva na Trutnovsku.

V roce 1969 při prvním tzv. moderním sčítání obyvatelstva bylo v okrese Trutnov sečteno 146 218 obyvatel. Při každém dalším sčítání jejich počet stoupal až do roku 1910, kdy oproti roku 1869 počet obyvatel vzrostl téměř o jednu pětinu. V následujících desetiletích se počet obyvatel postupně snižoval až na 121 459 obyvatel sečtených v roce 1970. Největší úbytek byl zaznamenán mezi dvěma sčítáními v letech 1930 – 1950. Následkem poválečného řešení situace v pohraničních oblastech klesl za toto dvacetileté období počet obyvatel žijících na území dnešního okresu téměř o 23%.

K 1. 3. 2001 bylo v okrese Trutnov sečteno 120 777 obyvatel, z toho 58 965 mužů a 61 812 žen. Úbytek 637 obyvatel od sčítání v roce 1991 představoval půl procentní pokles. Výrazně se snížil především podíl obyvatel ve věku do 14 let, podíl vyšších věkových skupin za posledních deset let vzrostl.

³⁶ Sčítání lidu, domů a bytů 2001 Okres Trutnov. Český statistický úřad, Krajská reprezentace Hradec Králové, 2003. ISBN 80-250-0450-0

**Vývoj počtu obyvatelstva ve městech a v ostatních obcích v letech 1961 – 2001 podle
správního vymezení obcí k 1. 3. 2001**

	Obyvatelstvo celkem					Podíl na obyvatelstvu v okrese	Přírůstek (úbytek) obyvatel 1991 - 2001	
	1961	1970	1980	1991	2001		počet	v %
	Celkem	124 014	121 459	124 237	121 414	120 777	100	-637
V tom města	76 233	77 745	84 779	85 635	84 114	69,6	-1 521	-1,8
Trutnov	25 214	26 046	29 506	31 999	31 997	26,5	-2	0
Dvůr Králové n. L.	16 904	16 828	17 911	16 976	16 381	13,6	-595	-3,5
Hostinné	4 249	4 229	5 016	5 181	4 886	4	-295	-5,7
Janské Lázně	817	745	997	961	917	0,8	-44	-4,6
Pec pod Sněžkou	793	616	617	529	595	0,5	66	12,5
Rtyně v Podkr.	3 187	3 270	3 158	3 076	3 053	2,5	-23	-0,7
Svoboda nad Úpou	2 366	2 180	2 499	2 436	2 259	1,9	-177	-7,3
Špindlerův Mlýn	1 428	1 355	1 388	1 220	1 290	1,1	70	5,7
Úpice	6 540	6 749	6 990	6 141	5 932	4,9	-209	-3,4
Vrchlabí	9 969	11 119	12 419	13 416	13 171	10,9	-245	-1,8
Žacléř	4 766	4 608	4 298	3 700	3 633	3	-67	-1,8
Ostatní obce	47 781	43 714	39 438	35 779	36 663	30,4	884	2,5

tabulka 16 Vývoj počtu obyvatelstva ve městech a v ostatních obcích v letech 1961 – 2001 podle správního vymezení obcí k 1. 3. 2001

10.3 Bilance pohybu obyvatelstva v okrese Trutnov

Bilance pohybu obyvatelstva v okrese Trutnov v posledních deseti letech se zásadně nelišila od pohybu obyvatelstva v ostatních okresech kraje. Přestože počet zemřelých poklesl z 11,8 zemřelých na tisíc obyvatel v roce 1991 na 10,7 zemřelých na tisíc obyvatel v roce 2000, trval od roku 1994 stálý úbytek obyvatelstva přirozenou měnou. Důvodem je stále se snižující počet narozených dětí. Zatímco v roce 1991 bylo 12,2 živě narozených na tisíc obyvatel, od roku 1995 se pohybuje tento ukazatel na hodnotě kolem 9,0 promile a je trvale nižší než počet zemřelých. Největší meziroční přirozený úbytek byl zaznamenán v roce 1997, a sice 2,2 obyvatele na tisíc obyvatel středního věku. Za posledních deset let se přirozený přírůstek pohyboval od nejvyšší kladné hodnoty 1,2 promile v roce 1993 až po nejvyšší zápornou hodnotu minus 2,2 promile právě v roce 1997.

V letech 1991 – 1999 byl počet přistěhovalých do okresu v jednotlivých letech vyšší než počet vystěhovalých. Změna nastala v roce 2000, kdy se z okresu vystěhovalo o 90 obyvatel více než přistěhovalo. V přepočtu na tisíc obyvatel středního stavu to představovalo záporné migrační

saldo a spolu s přirozeným úbytkem potom celkový úbytek 2,3 obyvatele na tisíc obyvatel středního stavu. Tento meziroční celkový úbytek v roce 2000 představoval 279 obyvatel a byl největším v minulém desetiletí.

11 Vlastní šetření

Cílem této etapy je analyzovat migrační chování obyvatel v okrese Trutnov. Samotná analýza spočívá ve zjištění údajů prostřednictvím dotazování a ověření hypotéz.

Na základě předchozích zjištění a prostudování migračních pohybů v České republice a v samotném Královéhradeckém kraji je pro závěrečnou práci zvoleno následujících 7 hypotéz, na které bude hledaná odpověď prostřednictvím dotazníkového šetření. Tyto hypotézy budou aplikovány na obyvatelstvu okresu Trutnov, jejich výběr byl náhodný.

11.1 Výzkumné hypotézy

Hypotéza č.1: Obyvatelé Trutnovska mají vlastní zkušenosti nejméně s 50% se stěhováním.

Hypotéza č.2: Lidé mladšího věku jsou většími „zastánci“ stěhování než lidé s nižšími ročníky

Hypotéza č. 3: Ženy se častěji stěhují než muži.

Hypotéza č. 4: Lidé s vyšším vzděláním jsou ochotnější se častěji stěhovat.

Hypotéza č. 5: Nejvíce stěhování se uskutečňuje z obce do obce v rámci okresu.

Hypotéza č. 6: Práce je prioritním důvodem změny bydliště.

Hypotéza č. 7: Po uskutečnění stěhování jsou ženy spokojeni se svou situací.

11.2 Přípravná etapa

11.2.1 Typ výzkumné metody

Za výzkumnou metodu bylo zvoleno DOTAZOVÁNÍ, které bylo uskutečněno prostřednictvím ústního rozhovoru, na základě již předem sestavených otázek.

Veselá definuje rozhovor takto: „*Rozhovor je přirozený prostředek lidské komunikace. Při rozhovoru jde vždy o sdělování informace mezi dvěma či více individui. Rozhovor je technika, která zjišťuje stav vědomí, názory. Data získaná tímto způsobem jdou odrazem objektivních jevů v lidském vědomí.*“³⁷

Nabízí se otázka, proč byl zvolen právě ústní pohovor, ale odpověď je prostá. Jedná se o snahu zaručit co největší rozmanitost co se týče věku, vzdělání, zaměstnání a v neposlední řadě sociální postavení ve společnosti. Jelikož je dlouhodobý trend ubývání obyvatel z okresu Trutnov, okruh cílových náhodných respondentů tvoří obyvatelé právě tohoto okresu. Konkrétní výběr respondentů, bude probíhat na základě náhodného výběru, s přihlédnutím již k výše uvedeným hlediskům.

Rozhovor, dle předem připravených otázek má samozřejmě své klady i zápory. Hlavní výhodou této metody je časová nenáročnost a možnost získání informací o subjektu šetření pomocí pozorování. Při osobním kontaktu, tzv. face to face, se respondenti cítí více zavázání vůči svému tazateli. Tato forma dotazování má i tu výhodu, že když tazatel nerozumí nebo si není přesně jistý, jak respondent svou otázku myslí, je zde možnost mu položit další doplňující nebo upřesňující otázky, které tazateli také leccos prozradí o pravdivosti odpovědi. Dalším nesporným kladem této techniky je beze sporu to, že tazatel může získat daleko více podrobnějších informací.

Jak již bylo napsáno, ústní dotazování má také nespočet záporů. Jednou z hlavních nevýhod této techniky je, že nezaručuje respondentovi „intimitu“ a anonymitu při jeho odpovědích. Může se stát, že respondent bude mít obavy ze zneužití údajů, které poskytl a nebo ostych před tazatelem. Potom se také může stát, že tazatel odmítne odpovídat na otázky a nebo své pravdivé odpovědi zkreslí. Je proto velice důležité, jakým způsobem je rozhovor veden, aby se zápory této techniky minimalizovali³⁸.

³⁷ Veselá, J. Sociologický výzkum a jeho metody. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, str. 41

³⁸ Veselá, J. Sociologický výzkum a jeho metody. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002

11.2.2 Charakteristika dotazníků

Předem sestavené otázky mají charakter z počátku **eliminující** (tzn., že nemá smysl dál pokračovat v dotazování, jestliže respondent nesplňuje hned první položenou otázku, která rozděluje respondenty na analyzovatelné a neanalyzovatelné) a **informativní**, které slouží ke zjištění informací potřebné pro analýzu hypotéz a posléze **identifikační** – otázky, které jsou zaměřené na zjištění charakteristik respondenta. Pro výzkum byly použity jak otázky otevřené, polouzavřené tak uzavřené. V otevřených otázkách je dán respondentům prostor k vyjádření svého osobního názoru, k vyjádření důvodů a důsledků, které je v problematice ovlivňují. Druh otevřených otázek má velkou nevýhodu pro tazatele, že je těžko zpracovatelný. Polouzavřené otázky nabízejí varianty odpovědí vč. prázdného řádku, kam se může respondent volně vyjádřit. Uzavřené otázky nabízejí odpovědi ze kterých si pouze dotazovaný vybere jednu. Tato varianta je nejjednodušší a v praxi nejvíce používaná.

Jak již bylo uvedeno výše, samotné ústní šetření má pouze jednu podmínku, která musí být splněna, aby tazatel mohl dále klást respondentovi otázky. Je uvedena v dotazníku pod otázkou číslo 1. Tzn., že jedinou nutnou podmínkou je, aby *respondent měl trvalé bydliště v okrese Trutnov*. Pokud dotazovaný nemá trvalé bydliště v okrese Trutnov není dále dotazován.

11.2.2.1 Dotazník

Analýza migrace obyvatelstva na Trutnovsku

1. Je Vaše trvalé bydliště v okrese Trutnov?
 - a) Ano,
 - b) ne.

2. Jste?
 - a) Jste člověk, který se narodil(a) v okrese Trutnov nebo zde žijete většinu svého života,
 - b) Přistěhovalec/přistěhovalkyně z jiné obce v Královéhradeckém kraji,
 - c) z jiného kraje,
 - d) z jiného státu.

3. Stěhoval (a) jste se někdy ze svého bydliště? (tzn. změnil (a) jste v minulosti adresu svého trvalého bydliště)
- a) Ano, jedenkrát,
 - b) ano, dvakrát,
 - c) ano, třikrát a více,
 - d) ne, ale zvažuji to,
 - e) ne, a ani o tom nepřemýšlím.

Respondenti, kteří odpověděli, že se nikdy v životě nestěhovali a ani o tom nepřemýšlí (varianta e), budou odpovídat až na otázkou č.10., respondenti, kteří odpověděli, že o stěhování uvažují (varianta d), budou odpovídat na otázkou číslo 5, kde uvedou hlavní důvod svého přemýšlení o změně bydliště. Poté budou odpovídat na otázkou č. 10.

4. Hlavní důvod Vašeho stěhování ? (odpovězte, pokud vaše odpověď nebyla záporná). Jestliže jste se v minulosti stěhoval(a) víckrát, zohledněte pouze důvody posledního stěhování.
- a) Práce (např. přiblížení k místu pracoviště, úplná změna práce....),
 - b) studium,
 - c) rodinné důvody (např. sňatek, rozvod...),
 - d) bytová situace,
 - e) kultura,
 - f) jiná volno-časová aktivita,
 - g) jiný.....

5. Vaše (poslední) stěhování v minulosti bylo:

- a) Na jiné místo v téže obci, která se nachází v okrese Trutnov,
- b) z obce do obce v okrese Trutnov,
- c) z okresu Trutnov do jiného okresu v Královéhradeckém kraji(je možný směr i obráceně),
- d) mezi kraji,
- e) do zahraničí(je možný směr i obráceně).

6. Proč jste si vybral(a) zrovna to místo v dané obci, danou obec, daný okres, daný kraj, či stát? (Odpovězte na otázku na základě předchozí odpovědi)
(např. výhodná nabídka bytu, lepší pracovní ohodnocení, levné pozemky...atd.)

.....

7. Jste spokojen(a) se svou momentální situací po přestěhování?

- a) Ano,
- b) ne,
- c) nemohu ještě posoudit.

8. Jste schopný(a) popsat klady či zápory Vašeho stěhování?

.....
.....
.....

9. Věk

- a) Do 18 let,
- b) 19 – 30 let,
- c) 31 – 40 let,
- d) 41 – 50 let,
- e) 51 - 60 let
- f) důchodový věk.

10. Pohlaví

- a) Muž,
- b) žena.

11. Rodinný stav

- a) Svobodný (á),
- b) ženatý / vdaná,
- c) rozvedený (á),
- d) vdovec / vdova.

12. Nejvyšší dosažené vzdělání

- a) Základní,
- b) vyučen(a) s výučním listem,
- c) vyučen(a) s maturitou,
- d) střední,
- e) vyšší odborné,
- f) vysokoškolské.

13. Momentální „profesní“ stav

- a) Student / studentka,
- b) zaměstnaný (á),
- c) nezaměstnaný (á),
- d) mateřská dovolená, v domácnosti
- e) důchodce / důchodkyně,
- f) jiný.....

14. V jakém oboru pracujete / popřípadě studujete?

(Pokud jste odpověděl(a) na předchozí otázku d či e , napište, co jste dělal(a) před tím než jste nastoupil(a) na mateřskou dovolenou, do domácnosti, resp. do důchodu)

- a) strojírenský a elektrotechnický,
- b) chemický průmysl,
- c) obchod a služby,
- d) zdravotnictví,
- e) zemědělství,
- f) školství,
- g) veřejná správa,
- h) doprava,
- i) stavebnictví,
- j) ekonomie, management
- k) jiné.....

11.3 Realizační etapa

11.3.1 Ústní šetření

V rámci ústního dotazování bylo osloveno nezávisle na sobě 100 respondentů, kteří se nacházeli ve zmiňovaném okrese. Průzkum byl prováděn jak ve městě Trutnov, tak v přilehlých obcích a to konkrétně Studenec, Pilníkov, Volanov a Úpice. Zjištěné údaje budou v následující práci zobrazeny pomocí tabulek a grafického šetření. Pro úplnost údajů je zde uvedeno, že ze sta respondentů, nemělo 10 lidí trvalé bydliště v okrese Trutnov a proto s nimi dále není pracováno. Znamená to tedy, že je analyzováno 90 dotazníků ze 100 respondentů.

11.3.2 Identifikace respondentů

Výsledky jsou analyzovány na základě předem určených hypotéz a na základě zjištěných dat.

Z důvodu vyšší přehlednosti jsou vyhodnocené údaje zpracované ve formě tabulek a grafů s patřičným slovním popisem. Poté budou vyhodnocovány výše stanovené hypotézy. Jednotlivá data budou vyhodnocovány jak bez ohledu na pohlaví respondentů, tak na základě pohlaví.

Jednotlivá procenta jsou zaokrouhlována na celá čísla, tudíž může dojít k menšímu zkreslení v souladu zachování celku 100%.

11.3.2.1 Zastoupení jednotlivých pohlaví mezi dotazovanými

Vyhodnocení této otázky vychází z odpovědí na otázku číslo 10 z výše uvedeného dotazníku.

Pohlaví			
V absolutních hodnotách		v procentech	
Ženy	Muži	Ženy	Muži
50	40	56%	44%

tabulka 17: Zastoupení jednotlivých pohlaví mezi dotazovanými

Jak je z tabulky zřejmé jedinou podmínku (trvalé bydliště v okrese Trutnov) splnilo 90 lidí z toho 50 žen a 40 mužů. V procentuelním vyjádření to znamená, že ženy tvořily 56% dotazovaných a muži 44%.

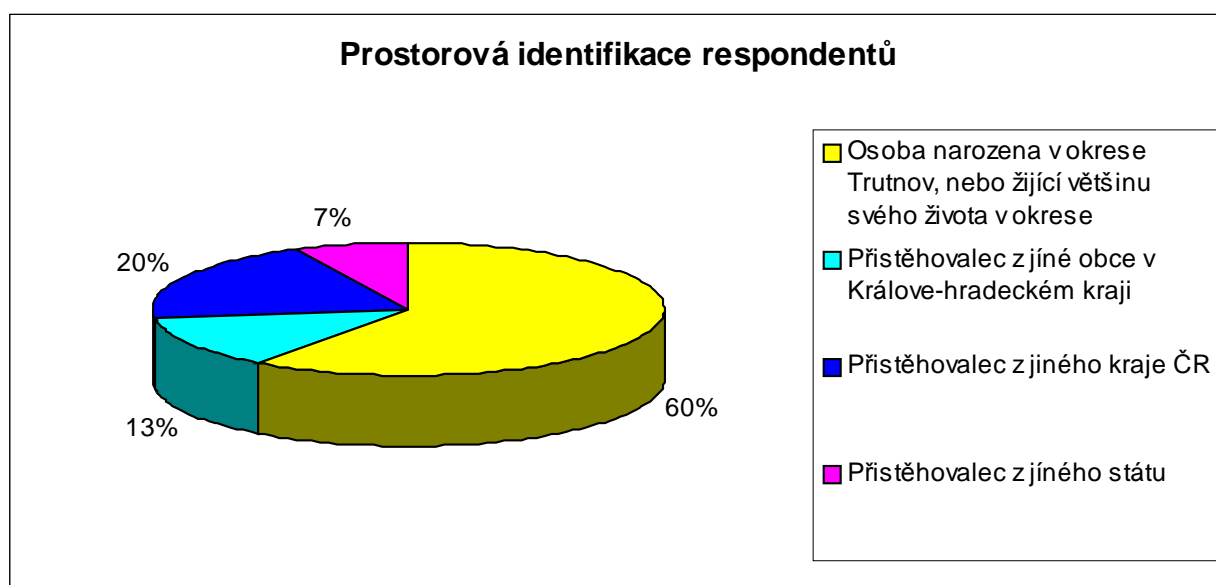
11.3.2.2 Prostorová identifikace respondenta

Tato subkapitola vychází z odpovědí na otázku číslo 2 a 10 dotazníku. Je uvedena z hlediska identifikace respondenta, zda je respondent či respondentka člověk, který se narodil v okrese Trutnov nebo zda tu prožil většinu svého života nebo naopak je to přistěhovalec z jiné obce v Královéhradeckém kraji, jiného kraje, či jiného státu.

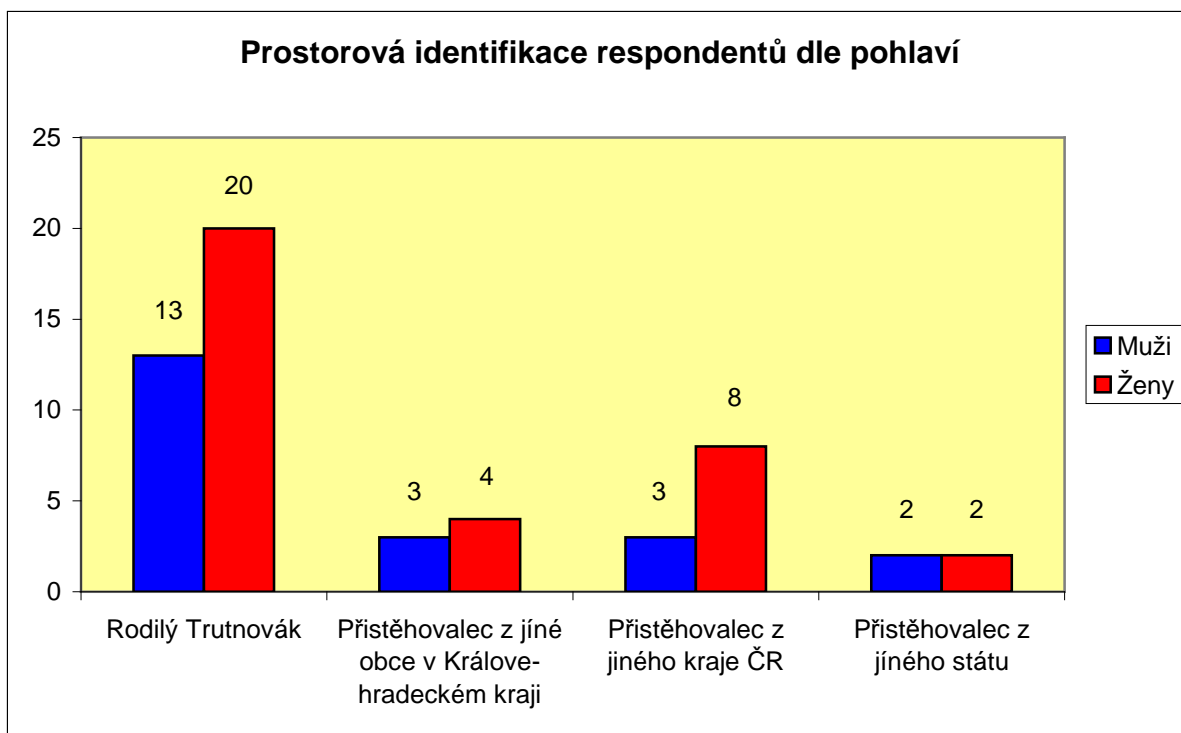
Prostorová identifikace respondenta

Jste	Pohlaví				Celkem	Celkem v %
	Muži	v %	Ženy	v %		
Osoba narozena v okrese Trutnov, nebo žijící většinu svého života v okrese	13	62%	20	59%	33	60%
Přistěhovalec z jiné obce v Královehradeckém kraji	3	14%	4	12%	7	13%
Přistěhovalec z jiného kraje ČR	3	14%	8	24%	11	20%
Přistěhovalec z jiného státu	2	10%	2	6%	4	7%
Celkem	21	100%	34	100%	55	100%

tabulka 18: Prostorová identifikace respondenta

graf 8: Prostorová identifikace respondentů

graf 9: Prostorová identifikace respondentů dle pohlaví

Na základě dat získaných odpovědí na otázku č. 2 dotazníku bylo zjištěno, že 60% respondentů jsou lidé, kteří se narodili v okrese nebo zde žijí většinu svého života, v absolutních hodnotách tzn. 33 respondentů. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří přistěhovalci z jiného kraje v České republice. Ostatní absolutní hodnoty i procenta jsou uvedeny v tabulce výše.

Kdybychom tyto respondenty chtěli odlišit dle pohlaví (odpovědi na otázku č. 10 dotazníku), tak největší rozdíl mezi ženami a muži je v první skupině, nejmenší rozdíl mezi pohlavími je u přistěhovalců z jiného státu. Zde je rozdíl nulový. Jinak v ostatních všech skupinách respondentů vždy převyšují ženy nad muži.

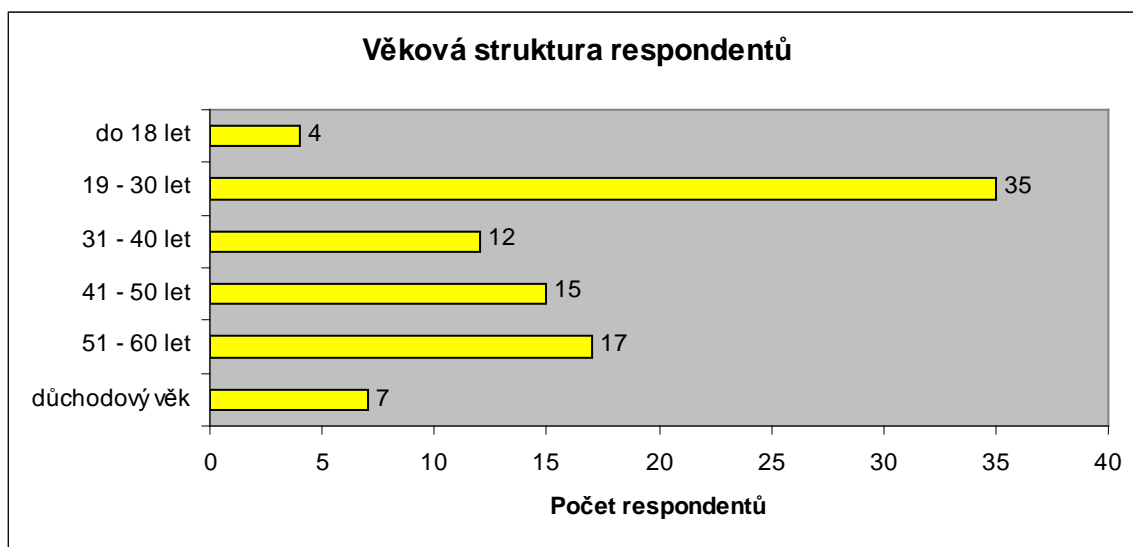
11.3.2.3 Věková struktura respondentů

Tato část obsahuje údaje získané z odpovědí na otázky číslo 9 a 10 dotazníku.

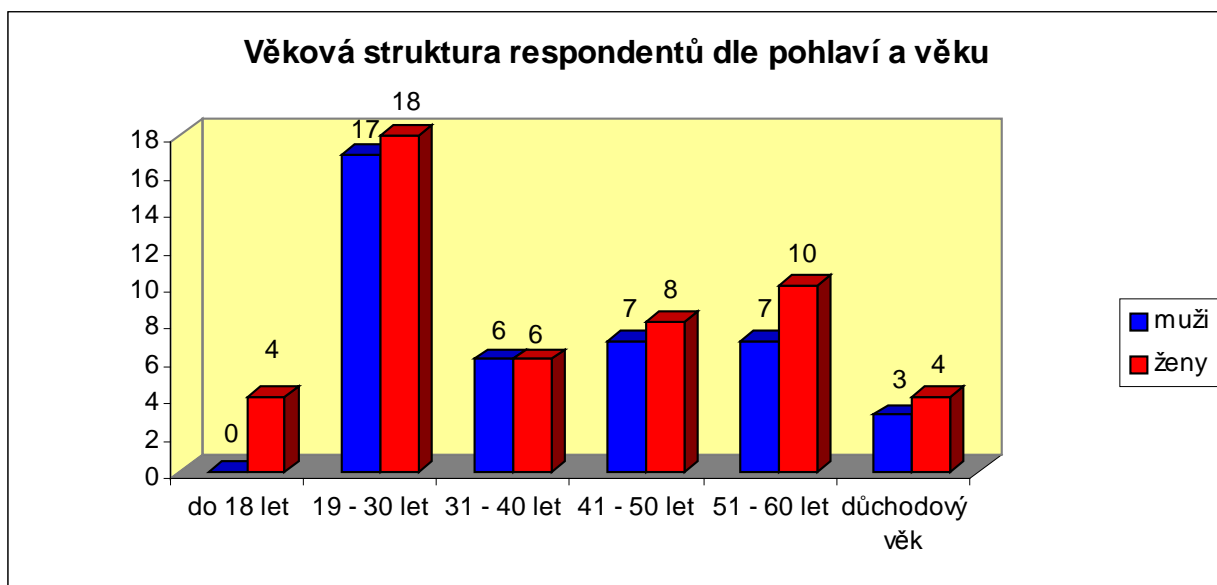
Věková struktura respondentů

Věk	Pohlaví				Celkem	v %
	Muži	V %	Ženy	v %		
do 18 let	0	0%	4	8%	4	4%
19 - 30 let	17	43%	18	36%	35	39%
31 - 40 let	6	15%	6	12%	12	13%
41 - 50 let	7	18%	8	16%	15	17%
51 - 60 let	7	18%	10	20%	17	19%
důchodový věk	3	8%	4	8%	7	8%
celkem	40	100%	50	100%	90	100%

tabulka 19: Věková struktura respondentů

graf 10: Věková struktura respondentů

graf 11: Věková struktura respondentů dle pohlaví a věku

Z výše uvedeného grafu je zřetelně vidět, že nejpočetnější skupinou respondentů byla skupina ve věku od 19 do 30 let, která tvoří téměř 39%. Druhou nejpočetnější skupinou byli respondenti ve věku 51 – 60 let, tvořící téměř 19%. A třetí nejpočetnější skupinou byla skupina ve věku 41 – 50 let, kteří tvoří cca. 17% ze všech dotazovaných.

Pokud bychom brali v úvahu i pohlaví, tak nejvíce dotazovaných žen, konkrétně 18 (tzn. 36% z žen) bylo ve věku 19 – 30 let, a mužů bylo o jednoho méně, tudíž 17 (tzn. 43% ze všech mužů).

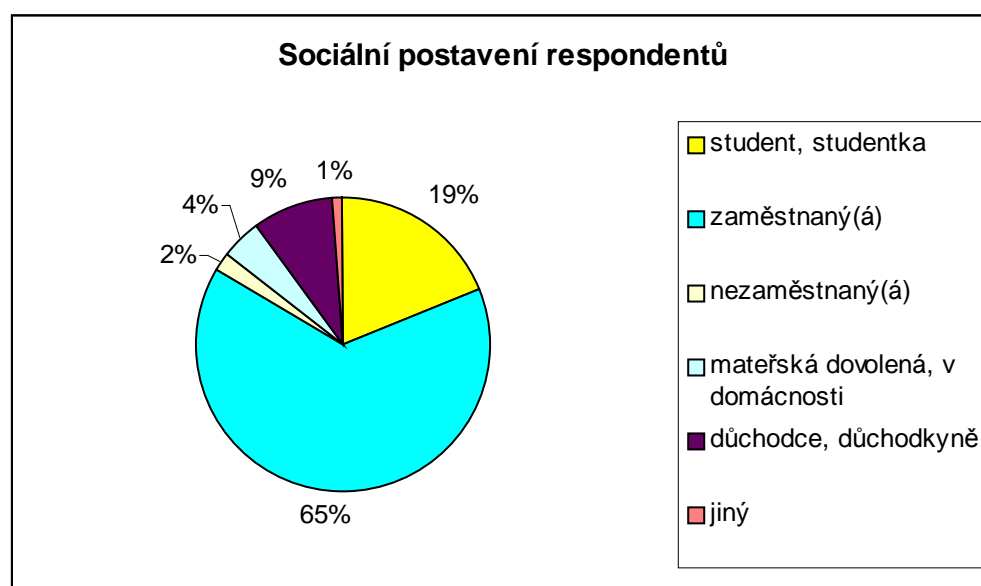
11.3.2.4 Sociální postavení respondentů

Údaje pro sociální postavení respondentů vč. pohlaví byly zjišťovány z odpovědí na otázky č. 10 a 13 dotazníku.

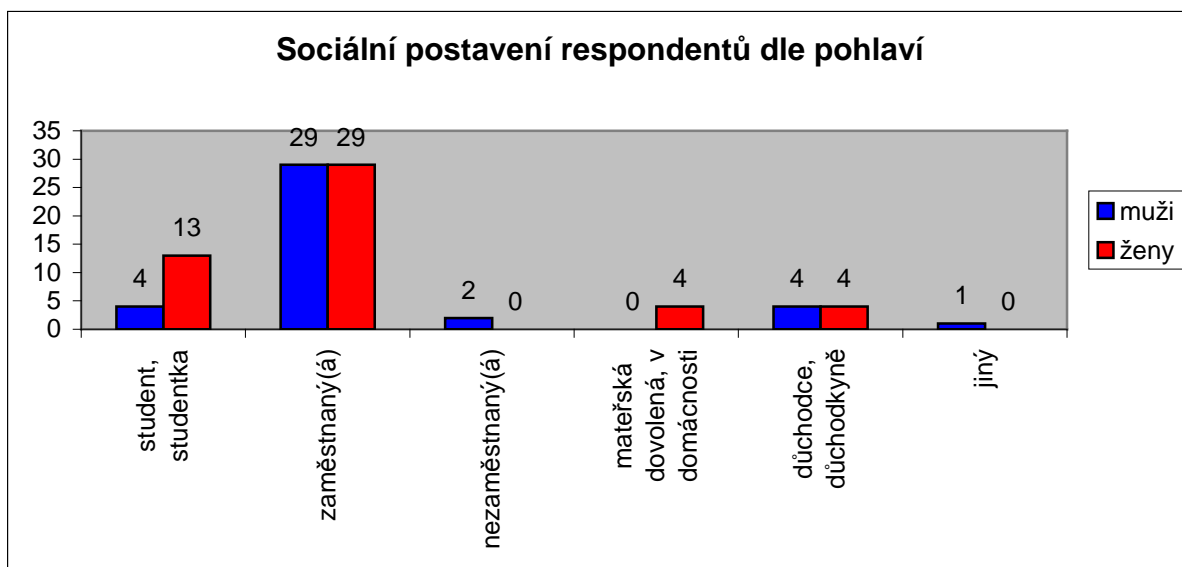
Sociální postavení respondentů

Věk	Pohlaví				Celkem	v %
	Muži	v %	Ženy	v %		
Student, studentka	4	10%	13	26%	17	19%
Zaměstnaný(á)	29	73%	29	58%	58	64%
Nezaměstnaný(á)	2	5%	0	0%	2	2%
Mateřská dovolená, v domácnosti	0	0%	4	8%	4	4%
Důchodce, důchodkyně	4	10%	4	8%	8	9%
Jiný	1	3%	0	0%	1	1%
Celkem	40	100%	50	100%	90	100%

tabulka 20: Sociální postavení respondentů

graf 12: Sociální postavení respondentů

graf 13: Sociální postavení respondentů dle pohlaví

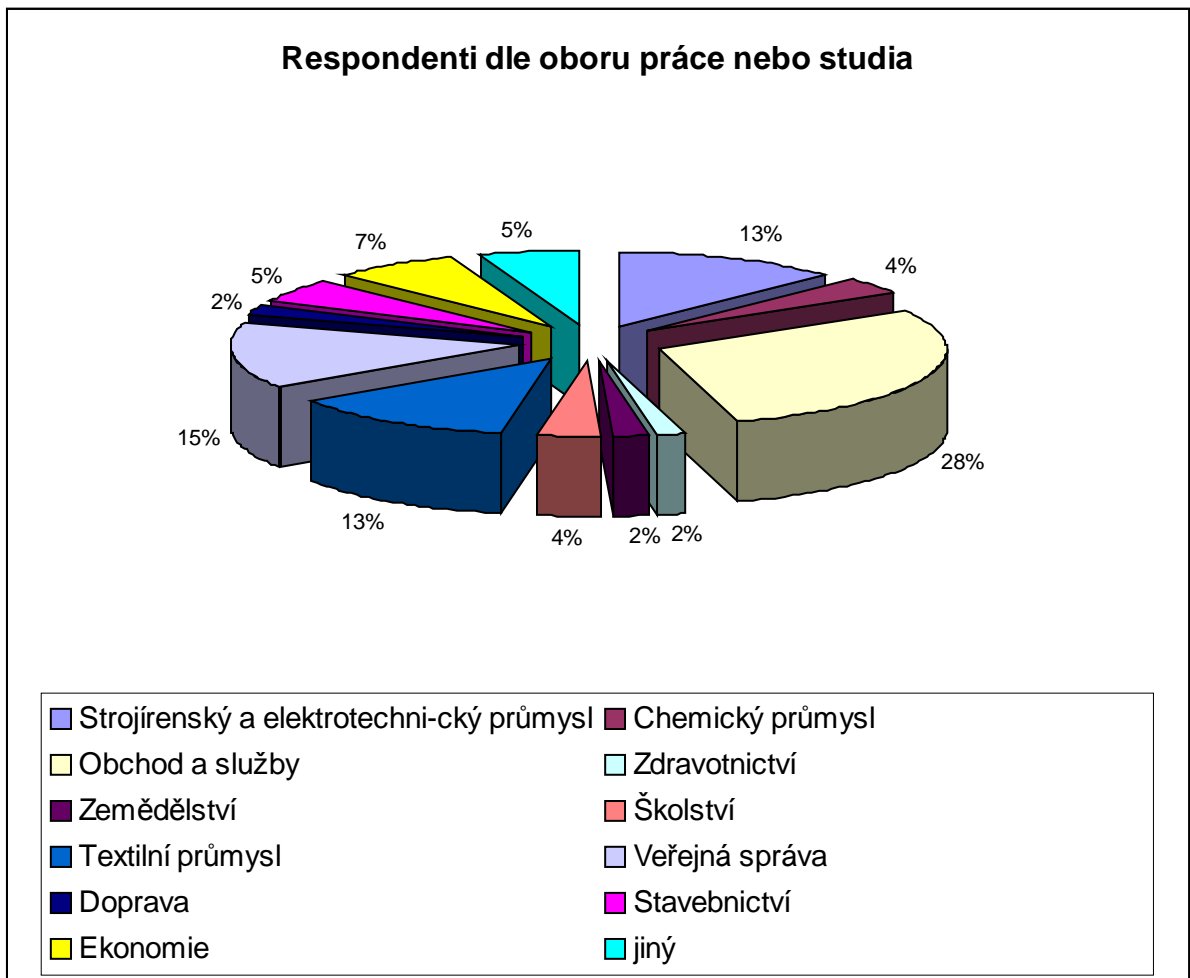
Jak je vidět z prvního grafu této subkapitoly, tak cca. 65% dotazovaných byli zaměstnaní lidé, v absolutních hodnotách tzn. že 58 lidí bylo zaměstnaných. Poměrně velkou část, konkrétně 19% tvoří studenti (tzn. 17 lidí) a ostatní procenta jsou zanedbatelná. Nejméně procent zaujímá kategorie ostatní, kde pouze jeden respondent odpověděl, že zároveň pracuje a studuje denní studium na Vysoké škole zemědělské.

Kdybychom brali v úvahu ještě pohlaví respondentů, tak stejný podíl zaujímají muži i ženy ve skupině zaměstnaných respondentů. Můžeme konstatovat, že dotazovaných žen bylo více ve skupinách studujících, mateřské dovolené či žen v domácnosti. Ve skupině důchodců se ženy vyrovnají mužům. V ostatních skupinách bylo více dotazovaných mužů než žen a to konkrétně ve skupině nezaměstnaných či jiných postavení ve společnosti.

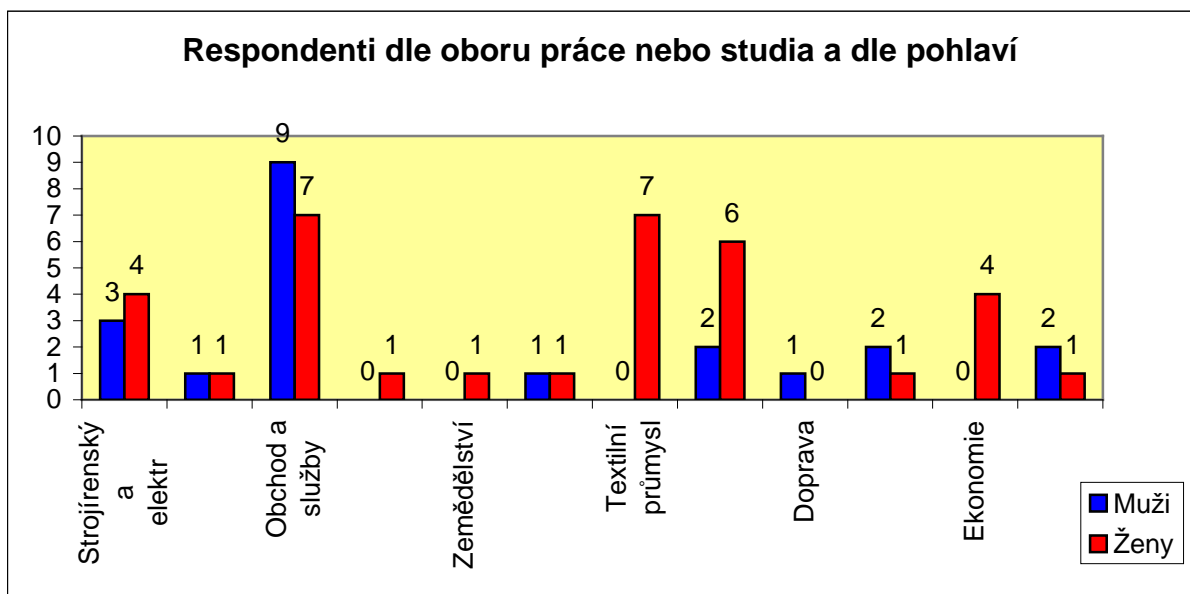
11.3.2.5 Respondenti dle oboru práce nebo studia

Obor práce, studia	Pohlaví				Celkem	Celkem v %
	Muži	v %	Ženy	v %		
	Strojírenský a elektrotechnický průmysl	3	14%	4		
Chemický průmysl	1	5%	1	3%	2	4%
Obchod a služby	9	43%	7	21%	16	29%
Zdravotnictví	0	0%	1	3%	1	2%
Zemědělství	0	0%	1	3%	1	2%
Školství	1	5%	1	3%	2	4%
Textilní průmysl	0	0%	7	21%	7	13%
Veřejná správa	2	10%	6	18%	8	15%
Doprava	1	5%	0	0%	1	2%
Stavebnictví	2	10%	1	3%	3	5%
Ekonomie	0	0%	4	12%	4	7%
Jiný	2	10%	1	3%	3	5%
Celkem	21	100%	34	100%	55	100%

tabulka 21: Respondenti dle oboru práce nebo studia

graf 14: Respondenti dle oboru práce nebo studia

graf 15: Respondenti dle oboru práce nebo studia a dle pohlaví

Údaje byly vyhodnoceny na základě otázek č. 10 a 14 dotazníku

Jak je vidět jak z tabulky, tak z níže položených grafů, tak nejvíc respondentů se realizuje v oblasti obchodu a služeb. Konkrétně můžeme konstatovat, že v této oblasti pracuje 16 respondentů, což činí téměř 29%. Druhou nejpočetnější oblastí je veřejná správa, kde pracuje 8 respondentů, tzn. 8% ze všech stěhujících se respondentů. Třetí nejpočetnější oblastí je textilní průmysl, průmysl strojírenský a elektrotechnický, který má na Trutnovsku dlouhou tradici. V každém z těchto odvětví pracuje 7 stěhujících se respondentů, kteří činí 13% z celku. Ostatní pracovní či studijní odvětví spolu s čísly a procenty jsou vidět výše v tabulce a v grafech.

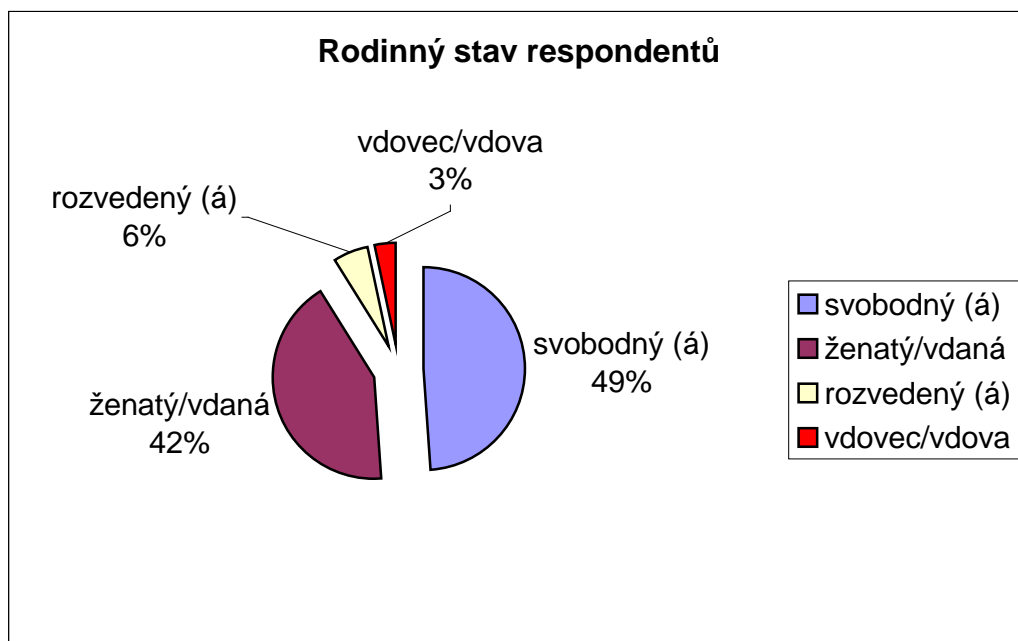
Kdybychom měli rozdělit tuto oblast ještě dle pohlaví, lze konstatovat, že ženy se nejvíce realizují na poli obchodu a služeb, textilního průmyslu a veřejné správě. Muži naopak nejvíce pracují, resp. studují obchod a služby. Ostatní respondenti jsou téměř stabilně rozloženi mezi ostatní odvětví. Jednotlivé hodnoty jsou vidět na druhém grafu v této subkapitole.

11.3.2.6 Rodinný stav respondentů

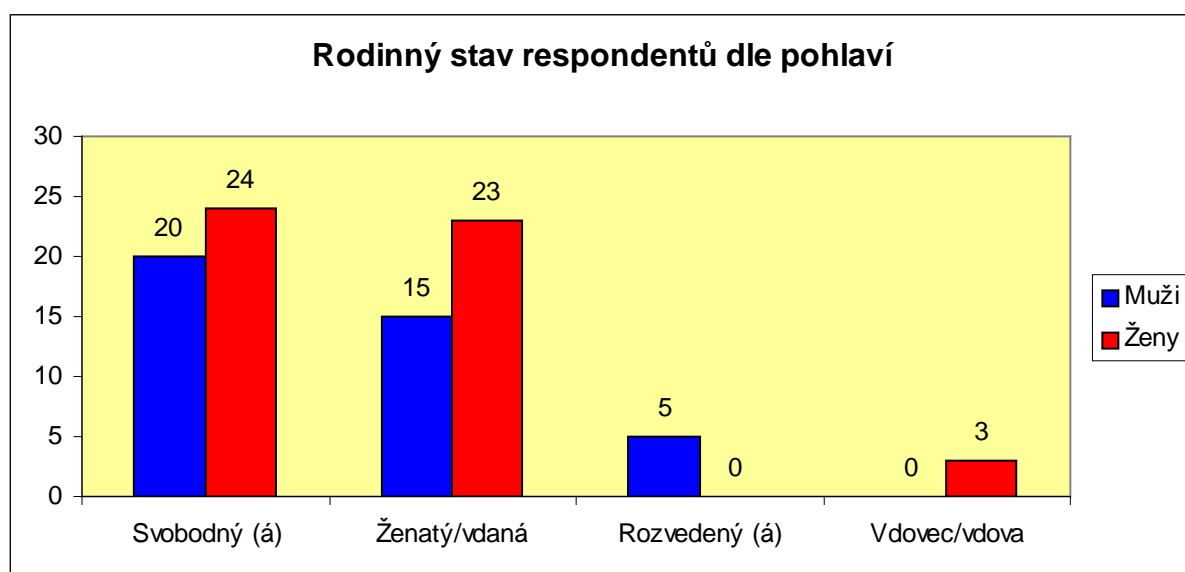
Hodnoty pro zpracování této subkapitoly byly čerpány z odpovědí na otázky č. 10 a 11 dotazníku.

Rodinný stav	Pohlaví				Celkem	v %
	Muži	v %	Ženy	v %		
Svobodný (á)	20	50%	24	48%	44	49%
Ženatý/vdaná	15	38%	23	46%	38	42%
Rozvedený (á)	5	13%	0	0%	5	6%
Vdovec/vdova	0	0%	3	6%	3	3%
Celkem	40	100%	50	100%	90	100%

tabulka 22: Rodinný stav respondentů

graf 16: Rodinný stav respondentů

graf 17: Rodinný stav respondentů dle pohlaví

První graf v této subkapitole nám jasně ukazuje, že nejvíce tázaných respondentů bylo svobodných a to téměř 49% a poté následovala kategorie ženatých mužů a vdaných žen. Absolutní hodnoty můžeme vyčíst z výše uvedené tabulky.

Kdybychom chtěli zhodnotit získaná data o rodinném stavu na základě pohlaví respondentů. Je možné konstatovat, že ženy kromě skupiny rozvedených vždy převyšovaly nad muži. Jednotlivé hodnoty jsou uvedeny ve druhém grafu.

11.4 Výsledky výzkumných hypotéz

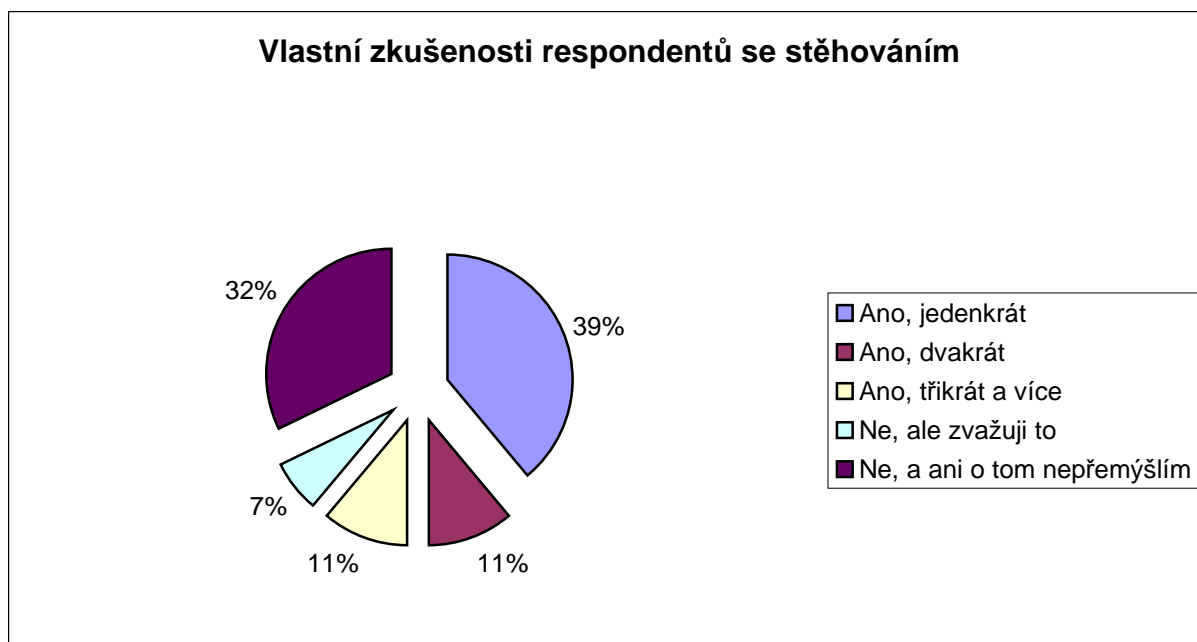
Hypotéza č.1: Obyvatelé Trutnovska mají vlastní zkušenosti se stěhováním nejméně s 50%.

Odpovědi na tuto hypotézu jsou čerpány z otázky č. 3 dotazníku.

Výsledky šetření hypotézy č.1

	Počet stěhování	Počet stěhování v %	Celkem
Ano, jedenkrát	35	39%	55
Ano, dvakrát	10	11%	
Ano, třikrát a více	10	11%	
Ne, ale zvažuji to	6	7%	35
Ne, a ani o tom nepřemýšlím	29	32%	
Celkem	90	100,00%	90

tabulka 23: výsledky šetření hypotézy č.1

graf 18: Vlastní zkušenosti respondentů se stěhováním respondentů 2

Jak je možné vyčíst z tabulky, tak 55 respondentů odpovědělo, že se v životě nejméně jednou stěhovali. Z celkového počtu respondentů tzn. 61%. Jak ale můžeme vidět z předešlého grafu, tak nejvíce obyvatel okresu Trutnov se stěhovalo pouze jednou a to 35 obyvatel (39%). Dvakrát se stěhovalo 10 respondentů (11 %) a třikrát také 10 respondentů (11%).

Nikdy v životě se nestěhovalo 35 osob, což z 90 respondentů činí 39%. Aby byla informace úplná, tak stěhování v současné době zvažuje 6 dotazovaných (7% z celkových 90 respondentů) a nejčastější důvody vůbec pro přemýšlení o změně trvalého bydliště je buď osamostatnění, vylepšení bytové situace či pracovní příležitosti.

Z tohoto zjištění vyplývá, že hypotéza č.1 zda *Obyvatelé Trutnovska mají vlastní zkušenosti nejméně s 50% se stěhováním se potvrdila*. Jelikož 61% lidí se alespoň jednou v životě stěhovala.

Hypotéza č.2: Lidé mladšího věku jsou většími „zastánci“ stěhování než lidé s nižšími ročníky

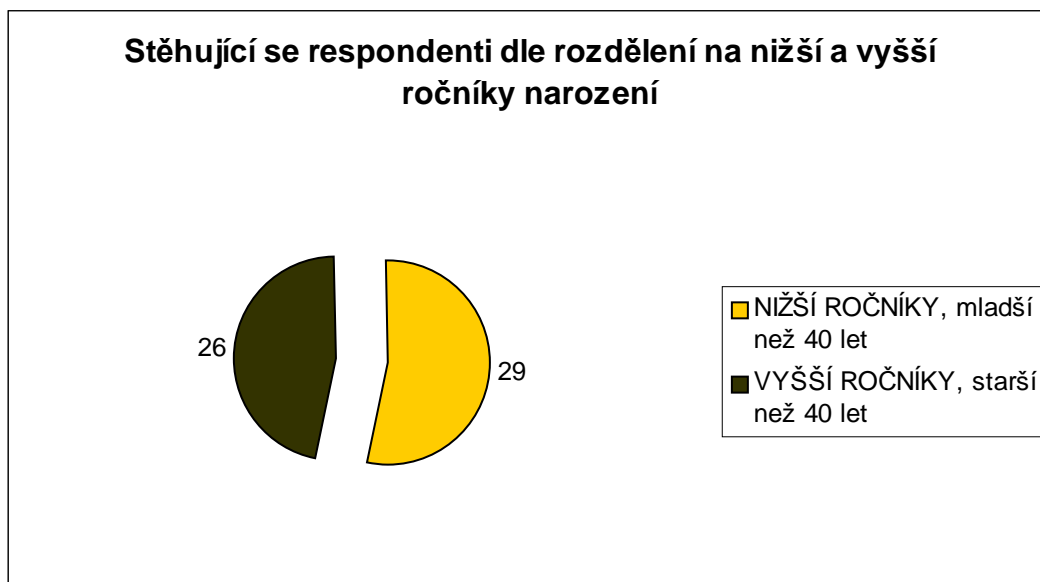
Další analyzovanou hypotézou je zda jsou lidé mladšího věku většími „zastánci“ migrace než lidé s nižšími ročníky. Tato hypotéza nám přímo ukládá vydefinovat co je v tomto případě považováno za mladší věk a nižší ročníky. Respondenti mladšího věku budou ti respondenti, kterým není více než 40 let. Respondenti, který jsou starší než 40 let budou považovány za respondenty s nižšími ročníky narození.

Informace pro tuto hypotézu jsou čerpány z odpovědí na otázky č. 3, 9, 10 dotazníku

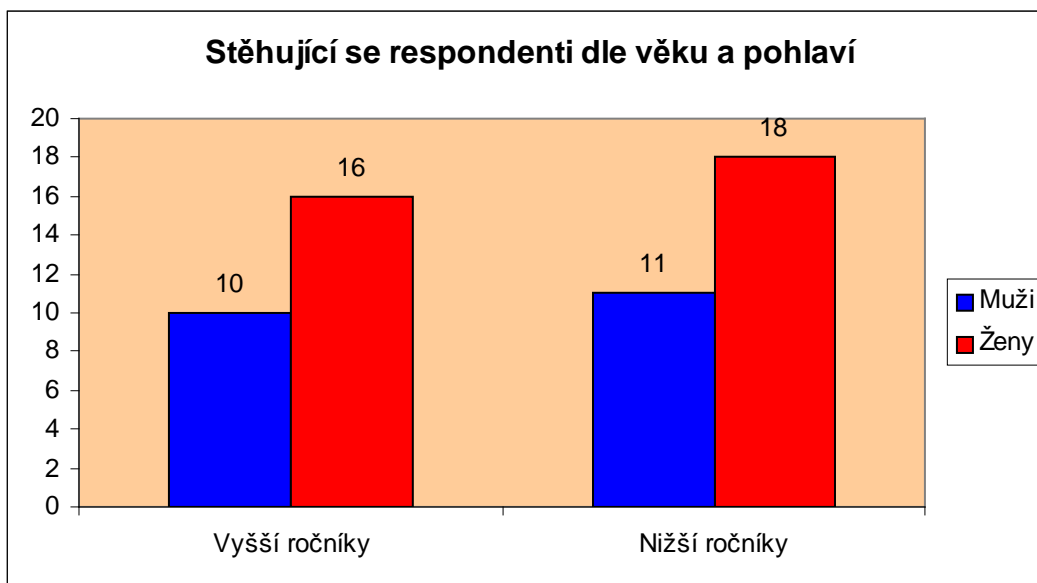
Výsledky hypotézy č. 2

Věk	Pohlaví						Celkem	Celkem stěhování dle ročníků
	Muži			Ženy				
	nestěhovali	nestěhovali, ale zvažují to	stěhovali	nestěhovali	nestěhovali, ale zvažují to	stěhovali		
do 18 let	0	0	0	3	0	1	4	26
19 - 30 let	8	2	7	3	4	11	35	
31 - 40 let	3	0	3	2	0	4	12	
celkem	11	2	10	8	4	16	51	26
41 - 50 let	2	0	5	2	0	6	15	29
51 - 60 let	2	0	5	1	0	9	17	
důchodový-věk	2	0	1	1	0	3	7	
celkem	6	0	11	4	0	18	39	29

tabulka 24: Výsledky hypotézy č.2

graf 19: Stěhující se respondenti dle rozdělení na nižší a vyšší ročníky

graf 20: Stěhující se respondenti dle věku a pohlaví

Na předchozích grafech můžeme vidět, jak se obě kategorie během života stěhovaly. Graf s názvem Stěhující se respondenti dle rozdělení na nižší a vyšší ročníky nám jasně ukazuje, že se alespoň jednou v životě stěhovalo 26 respondentů s vyššími ročníky, kteří činí 47% a 29 respondentů s nižšími ročníky, kteří tvoří 53% ze všech stěhujících se respondentů.

Graf s názvem Stěhující se respondenti dle věku a pohlaví ukazuje, kolik stěhování uskutečnily ženy a kolik muži dle ročníku. Můžeme říci, že tendence stěhování na základě ročníku se nezměnila. Znamená to tedy, že ženy se stěhovaly vícrát za život než muži a to v obou kategoriích. Absolutní hodnoty jsou znázorněny v grafu.

Na základě zjištění lze hypotézu č.2, že *lidé mladšího věku jsou většími „zastánci“ stěhování než lidé s nižšími ročníky* považovat za **nepravdivou**. Jelikož lidé mladšího věku **NEJSOU** většími „zastánci“ stěhování než lidé s nižšími ročníky.

Jedním důvodem proč tato hypotéza může být nepravdivá je, že do analýzy byla zahrnuta i kategorie do 18 let. Všichni dotazovaní respondenti z této skupiny byly ještě studenti základních nebo středních škol, kteří žijí se svými rodiči. Avšak kategorie od 19 do 30 let tvoří podstatnou část lidí, kteří se stěhovali a spadali do vyšších ročníků narození. Hlavním důvodem, proč tato skupina je nejpočetnější je určité dospění do stádia osamostatnění se, zakládání rodiny či odchod

za kariérou. Dokonce 7 lidí z této skupiny zvažuje v dohledné době stěhování, což by opět změnilo šetření.

To, že lidé s nižšími ročníky, tzn. lidé nad 40 let se stěhovali víckrát je jak důvod osamostatnění se v minulosti, tak růst či pokles životního standartu během života a s tím i spojená situace s bydlením.

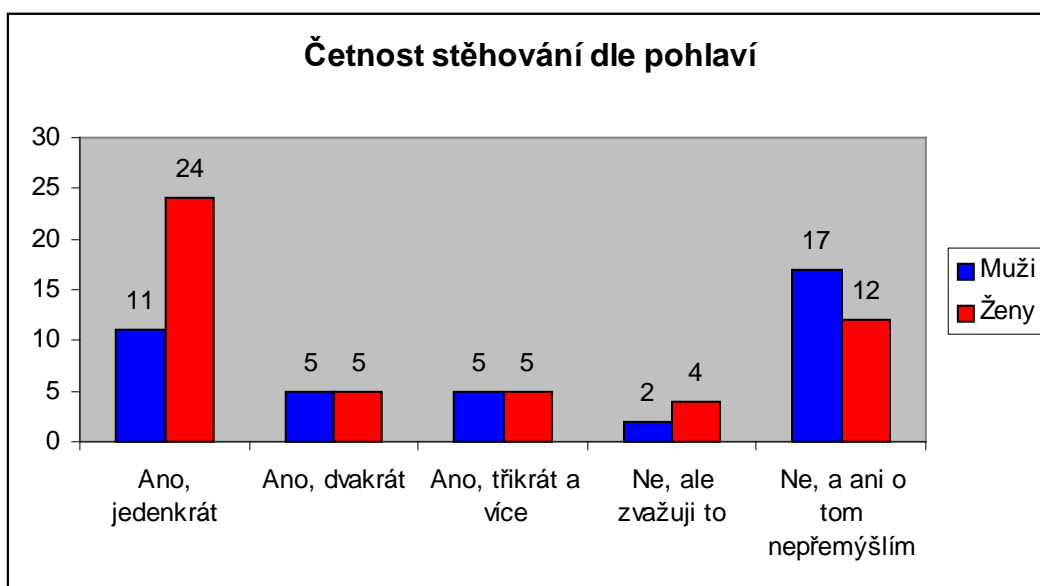
Hypotéza č. 3: Ženy se častěji stěhují než muži.

Podklady pro tuto hypotézu jsou čerpány z odpovědí na otázky číslo 3 a 9 dotazníku.

Výsledky šetření hypotézy č.3

	Počet stěhování				Celkem	Celkem v %
	Muži	v %	Ženy	v %		
Ano, jedenkrát	11	28%	24	48%	35	39%
Ano, dvakrát	5	13%	5	10%	10	11%
Ano, třikrát a více	5	13%	5	10%	10	11%
Celkem	21	53%	34	68%	55	61%
Ne, ale zvažuji to	2	5%	4	8%	6	7%
Ne, a ani o tom nepřemýšlím	17	43%	12	24%	29	32%
Celkem	19	48%	16	32%	35	39%
Celkem	40	100%	50	100%	90	100%

tabulka 25: Výsledky šetření hypotézy č.3

graf 21: Četnost stěhování dle pohlaví

Jak je jasně vidět z tabulky, tak ženy se stěhovali ve 34 (68% všech žen a 61% všech dotazovaných respondentů) a muži ve 21 případech (53% všech mužů a 39% všech dotazovaných respondentů). Poměr jednotlivých pohlaví mezi stěhujícími se obyvatelstvem je poměrně velký. Na grafu můžeme vidět jednotlivé četnosti dle pohlaví. Můžeme s jistotou říci, že ženy se stěhovali jednou ve 24 případech oproti mužům, kteří se stěhovali pouze 11krát. Dvakrát a třikrát se stěhoval stejný počet respondentů, konkrétně v pěti případech. Nestěhovalo se a ani o tom nepřemýšlí 12 žen a 17 mužů, pouze 2 muži a 4 ženy v současné době zvažují stěhování.

Z tohoto zjištění můžeme **potvrdit** třetí hypotézu, že *ženy se stěhují častěji než muži*. Důvodem proč se ženy stěhují více než muži může být snaha o vytvoření lepších podmínek z pohledu matky pro své děti.

Hypotéza č. 4: Lidé s vyšším vzděláním jsou ochotnější se častěji stěhovat.

Ve čtvrté hypotéze jsou zpracována data, pouze těch respondentů, kteří se minimálně jednou během svého života stěhovaly. Což znamená soubor 55 respondentů. Stejně jako u předchozí hypotézy je nutné vysvětlit co je považováno za vyšší vzdělání. Za vyšší vzdělání proto bude považováno jak středoškolské, tak vyšší odborné tak vysokoškolské.

Data jsou získány z odpovědí na otázky č. 9 a 12 dotazníku

Výsledky hypotézy č. 4

Vzdělání	Pohlaví				Celkem	v %
	Muži	V %	Ženy	v %		
Základní	0	0%	3	9%	3	5%
Vyučen(a) s výučním listem	7	33%	10	29%	17	31%
Vyučen(a) s maturitou	3	14%	3	9%	6	11%
Střední	7	33%	11	32%	18	33%
Vyšší odborné	0	0%	3	9%	3	5%
Vysokoškolské	4	19%	4	12%	8	15%
Celkem	21	100,00%	34	100,00%	55	100,00%

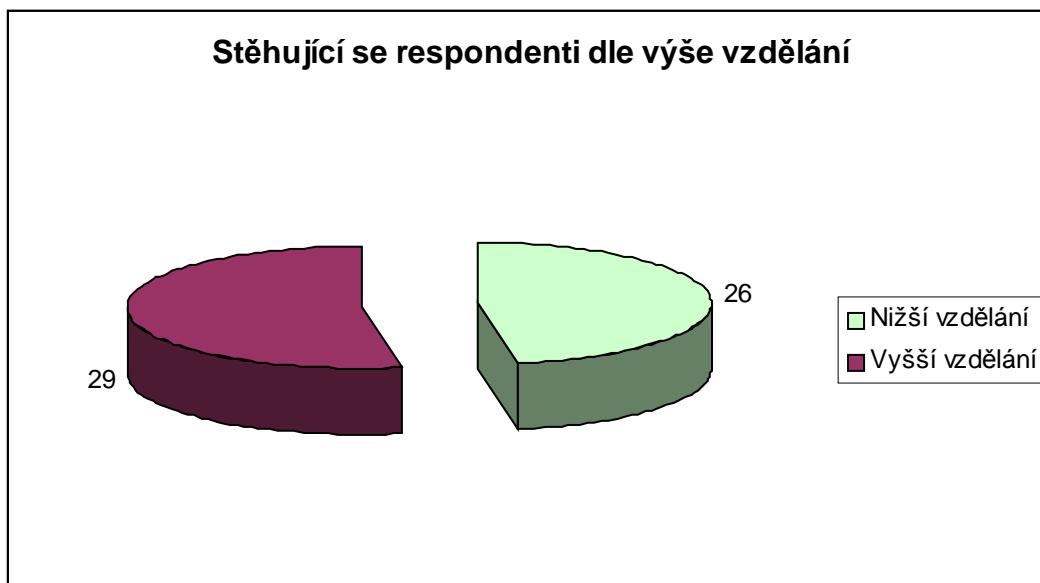
tabulka 26: Výsledky hypotézy č. 4

Následující tabulka je uvedena pouze pro přehlednost hledaných dat.

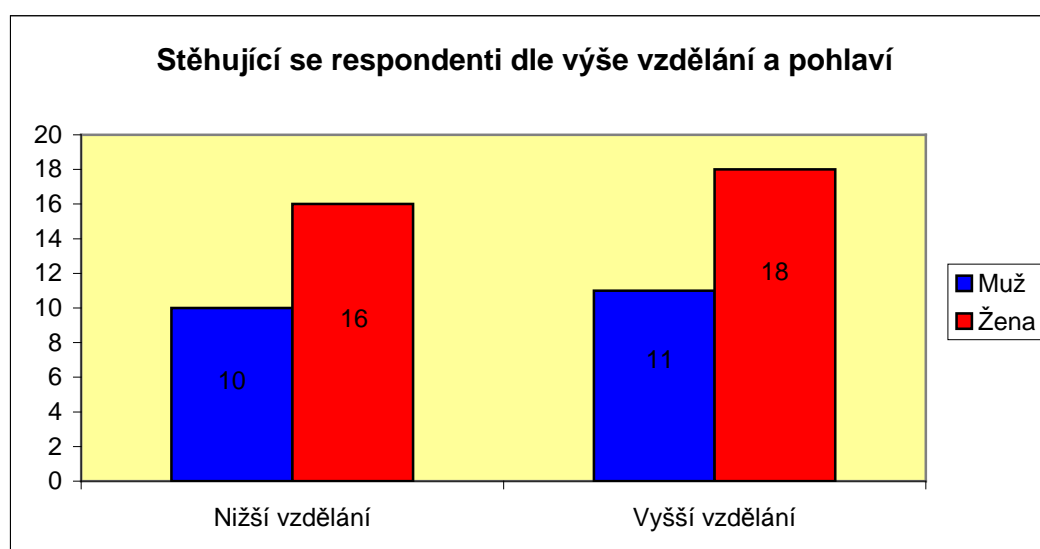
Shrnutí dat hypotézy č.4

	Muži	v %	Ženy	v %	Celkem	v %
Nižší vzdělání	10	48%	16	47%	26	47%
Vyšší vzdělání	11	52%	18	53%	29	53%
Celkem	21	100%	34	100%	55	100,00%

tabulka 27: Shrnutí dat hypotézy č. 4 (pomocná tabulka)

graf 22: Stěhující se respondenti dle výše vzdělání

graf 23: Stěhující se respondenti dle výše vzdělání a pohlaví

Jak již bylo uvedeno na začátku za vyšší vzdělání je v tomto případě považováno středoškolské, vyšší odborné a vysokoškolské. Právě pro přehlednost kolik lidí spadá do kategorie nižší a vyšší vzdělání byla vytvořena pomocná tabulka. Ve které je jasně vidět, že lidé s nižším vzděláním se stěhovali 26krát, což v procentuálním vyjádření činí 47% všech stěhujících se respondentů a lidé s vyšším vzděláním se stěhovali 29 krát, což činí zbývajících 53%.

Na základě získaných dat je možné také zjistit kolikrát se stěhovali muži a kolikrát ženy vzhledem ke svému vzdělání. Tyto údaje jsou také znázorněny v pomocné tabulce a poté

graficky. Můžeme konstatovat, že ženy převyšují muže, jak ve skupině vyššího, tak ve skupině nižšího vzdělání.

Z výše uvedených tabulek a grafů je jasné, že hypotéza č. 4 zda *lidé s vyšším vzděláním jsou ochotnější se častěji stěhovat* než lidé s nižším vzděláním je **pravdivá**.

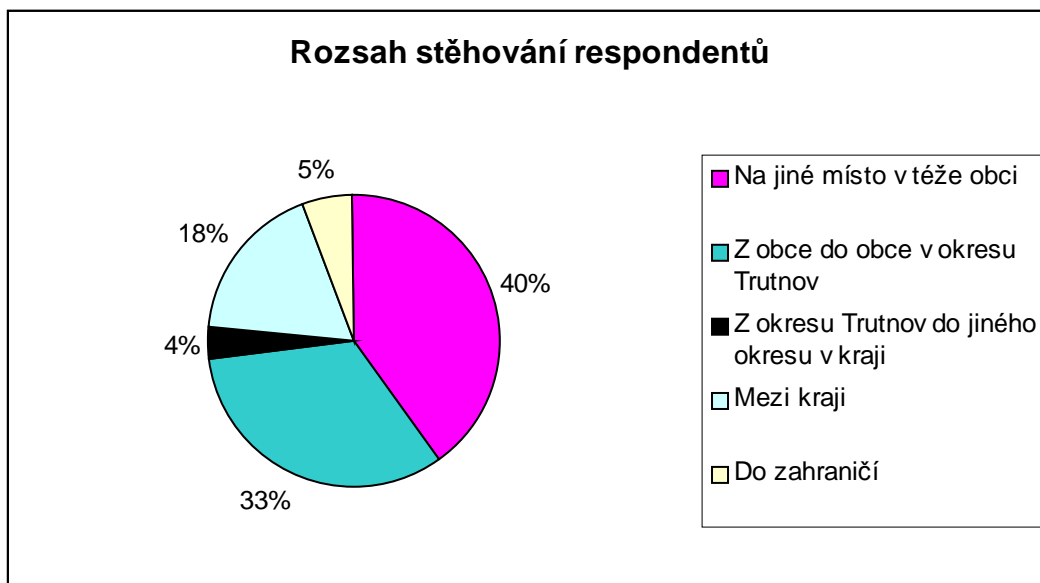
Hypotéza č. 5: Nejvíce stěhování se uskutečňuje z obce do obce v rámci okresu.

Tak jako u předcházející hypotézy je pracováno pouze s těmi respondenty, kteří se minimálně jednou za život stěhovali, tudíž je pracováno s 55 dotazníky od obyvatel okresu Trutnov. Data byly čerpány na základě otázek 5, 6 a 10 dotazníku.

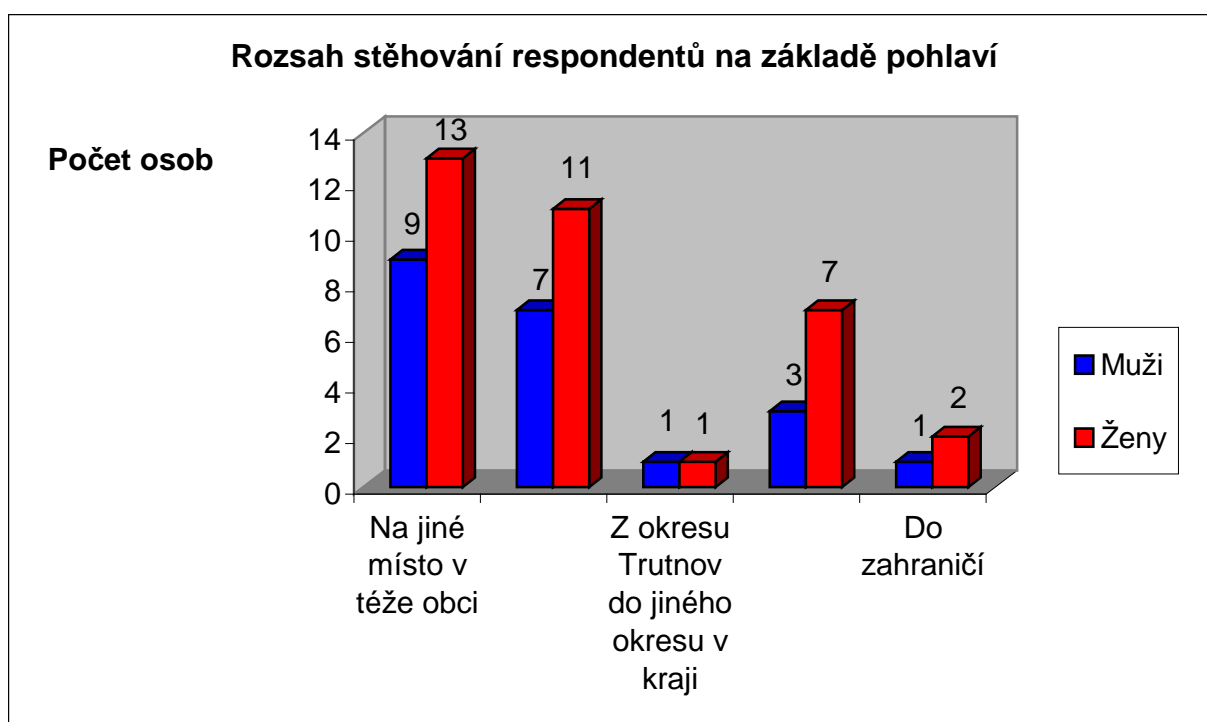
Výsledky hypotézy č. 5

Vzdělání	Pohlaví				Celkem	v %
	Muži	v %	Ženy	v %		
Na jiné místo v téže obci	9	43%	13	38%	22	40%
Z obce do obce v okresu Trutnov	7	33%	11	32%	18	33%
Z okresu Trutnov do jiného okresu v kraji	1	5%	1	3%	2	4%
Mezi kraji	3	14%	7	21%	10	18%
Do zahraničí	1	5%	2	6%	3	5%
Celkem	21	100%	34	100%	55	100%

tabulka 28: Výsledky hypotézy č. 5

graf 24: Rozsah stěhování respondentů

graf 25: Rozsah stěhování respondentů na základě pohlaví

V této subkapitole je vidět rozsah stěhování respondentů. Nejvíce lidí se stěhovalo na jiné místo v téže obci, konkrétně 22 respondentů což činí 40% ze všech stěhujících se. Nejčastějším důvodem stěhování pouze z místa na místo v Trutnově je tendence lidí osamostatnit se, či následují svého životního partnera. Druhým nejčastějším důvodem, který stěhující respondenti

uvedly byla nabídka či přidělení většího bytu, či bytu na lukrativním místě v obci. Tyto dva důvody tvořily téměř 75% odpovědí na otázku č. 6 dotazníku.

Druhé místo zauímají ti lidé, kteří se stěhovali z obce Trutnov do jiné obce v okrese Trutnov. V absolutních hodnotách se stěhovalo 18 lidí, což činí 33% ze všech stěhujících. Tito lidé hlavně preferovali levnější pozemky pro výstavbu svých rodinných domů i za cenu opuštění obce ve které do této doby žili.

Třetí místo tvoří lidé, kteří se stěhovali mezi kraji. Tito lidé tvoří 18% všech stěhujících se respondentů, v absolutních číslech to znamená, že se lidé stěhovali 10krát. V těchto případech lidé udávali nejčastější důvody: lepší platového ohodnocení, možnost kariérního postupu či prestižní vysoká škola.

Pokud bychom rozsah stěhování chtěli rozdělit ještě podle pohlaví, tak můžeme tvrdit, že ženy se nejvíce stěhovaly z obce do obce a to ve 13 případech, muži v 9 případech. A z obce do obce v okrese Trutnov se stěhovaly konkrétně ženy v 11 případech a muži v 7 případech. V ostatních skupinách ženy ve stěhování buď muže převyšují nebo se s nimi shodují jako tomu je ve stěhování z okresu Trutnov do jiného okresu v Královéhradeckém kraji.

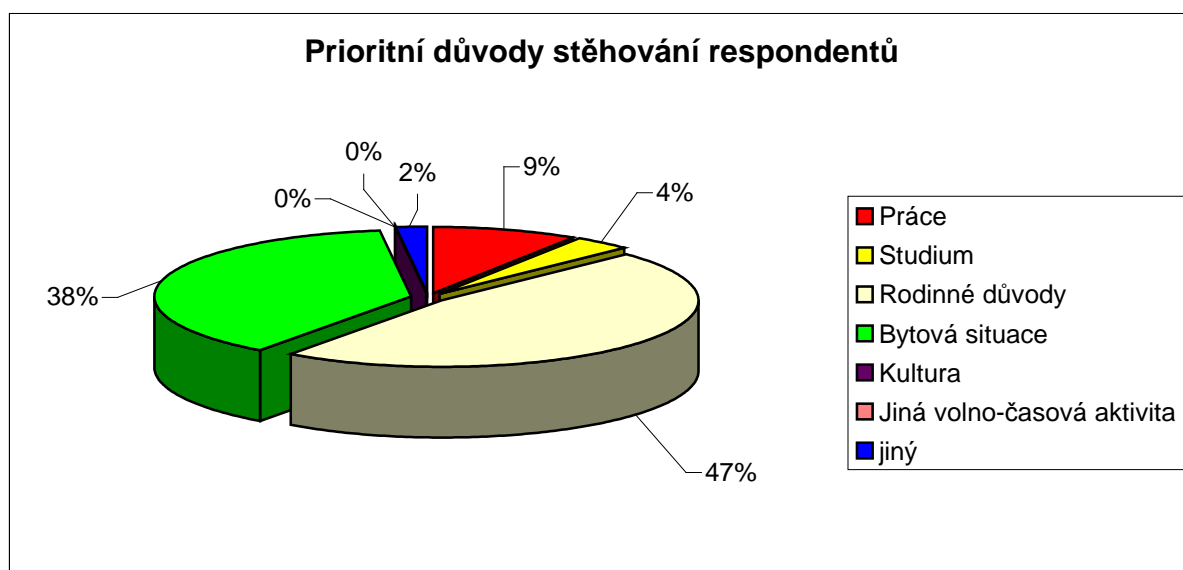
Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že hypotéza č. 6, zda *nejvíce stěhování se uskutečňuje z obce do obce v rámci okresu je **nepravdivá***, protože nejvíce stěhování se uskutečňuje na jiné místo v téže obci. Tato „neochota“ lidí se stěhovat mimo než svou obec může vyplývat z již vybudovaného určitého sociální postavení ve společnosti, resp. v obci ve které žijí.

Hypotéza č. 6: Práce je prioritním důvodem změny bydliště.

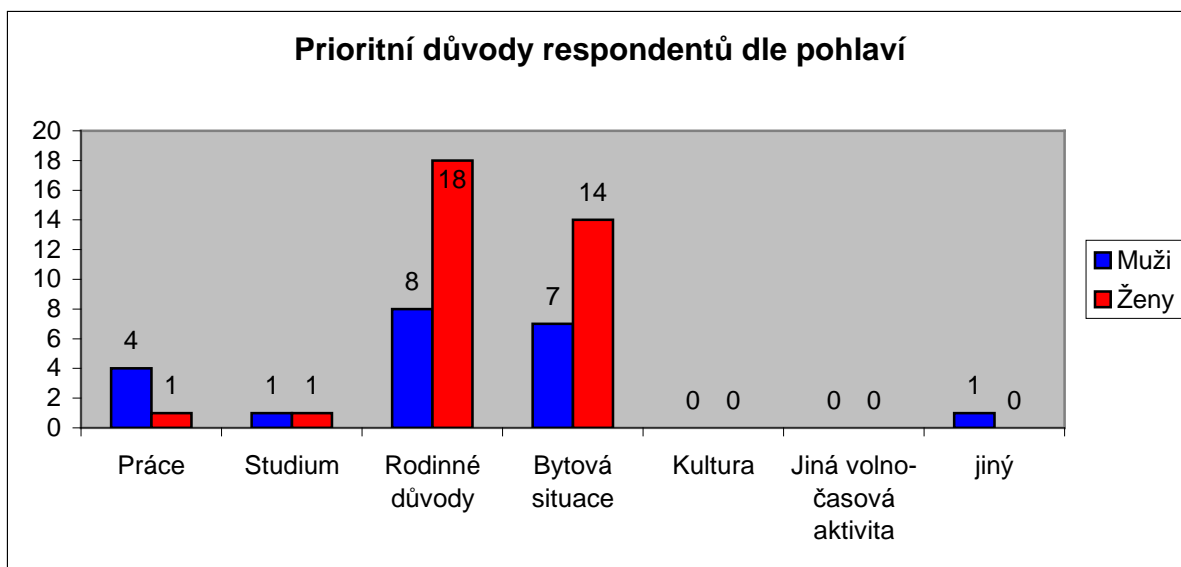
Výsledky hypotézy č. 6

Důvody stěhování	Pohlaví				Celkem	v %
	Muži	v %	Ženy	v %		
Práce	4	19%	1	3%	5	9%
Studium	1	5%	1	3%	2	4%
Rodinné důvody	8	38%	18	53%	26	47%
Bytová situace	7	33%	14	41%	21	38%
Kultura	0	0%	0	0%	0	0%
Jiná volno-časová aktivita	0	0%	0	0%	0	0%
jiný	1	5%	0	0%	1	2%
Celkem	21	100%	34	100%	55	100%

tabulka 29: Výsledky hypotézy č. 6

graf 26: Prioritní důvody stěhování respondentů

graf 27: Prioritní důvody respondentů dle pohlaví

Data, získané na základě ústního pohovoru, jsou znázorněny nejenom v tabulce, ale také v grafu. Otázka číslo 4 a 9 dotazníku, byly stěžejní při vyhodnocování této hypotézy. Na koláčovém grafu je jasně vidět, že prioritním důvodem, který respondenty vedl ke změně svého bydliště byly rodinné důvody a to ve 26 případech, které činí 47% všech stěhujících se respondentů. Za rodinné důvody je možno považovat sňatek, rozvod, přání rodičů, úmrtí...atd. Druhým prioritním důvodem stěhování respondenti uvedli bytovou situaci a to ve 21 případech, což je 38% všech stěhujících se respondentů. Třetím důvodem je práce, která byla uvedena pouze v 5 případech, tvořících 9% ze všech stěhujících.

Pro lepší představu jsou uvedeny ještě prioritní důvody respondentů dle pohlaví. Jak již bylo uvedeno výše rodinné důvody a bytová situace jasně převyšuje nad ostatními důvody. V obou těchto oblastech byly ženy aktivnější ve stěhování než muži. Ženy se z rodinných důvodů se stěhovaly 18krát oproti mužům, kteří se stěhovali pouze 8krát. Co se týče bytové situace, tak z tohoto důvodu se ženy stěhovaly přesně dvakrát tolik než muži, což znamená, že se stěhovaly 14krát a muži pouze 7krát. Jediná oblast, kde muži byli ochotnější se stěhovat vícrát než ženy byla oblast pracovní. Z tohoto důvodu byli muži ochotni se stěhovat 4krát oproti ženám, které byly ochotny se stěhovat pouze v jednom jediném případě.

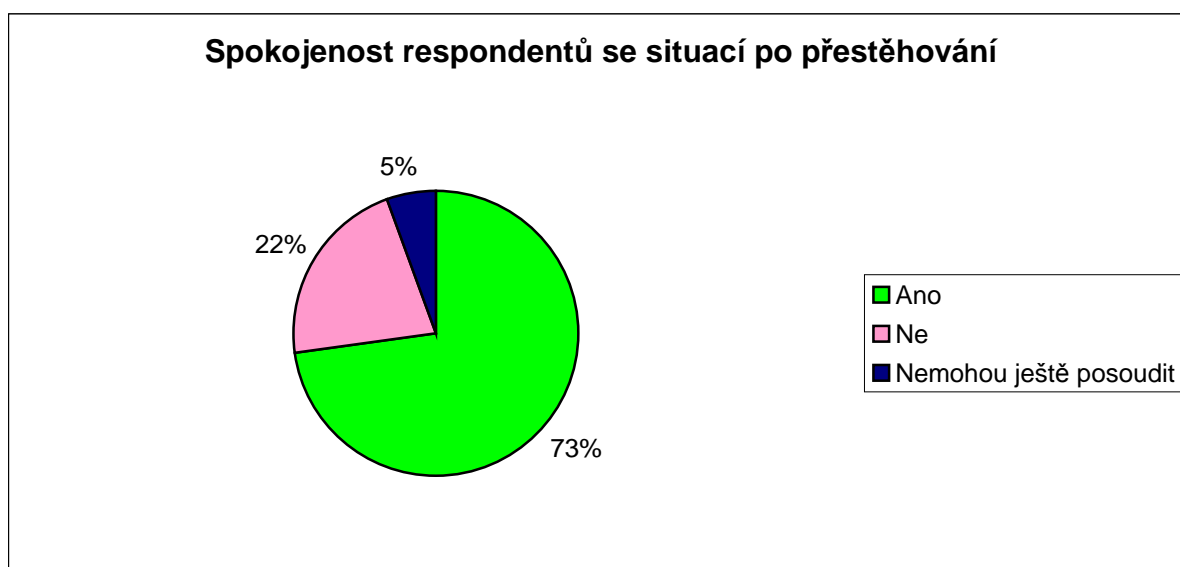
Pod pojmem jiný důvod je skrytá odpověď pouze jednoho respondenta, který odpověděl, že ho ke stěhování donutili zdravotní důvody dětí.

Z uvedených dat je jasné, že hypotéza č. 6 zda *práce je prioritním důvodem změny bydliště* je **nepravdivá**. Protože prioritním důvodem pro změnu bydliště, je jak u mužů, tak u žen jejich rodinný život. Práce je prioritní pouze u 9% dotazovaných respondentů. Tato hypotéza se podstatně liší se stavem v České republice. Protože prioritním důvodem pro stěhování u mužů je práce, což na náhodném výběru obyvatel Trutnovska se nepotvrdilo. Ženy odpovídají republikovému standardu, jejich prioritním důvodem stěhování je buď stěhování za manželem či jiným rodinným příslušníkem.

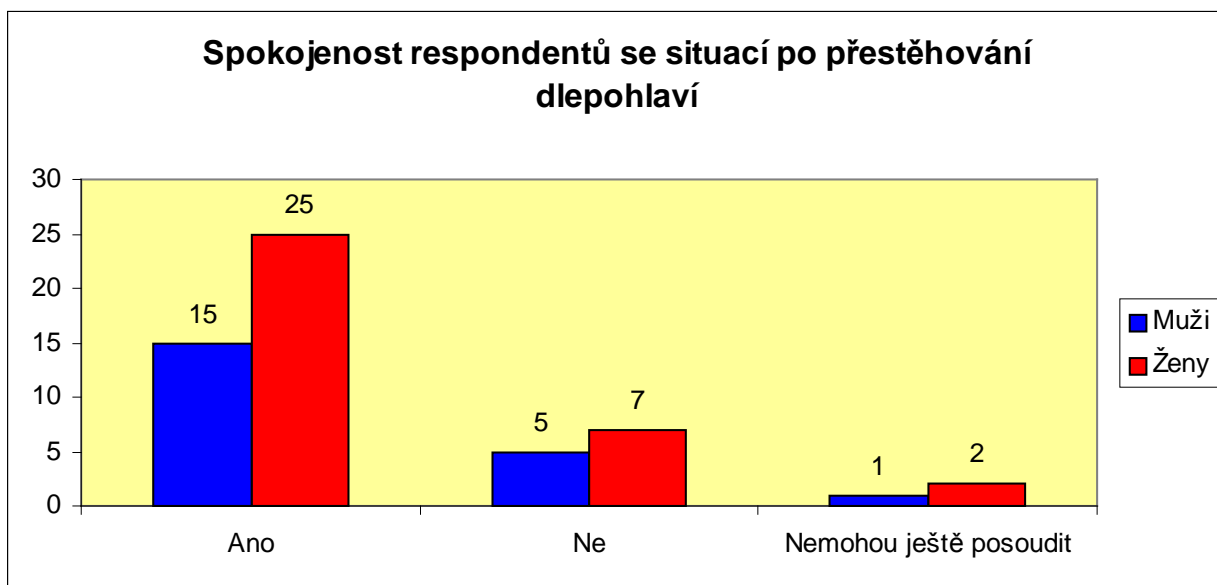
Hypotéza č. 7: Spokojené ženy tvoří 70% všech stěhujících se žen. Výsledky hypotézy č. 7

Spokojenost se situací po přestěhování	Pohlaví				Celkem	v %
	Muži	v %	Ženy	v %		
Ano	15	71%	25	74%	40	73%
Ne	5	24%	7	21%	12	22%
Nemohou ještě posoudit	1	5%	2	6%	3	5%
Celkem	21	100%	34	100%	55	100%

tabulka 30: Výsledky hypotézy č. 7

graf 28: Spokojenost respondentů se situací po přestěhování

graf 29: Spokojenost respondentů se situací po přestěhování dle pohlaví

Na základě otázek č. 7, 8 a 9 dotazníku byly zjištěny výše uvedená data. Bez ohledu na věk či pohlaví je se svou situací po přestěhování spokojeno 40 respondentů z 55 přestěhovaných. Znamená to 73% ze všech stěhujících se respondentů. Se svou situací není pouze spokojeno 12 respondentů, kteří činí 22%. Pouze 5%, 3 obyvatelé okresu Trutnov nedokáží na tuto otázku kladně či záporně odpovědět, protože změna jejich trvalého bydliště není ještě tak dlouhá.

S touto hypotézou je spojena i otázka v dotazníku č. 9, zda jsou respondenti schopni bez ohledu na pohlaví popsat klady či záporny svého přestěhování. Mezi klady přestěhování převážně bylo respondenty uvedeno lepší bydlení (větší byt, lepší dostupnost do centra, lukrativnější místo...), lepší životní úroveň, spokojenější osobní život. Lidé, kteří změnili kraj či se přistěhovali do Trutnova ze zahraničí si chválí přítomnost hor a životní prostředí obecně.

Samozřejmě se Trutnovsko nesetkalo pouze s kladnými odpověďmi od respondentů, ale také byly uvedeny záporny. Mezi nejčastější záporny po přestěhování patří např. bydlení na velkém sídlišti s mnoha supermarkety, dojíždka za původními přáteli či dojíždka za volno-časovými aktivitami. Mezi záporny bylo také zahrnuto osobní pouto k minulému bydlení, obci, kraji či státu. Přistěhovalí cizinci považují za záporny přestěhování pouze složitost řeči. Lidé z „bohatších“ krajů si stěžovali na poměrně malý pracovní trh v okrese a především na nižší platové ohodnocení než se kterým se setkali

Samotná hypotéza se týká spokojenosti žen, což můžeme vidět ve druhém grafu v této subkapitole. Z grafu lze vyčíst, že převážná část mužů, tak žen jsou spokojeni se svou situací po přestěhování. Ženy jsou spokojeny ve 25 případech, což činí téměř 74% všech žen, muži jsou

spokojeni v 15 případech, tzn. 71% všech mužů. Ženy nejsou spokojeni v 7 případech, tzn. 20% všech žen a muži pouze v 5 případech, tzn. 24% všech mužů. Svou situaci nemůžou posoudit pouze 2 ženy, tzn. 6% a 1 muž, tzn. 5%, obě hodnoty jsou vztaženy k vlastnímu pohlaví.

Z předešlých zjištění lze konstatovat, že hypotéza č. 7, zda *spokojené ženy tvoří 70% všech stěhujících se žen* je **pravdivá**, jelikož spokojené ženy tvoří téměř 74% ze všech stěhujících se respondentek.

11.4.1 Závěr šetření

Šetřením se prokázalo, že 61% vyhovujících respondentů se v životě nejméně jednou stěhovali. Pouze jednou se stěhovalo 39% dotazovaných, dvakrát 11%, třikrát také 11%. Nikdy v životě se nestěhovalo 39% respondentů, ale uvažuje o tom 7% a vůbec nad tím nepřemýšlí 32% respondentů. Nejčastější důvody pro přemýšlení o stěhování byly uvedeny osamostatnění, vylepšení bytové situace či pracovní příležitosti. Respondenti, kteří přemýšlí o stěhování byly ve věkové kategorii od 19 – 30 let. Tito mladí lidé jsou většinou čerství absolventi škol.

Šetření dále ukázalo, že stěhující se lidé s vyššími ročníky, tzn. lidé narozeni po roce 1967 (lidé pod 40 let) se stěhovaly nejméně jednou v životě 26krát, což činí 47% všech dotazovaných stěhujících se respondentů. Lidé s nižšími ročníky tvoří zbylou část, tzn. že se stěhovali 29krát, tzn. 53% stěhujících se dotazovaných. Zajímavým faktem je, že ženy bez ohledu na svůj ročník narození se stěhují více než muži. Lze konstatovat, že z 26 stěhujících se vyšších ročníků se ženy stěhovaly 16krát z 29 stěhujících respondentů s nižšími ročníky se stěhovaly ženy 18krát.

Jak již bylo řečeno v předešlém odstavci ženy s trvalým bydlištěm v okrese Trutnov se obecně stěhují více než muži. Tzn., že z 55 respondentů s trvalým bydlištěm v okrese Trutnov, se stěhovalo 62% žen a pouze 38% mužů. Nejčetnější kategorií respondentů byli ti, kteří se stěhovali jedenkrát (39%, 35 respondentů). Z toho se stěhovalo pouze jednou 24 žen a 11 mužů. Dvakrát se stěhovalo v životě 11% dotazovaných respondentů, konkrétně 10 obyvatel Trutnovska, konkrétně 5 žen a 5 mužů. Třikrát se stěhovalo také 10 obyvatel okresu Trutnov (11%), konkrétně také 5 žen a 5 mužů.

Lidé, kteří se nestěhovali tvoří skupinu 6 lidí, což znamená 7% ze všech dotazovaných respondentů. Zajímavým faktem je, že skupina žen předstihuje muže i v této kategorii, konkrétně 2 muži a 4 ženy přemýšlí o stěhování do budoucnosti. Lidé, kteří se nikdy nestěhovali a ani o

tom nepřemýšlí tvoří skupinu 29 respondentů (32%) Muži „vedou“ pouze v této kategorii. Z dotazovaných se nestěhovalo 17 mužů a 12 žen.

Lidé s vyšším vzděláním, za které je považováno středoškolské, vyšší odborné a vysokoškolské se stěhovalo 53% všech stěhujících se obyvatel okresu. Lidé s nižším vzděláním se nestěhovali ve 47%. Největší podíl na stěhování lidí s vyššími ročníky mají ti lidé, kteří mají středoškolské vzdělání. U nižšího vzdělání největší podíl mají lidé, kteří jsou vyučeny s výučním listem. Tak jak bylo zjištěno, že ženy se stěhují více než muži, tak i v tomto případě ženy bez ohledu na vzdělání se více stěhovali než muži. Z 26 stěhování lidí s nižším vzděláním tvořili 16 a muži 10 stěhování. Lidé s vyšším vzděláním se stěhovali 29krát, z toho ženy 18krát a muži 11krát.

Nejvíce stěhování se uskutečnilo na jiné místo v téže obci (40%), konkrétně proběhlo 22 stěhování z toho se ženy stěhovaly 13krát a muži 9krát. Na druhém místě je migrace z obce do obce v okresu Trutnov, kde se stěhovali obyvatelé Trutnovska 18krát (33%) z toho ženy 11krát a muži 7krát. Třetí nejpočetnější skupinou je stěhování mezi kraji, konkrétně tvoří 10 stěhování (18%) z toho se stěhovali 3krát muži a 7krát ženy.

Šetřením se dále prokázalo, že nejčastějším důvodem migrace mezi respondenty bylo stěhování z důvodů rodinných a to ve 26 případech (47%), z toho se stěhovali 8krát muži a 18krát ženy. Druhým důvodem proč se lidé rozhodli stěhovat byla bytová situace. Konkrétně se stěhovalo 21 respondentů (38%) z toho 14 žen a 7 mužů. Následuje migrace z důvodu pracovních příležitostí, která činila pouze 9% ze stěhujících se respondentů, z toho byly ochotny ženy se stěhovat pouze jednou a muži 4krát. Po jednom respondentu u každého pohlaví činila migrace v závislosti na studium. Ostatní důvody nebyly uvedeny jako prioritní pro změnu bydliště.

Pro 73% respondentů (tzn. 40 lidí) byly důsledky stěhování jednoznačně pozitivní. Negativně svoji situace hodnotí pouze 22% respondentů (tzn. 12 lidí) a pouze 5% (tzn. 3 lidi) nemohou důsledky stěhování ještě posoudit. Většinou z důvodu, že stěhování proběhlo nedávno.

Za velice důležitý fakt je spatřeno to, že je velmi malé procento migrujících respondentů ochotno se stěhovat z důvodu buď přiblížení či úplné změny pracoviště. Lidé většinou zůstávají

ve svém současném bydlišti, i když jsou třeba nespokojeni se svou současnou pracovní situací. Raději volí jistotu svého dosavadního místa než aby podstupovali, v případě změny trvalého místa pobytu, riziko nového prostředí a nejistoty.

12 Závěr

Migrace je jak příčinou, tak i důsledkem prostorových změn v organizaci společnosti. Je to fenomén, jev, děj, motor, hrozba, řešení, cíl, komplikace i výhoda. V současné době nedochází pouze k migraci jednotlivců, ale i celých rodin s dětmi, často se špatnými životními zkušenostmi. Velkým problémem jak u vnitřní, tak vnější migrace je zabezpečení těchto migrantů a to z hlediska sociálních aspektů. Znalost příčin migrace je pro Českou republiku důležitá především pro její polohu ve střední Evropě a pro možnost využití strategického místa velkým počtem migrantů.

Jednotlivé migrace na úrovni krajů i okresů jsou ovlivňovány jak tradicemi, tak současnými moderními trendy. Všechny tyto aspekty ovlivňují nejen velké celky jako jsou státy a jejich kraje, ale také okresy.

Královehradecký kraj je v současné době kraj, který je postupně vysídlován a jeho saldo je po několik posledních let záporné. Hlavní migrace v tomto kraji je tvořena lidmi, kteří se stěhují mezi sousedícími okresy. Čím menší je vzdálenost mezi těmito okresy, tím vyšší je migrace mezi nimi. Největší migrace z kraje je do Prahy, která je pro migranty atraktivní a zásluhou vybudování nové infrastruktury také dostupnější.

Trutnov je jeden z pěti okresů, který tvoří hranici s Polskem a který v minulosti byl uměle osídlován a následně opuštěn. Zajímavé je, že anketa, která byla provedena na náhodném výběru lidí v okrese Trutnov, z větší části potvrdila republikový trend. Tzn. že nejvíce lidí se stěhovalo pouze jednou a největší migrace byla zaznamenána na velice malé vzdálenosti a to buď z místa na místo v obci nebo z obce do obce v okrese Trutnov. Obecně v ČR se lidé stěhují dle statistik pouze jednou za 50 let a nejvíce na malé vzdálenosti. Důvody, které jsou označeny respondenty za prioritní pro změnu bydliště se shodují také s trendy v ČR. Nejvíce lidí se v okrese Trutnov stěhují kvůli bytové situaci nebo kvůli rodinným důvodům. Snad jediný rozdíl je, že muži v okrese nepovažují práci za prioritní důvod stěhování jako tomu je globálně postoj v ČR.

Lidé v okresních městech v Královehradeckém kraji dávají přednost dojížděcí za prací do krajského města. Jedním z hlavních důvodů proč se lidé nechtějí stěhovat do Hradce Králové

a raději preferují dojížděku jsou vysoké náklady. Tento trend není obvyklý jenom v tomto kraji, ale obecně v ČR.

Z meziokresní analýzy vyplynulo, že Trutnov má zápornou migrační bilanci, tudíž dochází k vyliďňování tohoto okresu. Proto by se orgány veřejné správy měly zamyslet nad tím jak zvýšit počet obyvatel v okrese, pokud na to nestačí přirozený přírůstek. Politika samosprávních orgánů by měla být taková, aby podněcovala k imigraci a odrazovala od emigrace. Jednou z možností, jak zvýšit imigraci obyvatel do okresu, je zvyšování pracovní nabídky a zkvalitňování služeb, které povedou ke kvalitní životní úrovni. S těmito faktory jde ruku v ruce bytová problematika.

Migrace je proces, který je součástí z větší či menší části každého lidského života a přináší s sebou řadu problémů. Proto by měly být prováděny různé analýzy a ankety, které by tyto problémy pomáhaly řešit, resp. alespoň zmenšit.

POUŽITÁ LITERATURA

1. GABAL, I. a HELŠUSOVÁ, L.: *Ohrozí Česká republika Evropskou unii migrací? Migrace v rozšířené Evropě*, Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2002. ISBN 80-238-9199-5, str. 6 – 14.
2. LUKEŠOVÁ, H.: *Analýza migrace v Královehradeckém kraji* (diplomová práce), Univerzita Pardubice, 2006, z dat ČSÚ
3. ROLNÝ, I., LACINA, L.: *Globalizace – Etika – Ekonomika*, 1. vyd. Boskovice: nakladatelství Albert, 2001. ISBN 80-7326-000-1, str 234.
4. ROUBÍČEK, V.: *Úvod do demografie*, 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997. ISBN 80-85963-43-4, str. 257.
5. *Sčítání lidu, domů a bytů 2001 Okres Trutnov*. Český statistický úřad, Krajská reprezentace Hradec Králové, 2003. ISBN 80-250-0450-0
6. SRB, V.: *1000 let obyvatelstva českých zemí*, Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004. ISBN 80-246-0712-3, str 211
7. ŠOTKOVSKÝ, I.: *Úvod do studia demografie*, VŠB-TU, Ostrava 1998. ISBN 80-7078-327-3
8. VESELÁ, J.: *Pohyb obyvatelstva – demografická dynamika*. Univerzita Pardubice FES, Pardubice 2004,. ISBN 80-7194-701-6, str. 56 – 73
9. VESELÁ, J.: *Sociologický výzkum a jeho metody*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002, ISBN 80-7194-466-1. str. 41
10. VESELÁ, J.: *Úvod do demografie I*, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002. ISBN 80-7194-339-8
11. Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů a novel.

INTERNET

12. www.mpsv.cz
13. <http://slovník-cizích-slov.abz.cz/>
14. <http://www.czso.cz/>
15. <http://www.socioweb.cz/index.php3?disp=teorie&shw=185&lst=111>
16. <http://www.socioweb.cz/index.php3?disp=teorie&shw=186&lst=111>
17. <http://migraceonline.cz> <http://www.mvcr.cz/azyl/index.html>
18. http://www.mvcr.cz/statistiky/2006/uprch09/2nz_09.html
19. www.czso.cz
20. http://cs.wikipedia.org/wiki/Kr%C3%A1lov%C3%A9hradeck%C3%BD_kraj
21. http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/publ/9201-05-za_prosinec_2005

ÚDAJE PRO KNIHOVNICKOU DATABÁZI

Název práce	Analýza migrace obyvatelstva na Trutnovsku
Autor práce	Zuzana Trávníčková
Obor	Ekonomika veřejného sektoru
Rok obhajoby	2007
Vedoucí práce	Doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
Anotace	Práce je zaměřena na migraci v České republice. Migrace byla pojata jak z pohledu krajů, tak také okresů. Konkrétní analýza je zaměřena na okres Trutnov, z důvodu jeho vylidňování.
Klíčová slova	Vnitřní a vnější migrace, mezikrajská migrace, meziokresní migrace, vývoj migrace, azyl, analýza migrace.